

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELAVSKA ENOTNOST

30. decembra 1967

Št. 51-52, leto XXVI

Stari Rimljani so svojega boga Janusa, zaščitnika vsakega začetka, slikali z dvema združenima glavama: leva je gledala nazaj, v preteklost, desna pa naprej, v prihodnost. Po tem starem bogu imenujemo prvi mesec v letu, simbolizirajoč njegove slike pa prihaja v polni meri do veljave prav te dni, ko na pragu novega leta zremo na pot, ki smo jo že prehodili in razmišljamo o tem, kaj nam bo prineslo leto, ki je pred nami.

Reforma, ki ima za cilj višjo stopnjo našega družbenega in gospodarskega razvoja, bo v prihodnjem letu dopolnila tretje leto svojega uresničevanja. Dala nam je že pomembne dokaze ne samo o svoji nujnosti, temveč tudi o pravilnosti ciljev, ki smo si jih z njo zastavili. Zaostrila je pogoje gospodarjenja in s tem odkrila mnoge pomanjkljivosti, ki smo jih dotlej zamegljevali v sistemu gospodarjenja, ki dejstvom ni gledal tako odkrito v oči kot jim gledamo danes. Zaradi tega različnega gledanja na našo realnost pred in po reformi pa so mnogi ljudje prišli do zmotnega prepričanja, da vzrok za težave leži v reformi, ne pa v nas samih, v naši nezadostni pripravljenosti in sposobnosti, da delamo in poslušamo tako, da bomo v mednarodni delitvi dela našli tisto mesto, ki bi ga radi dosegli.

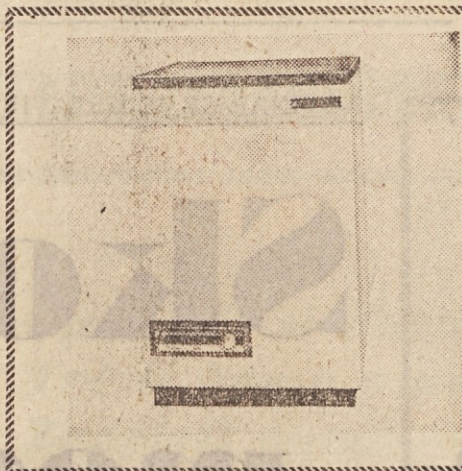
Edino v konkurenci na mednarodnem trgu lahko spoznamo resnično sliko naših prednosti in naših pomanjkljivosti; edino z odpravljanjem naših napak lahko dosežemo takšen kos kruha, kot bi si ga radi odrezali. Ta kos kruha pa ni več boren grizljaj, s kakršnim smo se zadovoljevali še nedavno. Naš apetit se je povečal in postali smo kar izbirci — nočemo zaostajati za drugimi, bode nas v oči, da imajo sosedji na svoji mizi več kot mi. In prav je tako: povečane zahteve rojevajo tudi zavest o potrebi drugačnega, boljšega dela — čim pa ta zavest začne delovati, začneja prej ali slej rojevati tudi ideje, kako doseči zastavljene težnje.

Čprav med idejami in njihovim uresničevanjem stojijo različne ovire — teh pa na poti uresničevanja idej in ciljev gospodarske in družbene reforme zares ne manjka — ni prav, da vidimo samo ovire, ki so še pred nami, ne pa tudi tistih, ki smo jih že preskočili. Ni prav, da govorimo skoraj samo o ovirah, ne pa tudi o naših uspehih in dosežkih, saj s pretiranim poudarjanjem prvih in s podcenjevalnim odnosom do drugih ustvarjamo napačno sliko naše stvarnosti. S tem spodkopavamo ustvarjalno zavzetost širokih množic delovnih ljudi, ki verujejo v cilje družbene in gospodarske reforme in se za te cilje borijo ne z besedami, temveč s konkretnimi prizadevanji na svojih delovnih mestih. S takšnim črnoglednim slikanjem naše stvarnosti zamegljujemo delovnim ljudem jasno perspektivo, ki so nam jo dale subjektivne sile naše družbe, predvsem pa Zveza komunistov s tovarišem Titom na čelu.

Naključje, da te sile, predvsem pa tovariša Tita, omenjamo v okviru tega našega prednovoletnega razmišljanja. Prav te dni mineva trideset let, kar je Tito vzel v roke krmilo partije jugoslovanskih komunistov, v teh tridesetih letih pa je skupnost jugoslovanskih narodov doživela takšno preobrazbo, tak razvoj, da nas v svetu ne imenujejo zaman Titova Jugoslavija. V teh letih smo iz države siromašnih kmetov in majhnih uradnikov postali državna skupnost, ki je že krepko stopila na pot moderne industrijske države. V teh letih smo pod Titovim vodstvom dosegli nacionalno in socialno osvoboditev, to so leta našega hitrega družbenega in gospodarskega napredovanja. To so bila tudi leta najhujših zgodovinskih preizkušenj naših narodov — in če danes pogledamo nazaj na to tridesetletno obdobje, se nam bodo sami po sebi vsilili zaključki, ki veljajo tudi za našo prihodnost.

Obrnimo se torej trideset let nazaj v našo zgodovino in si priključimo v spomin dejstva, ki so dala smer poznejšim dogajanjem: KPJ je s prihodom tovariša Tita na njeno čelo strnila in ojeklenila svoje vrste, hkrati pa sprejela program, ki je v polni meri ustrezal nacionalnim in socialnim interesom delovnih ljudi in prav zato postal tudi njihov program. Partija na čelu s Titom je vsem narodom Jugoslavije odprla perspektivo njihovega jutrišnjega dne — in te perspektive si niso dali vzeti za nobeno ceno. Partija in Tito sta nam dala program in perspektivo tudi z družbeno in gospodarsko reformo; ta perspektiva presega kratkotrajne, ozke interese, odpira pa široke horizonte skupnih interesov vseh delovnih ljudi. Partija in Tito sta vodila naše bataljone takrat, ko nam je bilo najhujše; Partija in Tito nas vodita tudi v bitki za družbeno in gospodarsko reformo in zato v tej bitki lahko samo zmagamo — tako, kot smo pod njunim vodstvom vselej zmagovali.

MILAN POGAČNIK

MINUS 18° C V VAŠEM HLADILNIKU?

NE! Temveč v najnovejšem izdelku

LOŠKE TOVARNE HLADILNIKOV

L T H

KONZERVATORJU SGH-110

*V novem
1968. letu
želijo vsem
članom
sindikata
in vsem
delovnim
ljudem
veliko
uspehov
Republiški
svet
Zveze
sindikato
Slovenije,
republiški
odbori in
ČZP
Delavska
enotnost*

IZLETNIKI, TURISTI,
SLADOKUSCI,
PTUJ VAS VABI!

V vseh obratih našega podjetja boste solidno postreženi z domačimi specialitetami in prvovrstno haloško kapljico po zmernih cenah.

V hotelu nočni lokal z godbo.

Za cenjeni obisk se priporoča in hkrati želi srečno novo leto 1968.

KOLEKTIV
GOSTINSKEGA
PODJETJA
HALOŠKI BISER
PTUJ

Delovnim ljudem Pomurja želijo veliko
zadovoljstva in delovnih uspehov v novem letu
1968

Obči ski sindikalni sveti:

Gornja Radgona

Lendava

Ljutomer

Murska Sobota

**in medobčinski odbori
strokovnih sindikatov**

COLIBRI ZA DENAR

DIANA ZASTONJ

Bi imeli tudi vi radi avto?

Nov, sodoben, ekonomičen in vzdržljiv avto? Morda novi Citroënov avtomobil DIANA?

Kupiti avto ni majhna stvar. Mnogo več pa je — dobiti avto zastonj!

Pozorno preberite tele vrstice, pa boste videli, kaj morate storiti, da bi dobili zastonj — novi Citroënov avtomobil DIANA!

Tovarna Tomos je za kupce svojih izdelkov — mopedov colibri, krmnih motorjev LAMO in motornih črpalk — pripravila nagradni natečaj »DIANA ZASTONJ«.

V tem natečaju, ki bo trajal od 10. decembra 1967 do 10. marca 1968, lahko sodeluje vsak kupec, ki v tem času kjerkoli v Jugoslaviji kupi katerikoli Tomosov izdelek. Ob nakupu prejme nagradni kupon, ki ga izpolni, opremi z znamko in osebno odpošlje Tomosu.

Nagradni kupon je veljaven, če vsebuje ime in priimek kupca, serijsko številko kupljenega izdelka in žig prodajalne, kjer je bil izdelek kupljen. Za evidenco prispelih nagradnih kuponov je veljaven žig odhodne pošte.

Vsak mesec bo v Tomosu posebna komisija izžrebala po enega dobitnika avtomobila DIANA. Prvo žrebanje bo 15. januarja, drugo 15. februarja, tretje pa 15. marca. Z izidom žrebanja se bodo ugleleženci natečaja lahko seznanili prek dnevnega časopisja in v trgovinah, kjer prodajajo Tomosove izdelke.

Srečni dobitnik bo lahko avto prevzel v Tomosovi prodajalni, ki je najbližja njegovemu stalnemu bivališču.

Pogumno torej v lov na srečo! In obilo sreče pri tem!

TOVARNA MOTORNH VOZIL TOMOS KOPER

VELEBLAGOVNICA

Centromerkur

Ljubljana

● štiri etaže ● pomične stopnice ●

NUDIMO:

bogato izbiro galanterije, bu, zlatnine, ženske in moške mode, vse za otroke, novosti iz uvoza

edinstvena izbira opreme za šport in ribolov, muzikalij, kristala in porcelana

lasten urarski in krojaški servis

OBIŠČITE NAS!

NOVINAR SE JE USTAVIL V TRBOVELJSKI CEMENTARNI

Skozi režo med oblaki dima sije sonce

Mrzlo decembrsko jutro. Oster veter mi brije v obraz in sili za obleko. Dim, ki bruha iz dimnikov cementarne in je umazal vso dolino ob »vhodu« v Trbovlje, prekrija ozko vrzel med hribi. Nekaj prši. Iz oblakov dima drobi nekaj belega, podobnega drobcom apnenca.

»Tod bomo zgradili novo rotacijsko peč,« pravi ALFONZ BESEDNJAK, predsednik izvršnega odbora sindikalne podružnice. »Tisočtensko.«

»Čez zdajšnjo cesto,« pripomni MIRO KLOPČIČ, predsednik delavskega sveta, »novo cesto pa bomo speljali onkraj Trboveljščice.«

»Z njo bomo povečali bruto proizvodnjo od sedanjih štirih milijard starih dinarjev na 11 milijard,« pove JOŽE LAPORNIK, tajnik sindikalne podružnice. »Bo pa, kot predvidevamo, zaposlenih le kakih 80 ljudi več kot zdaj.«

Pripovedujejo s tolikšno zavzetostjo, kot da bo potlej, ko bodo zgradili tisto ogromno peč, postala umazana dolina ob »vhodu« v Trbovlje zlata jama trboveljskih občanov.

SAMOUPRAVLJANJE JE DOBIL DOMOVINSKO PRAVICO

Čakam pred cementarno na džip, ki me bo odpeljal v njihov kamnolom.

Miro Klopčič pripoveduje:

»Naš delavski svet je šele v zadnjih nekaj letih zaživel kot resnični samoupravni organ. Prej smo čakali, kaj bodo povedali tovariši iz uprave, in smo glasovali brez razprav. Marsikdo je trdil, da si ne upa govoriti. Zdaj razpravljamo in sklepe sprejemamo po temeljitem preudarku. Pa se kljub temu še zgodi, da sklenemo nekaj, kar ni najboljšo in kolektivno godrnja, pa se moramo ponovno sestati in svoje odločitve popravljati.«

»Najbrž ste se v takih primerih preslabo pripravili na sejo?«

»Drži! Člani delavskega sveta dobe gradivo nekaj dni pred sejo, vendar se vsi ne pogovarjajo z delavci, svojimi volivci, o stališčih, za katera naj bi se v razpravi zavzeli. So pa tudi takšni člani, ki še sami ne preberejo gradiva. Kljub temu pa lahko rečem, da je naše samoupravljanje že dobilo domovinsko pravico.«

POGOVOR V KAMNOLOMU

Franc Kremžer je miner. Stoji ob ognju in se greje. Pravkar je pomakal. Nedaleč stran, na kupu apnenca, vrta drug miner luknje v skale, ki jih bodo razstrelili. Bagerist naklada na tovornjak, ki bo prepeljal apnenec do mlina — drobilca.

»Že 23 let sem miner. Ni prijetno to delo — takole pozimi, ko brije burja in je tako mraz, da se roka prilepi na železo. Res imamo dobro mehanizacijo, toda ta prav nič ne pomaga, ko ležeš v steno in čistiš plazove.«

»Pa je zato vsaj plača dobra?«

»Takole okrog 95 tisočakov. Spodaj, v tovarni, boljše plačujejo.«

Ivan Brečko, namestnik obratovodje kamnoloma, pa pravi:

»Imamo normo — 380 vagončkov naj bi dnevno poslali po žičnici v dolino. Na cesebni dohodek pa ta norma vpliva le posredno, kajti vrednost naše točke je odvisna od količine proizvedenega polproizvoda — klinkerja. V tovarni lahko vskladishijo samo toliko apnenca, kot ga potrebujejo za tridnevno proizvodnjo. Zato pa, če se tam nekaj ustavi, se ustavi tudi delo pri nas. Ko pa bo zgrajena nova peč in ko bodo hkrati z njo zgradili tudi nove velike bunkerje za apnenec, bomo manj odvisni od zastojev v tovarni.«

Pogovarjaja se v baraki, v kateri so zasilno uredili obratno pisarno.

»Prej smo imeli lepo stavbo, v kateri so bile tudi kopalnice, pa se nam je podrla. Sloji se premikajo, ker so knapi prevrtali ves hrib vzdolž in počez.«

Tudi stavba, v kateri je drobilca, je vsa vegasta in razpokana.

»Nekaj bi treba urediti, lahko se namreč zgodi, da se bomo lepega dne znašli v dolini.«

ZA BOLJ NEPOSREDNO ODLOČANJE

V mehanični delavnici se že spet pogovarjamo o samoupravljanju.

»Volimo svete delovnih enot,« pripoveduje kovač Stane Pustotnik, »ki pa se ne sestajajo. Sploh ne vemo, zakaj jih volimo.«

Jože Tomše, ki je član delavskega sveta, molči, ko se delavci, ki so se zbrali okrog naju, jeze, ker jih že pred sejo delavskega sveta ne vprašajo za mnenja o tamkaj obravnavanih zadevah.

»Vemo, kakšen bo dnevni red, več pa ne. O čem so razpravljali, zvemo iz zapisnika, ki ga obesimo na razglasno desko. Mi pa bi radi vedeli prej, da bi povedali svoje mnenje. Sestankov je malo. Največkrat se pogovorimo kar ob malici.«

Tudi sindikalni sestanki so redki,« pravi Stane Pustotnik, »pa smo z delom našega sindikata še kar zadovoljni. Organiziramo izlete, delavske športne igre, ožimnico, podpora pomoči potrebnim in skrbj za to, da delavca, ki ne more več delati na starem delovnem mestu, prestavimo na novo — in sploh je čutili, da je vedno prisoten tam, kjer ga potrebujemo.«

Kasneje vprašam predsednika izvršnega odbora, kaj sodi sindikat o svetih delovnih enot, ki jih le volijo, delujejo pa ne.

»Zaleti smo se in ustanovili te svete, potem pa smo spoznali, da jih ne potrebujemo. Naša proizvodnja je tolikanj enotna, da je težko obračunavati učinek po obratih. Sicer zasledujemo stroške po fazah proizvodnje. Obratnih obračunov pa nimamo. V kratkem se bomo morali temeljito pomeniti o vsej strukturi samoupravljanja. Za zdaj krepimo delavski svet, ki ima 39 članov, in dejavnost njegovih komisij, ki imajo kakih 40 članov. Osemdeset ljudi torej že neposredno sodeluje pri upravljanju. Vseh pa nas je v Trbovljah nekaj manj kot 400, v Zidanem mostu pa kakih 100.«

ZDRAVO NAGRAJEVANJE

Razkažejo mi mlino in peč — največja je 300-tonska in je stara komaj 5 let — v katerih proizvajajo klinker, mešanico apnenca in laporja. Klinkerju kasneje dodajajo »tuf« in največ, ponovno žgejo v pečeh in — cement je narejen.

Tristotonska peč stoji. Obratovodja Franc Vodušek je zaskrbljen.

»Obroč se je naredil v njej.«

Pogledam v žarečo notranjost. Komajda vidim odprtino, tako veliko rude se je nabralo na stenah peči. Delavci iz mehanične delavnice skušajo odstraniti obroč in z dolgimi železnimi drogovci vrtajo v peč.

»Če ne bodo uspeli, jo bomo morali ohladiti, in peč bo stala najmanj tri dni.«

»Kdo pa je kriv za ta zastoj?«

»Najbrž kakovost rude. Preveč blata je bilo primestanega apnenca. Pa tudi premog ni najboljši. Upam pa, da bomo odstranili obroč, ne da bi bilo treba peč hladiti.«

»Pa bodo zaradi tega njihovi osebni dohodki manjši?« vprašam kasneje Lojzeta Lapornika,

tajnika sindikalne podružnice.

»Manjši bodo dohodki vseh tistih delavcev, katerih vrednost točke je odvisna od količine proizvedenega klinkerja.«

In razloži njihov način nagrajevanja.

Delovno mesto je ocenjeno z določenim številom točk, ki jim dodajo še nekaj točk za delovni staž. Vrednost točke v obratu od kamnoloma do končne proizvodnje klinkerja je odvisna od količine polproizvoda, v drugem delu tovarne pa od proizvedenega cementa. Razen tega je 175 delavcev še posebej stimuliranih za zmanjšanje proizvodnih stroškov, se pravi za pocenitev proizvodnje in za boljšo kvaliteto.

To stimulacijo smo uvedli septembra letos in smo že doslej zmanjšali stroške za 20%.

Osebné dohodke povečujejo v istem razmerju, kot večajo proizvodnjo. V prvih devetih mesecih lani so izplačali povprečno 90.600 S-din, v istem obdobju letos pa 101.000 S-din, torej za 11,4% več. Medtem se je proizvodnja povečala za 11%, toliko pa je večja tudi delovna storilnost.

Lani so ustvarili v enajstih mesecih za 68.900 tisoč skladov, letos pa za 416.500 tisoč din.

Aprila so nam zvišali kontrolirano ceno cementa za 20%, pove Miro Klopčič, »mi pa smo sklenili, da si s temi sredstvi ne bomo zviševali osebnih dohodkov — sleherni dinar smo namenili za rekonstrukcijo. Moramo zgraditi novo peč, drugače nas bodo drugi čez nekaj let prehiteli.«

PERSPEKTIVA

»Dogovarjali smo se o integraciji s cementarno v Anhozem, pa nismo uspeli,« pripoveduje inž. Ivo Pintarič, direktor trboveljske cementarne. »Zdaj smo sklenili, da bomo združili investicijska prizadevanja cementarn v Trbovljah, Beočinu in Popovcu. Vse te cementarne si lahko zagotovijo kredite jugoslovanske investicijske banke le tako, da združijo sredstva v skupni investicijski sklad in nudijo investicijski banki ter drugim gospodarskim bankam garancijo, da se bodo med seboj dalj časa kreditirale. Kredit bomo dobili in drugo leto začnemo. Zdaj uvažajo cement. Na področju, kjer ga mi prodajamo, bi ga lahko prodali še enkrat toliko kot doslej. Predvidevamo, da bomo gradnjo nove peči odplačali v šestih letih. In ko bo naša bruto proizvodnja dosegla 11 milijard, bomo lahko svobodneje zadeli, pa tudi bolj kot doslej pomagali gospodarski rasti teboveljske komunne.«

Hodim ob cementarni proti železniški postaji in razmišljam o novi peči, ki bo stala tod, o cementarnih, ki bodo delali pri njej, o njihovem tedanjem samoupravljanju, ki bo prav gotovo še bolj njihovo kot je zdajšnje, o ljudeh, ki so se zrekli, da bodo v tej umazani sivi dolini proizvajali več in boljše.

Droban apnenec prši iz oblakov dima, skozi drobn režo med njimi pa že sije sonce. JANEZ VOLJC

SIGNALI

Ves naš razvoj teži za tem, da bi normativnost, sankcijo in prisilo vsepovsod tam, kjer je le mogoče, zamenjali samoupravni dogovori. V naši vsakdanji praksi smo pričali, da so ti dogovori postali »kri in meso« na številnih področjih družbenopolitičnega življenja in več ali manj že neodtujljiva pravica in oblika dogovarjanja o skupnih zadevah naših delovnih ljudi. Menda smo si več ali manj edini v tem, da z uspešnimi samoupravnimi dogovori najuspešneje spodbujemo korenine etatizmu in ostankom etatistične miselnosti. S tem seve ne zanikamo pomena zakonov, uredb, upravnih aktov, skratka državnih vsespovsod tam, kjer nam prilike ne dovoljujejo še hitreje in odločneje kreniti po poti samoupravljanja.

Vprašanje, ki si ga pogosto zastavljamo je, ali bi utegnili še hitreje napredovati po poti samoupravljanja, krepkeje zgraditi v brazdo samoupravnih dogovorov, in kakšne ovire se zoperstavljajo temu napredku? Očitno je, da je izvajanje gospodarske in družbene reforme postavilo na to pot nekatere ovire in nove pregreje, ki se kažejo tudi v nekakšnem zapiranju kolektivov vase.

V mislih imam priporočila, kot eno izmed pomembnih oblik skupnega dogovarjanja o skupnih zadevah. Nekaj analiz o usodi priporočil, ki jih sprejemajo občinske skupščine v revirjih, je namreč pokazalo, da ti dokumenti prenekatokrat obtičijo v predalih in omarah uradov teh ali onih uslužbencev. Nepopolna analiza je ugotovila, da so npr. priporočila delovnim organizacijam glede sprejemanja njihovih statuten dostikrat ostala brez odmeva. Ponekod so bili primeri, da je komisija za potrjevanje statuten podjela celo po tri in večkrat zavrnila soglasje k statutom, ker delovne organizacije in njihovi samoupravni organi niso šli za potrebno korigirati posebnih členov ali očitno nepopolnih in popačenih določil. Odveč bi bilo poudarjati, da komisije niso bile postavljene oziroma imenovane zato, da bi krogarkoli šikanirale ali pa da bi solile pamet sestavljalcem statuten, marveč zategadelj, da bi skupno s samoupravnimi organi našli najboljše rešitve posameznih določil teh samoupravnih aktov. Odveč prav tako pa bi bilo soditi, da so samoupravni organi vselej vedeli za zahteve komisij o nujnosti popravkov in jasnejših formulacij v osnutkih statuten.

Toda, če so hotele komisije dejansko opraviti svoje delo tako, kot je bilo v skladu z našimi družbenimi normami, potem so se seve, morale upreti določilom, ki so, denimo odgovornost neposrednih proizvajalcev, stopnjevale ob skrajnih meja, odgovornost uslužbencev pa odpravile. Nekaj meglenimi, več ali manj zavitiimi splošnimi frazami. Sicer pa vzemimo še ostala splošna priporočila. Največkrat so se občinske skupščine obračale s temi priporočili na podjeteja za razne prispevke, kot: vplačevanje sredstev za šolstvo druge stopnje, sofinanciranje raznih javnih objektov in podobno. Na koga drugoga pa naj bi se skupščine obrnile, če ne na delovne organizacije? Nobenega dvoma ni, da je šlo pri zbiranju denarja za strokovno šolstvo, konec koncev za potrebe delovnih organizacij. Koristi resda niso takojšnje, bodo pa očitne čez nekaj let. Prav tako sofinanciranje objektov drugega standarda. Ničde drug, kot delovni ljudje, jih bodo uporabljali.

Zato, pa tudi zaradi drugih razlogov, ne bi smeli šteti priporočil za nekakšne abstrakčne dokumente, marveč za poseben skus, da bi postali ena izmed zelo resnih oblik samoupravnih dogovorov naših delovnih ljudi, tu in tam pa celo merilo naše zavesti, dozoritih spoznanj, da je dandanašnja komunna vse bolj resnična asociacija proizvajalcev in samoupravnih ljudi, ki si vse bolj — krojijo svojo juturnjo usodo.

TOKRAT IMAJO BESEDO — TOKRAT IMAJO BESEDO — TOKRAT IMAJO BESEDO

P o l n o č n i
r e l a v c i

**Opolnoči si nazdravimo.
Trčili bomo s polnimi kozarci.
Zaželeli bomo sebi ter drugim srečno
in veselo novo leto.
Orkester bo zaigral tuš, mi pa se bomo
objeli, poljubili in potem zaplesali v
1. januar, začetek novega leta.
Ali res bomo?
Bomo, seveda!
Samo ne vsi.
Mnogi bodo na Silvestrovo v službi.
Delali bodo tačas, ko se bomo mi
zabarali.
In kdo so ti polnočni delavci?**

Ali bo rdeči petelin zapeł?

Tako prijetno me je žgeč-
kalo po nosu in slin sem
pretakal, da sem kar po-
zabil, da samo gledam, kako
Marjan Jarnjak, vodja slašči-
čarne v ljubljanskem Levu, pri-
pravlja torto. Samo še okrasiti
jo je moral, potem pa — do ušes
bi se človek zagrizel vanjo!

»Takole,« je dejal, »pa je go-
tova.«

Bolje je bilo šele, ko sva šla
v drug prosto. Tam sva odprla
steklenico piva.

»Videti bi morali, kaj bomo
svojim gostom vse pripravili na
Silvestrovo: silvestrski topli in
mrzli bife, juhe, sir, pecivo,
krofe, indijanske, mignone, re-
zine... Vse za 110 novih dinar-
jev.

Silvestrovali bomo v veliki
restavraciji in stekleni dvorani,
v dancing baru, beat baru in
mini baru v 13. nadstropju.
Igrala pa bosta veliki zabavni in
plesni orkester.«

Pravite, silvestrovali bomo.

»Prav imate, silvestrovali bo-
do, bi moral reči. Jaz bom vso
noč v kuhinji. Sladice in torte
bom pripravil. Domov grem
še ob sedmih zjutraj.

Trinideset let sem že sla-
ščičar, doma pa sem bil na Sil-
vestrovo samo trikrat. Rad imam
ta svoj poklic, toda moji otroci
— gostinci že ne bodo!«

Dr. Jože Turk bo dežurni zdrav-
nik na Silvestrovo. Naš fotore-
porter ga je presenetil med de-
lom na Interni kliniki. Foto
služba DE

Kdo ve: morda bodo nekoč
tudi oni pekli torte na Dunaju,
v Londonu in drugod, kot ste
jih pekli vi, slaščičarski moj-
ster Marjan Jarnjak?

»Prav velikega požara že ne
bo. V Ljubljani deluje odlična
obveščevalna služba. Takoj, ko
ljudje opazijo dim, nas že pokli-
čejo. Ogenj nima časa, da bi
se razvil.«

Ali ste že dostikrat delali na
Silvestrovo?

»V 26 letih, odkar sem gasi-
lec, že gotovo desetkrat. Zadnjič
pred tremi leti. Lani pa sem
silvestroval. V Narodnem domu
v Ljubljani. Prijetno je bilo.«

In kaj boste delali letos na
Silvestrovo ponoči?

»Zvečer nas bodo verjetno
prišli obiskat svojci, potem bo-
mo pa gledali televizijo. Če se-
veda ne bo kje gorelo!«

Pri »Varnosti« bo delalo kar 350 delavcev

»Najmanj 350 čuvajev in
nadzornikov bo delalo pri nas
na Silvestrovo. V takšnih dnevih
mi samo še poostrimo svoj nad-
zor nad objekti družbene imo-
vine, ki so nam zaupani v čuva-
nje,« mi je povedal **Ludvik
Upelj**, šef tehnično projektivne-
ga sektorja pri »Varnosti«.

»Tudi sam bom delal. Pre-
gledoval bom, ali čuvaji in nad-
zorniki dobro opravljajo svoje
delo. V nočeh, kot je Silvestro-
vo, ko ga ljudje popijejo več kot
po navadi, postanejo nekateri
meščani preobjestni. Hoteli bi
razbijati izložbena okna in —
no, v veže hodijo!«

Ludvik Upelj bo na Silve-
strovo delal prostovoljno. Pre-
pričan hoče biti, da bodo usluž-
benci »Varnosti« svoje delo v
redu opravljali. Posebnega pla-
čila za to ne bo dobil.

»Pri nas plačujemo nočno in
nadurno delo kot običajno —
tako določa naš statut. Bom pa
zato kdaj drugič prost!«

Miličniki bodo bolj popustljivi

»Ne gre, da bi miličniki na
Silvestrovo ostro nastopali. Lju-
dje bodo razigrani, marsikdo bo
na ulici zavriškal, pa tudi zapel.
Seveda, če bo pa komu kri le
preveč zavrela in bo povzročal
izgrede, izzival someščane —
tega bomo do iztreznitve pri-
pri.«

Ali bo to noč delalo več mi-
ličnikov, kot običajno, sem
vprašal šefa izmene stalne služ-
be Uprave javne varnosti **Vinka
Grdadolnika**.

»Ne,« mi je odgovoril. »Obi-
čajna nočna ekipa. Pri nas de-

lamo v štirih izmenah, vsako
četrti noč dela ista ekipa. Slu-
čajno je prišla na Silvestrovo
na vrsto ravno moja ekipa. Pa
nič hudega. Dvaindvajset let
sem že miličnik, pa sem skoraj
vsako Silvestrovo še bil v uni-
formi. Raje bi se seveda zaba-
val, nekdo pa mora tudi skrbeti
za red in mir.«

Ali se je vaša družina že
navadila takšnih »silvestro-
vanj?«

»Da in razumejo me. Morda
bom drugo leto doma pričakal

vozili — in tu bo prometna ne-
sreča. Potem pa so še poro-
dnice: pred dvema letoma, ko
sem bil prav tako dežuren na
Silvestrovo, sva s šoferjem okoli
polnoči pripeljala porodnico v
bolnico. Takoj je rodila: prvega
Ljubljancega v novem letu.
Tudi v časopisu so pisali o njem
in še sliko so objavili!«

Ste že dostikrat delali na Sil-
vestrovo, sem bil radoveden.

»Dostikrat,« se je zasmejal
Ciril Kraljič. »Trideset let sem
že reševalec, polovico Silvestrov

Turka, on bo delal na Silve-
strovo.

»Tudi lani sem delal na Sil-
vestrovo. Meni silvestrovanja
niso simpatična, raje sem prost
kateri drug dan. Zamenjal sem
s kolegom, ki gre sedaj lahko
silvestrovat. Rad je pristal na
zamenjavo. Pa tudi sicer bi ne
šel od doma. Z ženo imava
majhnega otroka — ne moreva
ga pustiti samega.«

Katerih bolnikov pričakujete
največ na Silvestrovo?

na RTV Ljubljana, sem zvedel,
da je novoletni televizijski pro-
gram že posnet. Sergija bo de-
žurna napovedovalka.

»Kaj bom govorila na Silve-
strovo, še ne vem. Drži pa, da
sem se za dežurstvo sama pri-
javila. Lani sem lepo silvestro-
vala. Z možem sva smučala v
hrbibh.

Ko pa sem bila še sama, sem
delala med vsemi prazniki —
drugače bi ne imela kaj početi!
Letos bo pa prišel verjetno k
meni na televizijo moj mož.

Takole se vam bo na Silvestrovo s televizijskega ekrana nasmehnila **Sergija Kure-Stojković**. Gledalci imamo radi njen nasmeh. Foto
služba DE

novo leto. Tega še nisem zra-
čunal. Če bom prihodnje leto
le silvestroval doma, bom tele-
foniral fantom, ki bodo dežurni
— tako kot bodo oni letos nam!«
Po telefonu si bodo zaželeli
srečno novo leto.

Tudi reševalci na Silvestrovo delajo

»Dosti voženj bom imel na
Silvestrovo, v eni noči najmanj
20,« meni **Ciril Kraljič**, bolničar
na reševalni postaji v Ljubljani.

Koga vse bodo vozili v tej
noči, me je zanimalo.

»Ljudje bodo zvrnili kozar-
ček, dva, preveč pogumno bodo

pa sem gotovo pričakal v službi.
Žena se je tega že navadila, v
začetku je bilo bolj težko.

Lani sem silvestroval doma.
Brat je prišel z ženo k meni in
sosed, pa smo ga popili kozarček
vina vsak. V službi seveda ne
smem piti. Tu si bomo med se-
boj samo voščili — roko si bomo
stisnili, nazdravili bomo pa kdaj
drugič!«

IPP — prva pomoč

Zdravniki bodo dežurali v
Ljubljani na Polikliniki, Kirur-
gi in internisti. Na Interni kli-
niki smo poiskali dr. Jožeta

»Ne boste verjeli, toda vinje-
nih. Vinjenim bomo izpirali že-
lodce, proti jutru pa bodo pri-
peljali že prve, ki bodo v sil-
vestrski noči prekršili dieto, če
jo imajo. To so razni želodčni,
žolčni, sladkorni bolniki.

V 48 urah, toliko časa bom
dežuren, bodo gotovo tudi pri-
peljali bolnike, ki bodo imeli te-
žave s srcem. Pa teh verjetno ne
bo niti polovica.«

Na televiziji — Sergija

Na televiziji bomo gledali na
Silvestrovo tudi **Sergijo Kure-
Stojković**. Ko sem bil pri njej

Potem se bomo, dežurna ekipa,
obiskovali med seboj in sploh —
vzdušje pri nas bo slavnostno!«

Vam bodo tudi gledalci kaj
sporočili po telefonu?

»Prav gotovo! Videli me bodo
na ekranu in mi potem voščili
novo leto. Vsaj dosedaj je bilo
vedno tako. Razigrani bodo, mi
pa seveda ne: kadar smo v služ-
bi, ne smemo piti. Šele ko bomo
z delom zaključili — takrat bo-
mo pa utrujeni.«

Vsi polnočni delavci so mi
zaželeli srečno in veselo novo
leto, jaz pa njim — tudi v va-
šem imenu, dragi bralci. Saj
sem storil prav, ali ne?

MATJAZ VIZJAK

Prebujena Trnuljčica

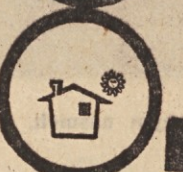
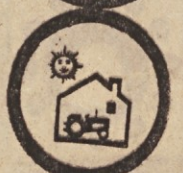
Kaže, da smo končno našli strašljiv »bav-bav« za hitrejšo urejanje otroškega varstva. Deljen delovni čas bo tudi premaknil s stranskega tira zanemarjeno otroško varstvo. V zaneten ogenj blago piha novi zakon o otroškem varstvu. Neurejeno otroško varstvo in slabo urejena družbena prehrana sta glavna aduta v rokah tistih, ki se iz objektivnih vzrokov upirajo deljenemu delovnemu času. Pravzaprav imajo prav! Zanimivo pa je vendarle, da nas ni srce bolelo vsa leta, ko smo rahljali živce zaposlenim staršem, ker nismo zagotovili varstva za njihove mladoletne otroke. Na ta račun smo že mnogokatero rekli.

V Kranju so mi pred dnevi vnovič naštevali primere, med njimi tudi tistega, ko so našli otroka privezanega za mizo, medtem ko so bili starši v službi. Za ta in za podobne primere je vedela vsa bolj in manj vplivna kranjska javnost, pa se vendar do nedavnega za otroško varstvo ni mnogo spremenilo. Kranjčani so hoteli celo posneti amaterski film o življenju nezavarovanih otrok in bi ga vrteli povsod tam, kjer delijo sredstva. No, tudi brez filma smo natančno vedeli v Kranju pa v Ljubljani, v Celju in skoraj v vsakem našem kraju, kje smo z otroškim varstvom.

Toda pustimo očitke ob straneh.

Novo veliko nagradno žrebanje

Vlagatelji vezanih, stanovanjskih in kmetijskih hranilnih vlog, ki ste že ali boste do 31. decembra 1967 vložili najmanj 2000 N-din na odpovedni rok nad 1 leto, ste vključeni v veliko nagradno žrebanje

KB
LJUBLJANA

ni. Ne zato, ker bi radi ob prelomu v novo leto olepšali zgodbo o otroškem varstvu, ampak zato, ker lahko povemo veselo, spodbudno novico, da se našim otrokom, zaposlenim staršem in končno tudi kolektivom varstvenih ustanov obetajo vendarle boljši časi. Tega ne zagotavljajo le zagrete razprave v občinskih skupščinah, konferencah Zveze komunistov in občinskih zborih občinskih sindikalnih svetov, o tem pričajo otipljivi primeri — sredstva, ki se že natekajo v skladi in nove varstvene ustanove po mestih in stanovanjskih soseskah.

V katerikoli vrtcu pogledate te dni, je sila svečano, obenem pa veselo, nasmejano in razigrano v pripravah na prihod dedka Mraza. V celjski varstveni ustanovi Tončke Čečeve so obešali zadnje obeske na jelko. Kitijo se za prihod dedka Mraza in v radovednosti, kaj jim bo prinesel, jih kar razganja.

V CELJU JE 9,5% PREDŠOLSKIH OTROK V VARSTVU

Pred več leti so Celjani uredili veliko stavbo v vzgojno varstveno ustanovo, kjer varujejo in negujejo dojenčke, vzgajajo predšolske in šolske otroke. Pridobivanje novih zmogljivosti s preureditvijo stavb, ki so služile prej v druge namene, je v Celju večletna praksa. Na tak način so dobili vzgojno varstveno ustanovo na Otoku, v Aškerčevi ulici, v Vojniku in Storah. Danes imajo šest vzgojno varstvenih ustanov, prostora pa za 730 otrok.

Kadar govorimo o otroškem varstvu, radi izražamo skrb za varstvo otrok z odstotki. V Celju so odstotki za naše razmere visoki, pomeni, da je tudi tolikšna skrb celjskih občanov za razvoj otroškega varstva. Predšolskih otrok je v varstvu kar 9 in pol odstotka, šolskih pa približno 6 in pol. Ne vem, če bi jim našli par na Slovenskem.

Celjske vzgojiteljice pravijo, da ima največ zaslug za dosežani razvoj otroškega varstva občinska skupščina, ki mu je namenila letno povprečno 40 milijonov S-dinarjev in družbeno politične organizacije, med njimi posebno omenjajo društvo prijateljev mladine, Socialistično zvezo in občinski sindikalni svet.

V pisalnem stroju imajo vpeto prvo stran čisto pisane zasnove načrta o razvoju otroškega varstva do 1970. leta. Do tedaj želijo oskrbeti prostor za 15% vseh otrok do 15. leta starosti. Do uresničitve tega načrta jim manjkata dve novi varstveni ustanovi in adaptacija

v obstoječi varstveni ustanovi v Aškerčevi ulici. Ta bi bila lahko nared že naslednje leto, če bi uspeli s pomočjo občinske skupščine preseliti tri družine iz prostorov vzgojno varstvene ustanove, s čimer bi pridobili prostor za 145 otrok. Po novih varstvenih ustanovah pa vpijejo novi stanovanjski naselji na Dolgem polju in na Hodinji. Celjani zatrjujejo, da bosta do 70. leta obe ustanovi pod streho.

SREDI STANOVANJSKEGA NASELJA

Potrebo po varstvenih ustanovah sredi stanovanjskih naselij čutijo čedalje bolj. Zapi-

ti dokaz, kako lepo skrbi ta kolektiv za otroke zaposlenih staršev. Prav zaradi odgovornosti do staršev terja njihovo delo vso strokovnost, zato vztraja kolektiv, da morajo imeti vsi zaposleni ustrezno šolsko izobrazbo.

NOVOLETNA VOŠČILNICA

Kranjski otroci so se dopoldne vrstili pri lutkovni predstavi. V dveh izmenah so si jo lahko ogledali vsi otroci kranjskih vrtcev. Za kranjske razmere in potrebe je vrtcev premalo. Že sedaj so za 17% prenapolnjeni. Zaposleni starši pa dnevno ustavljajo vzgojite-

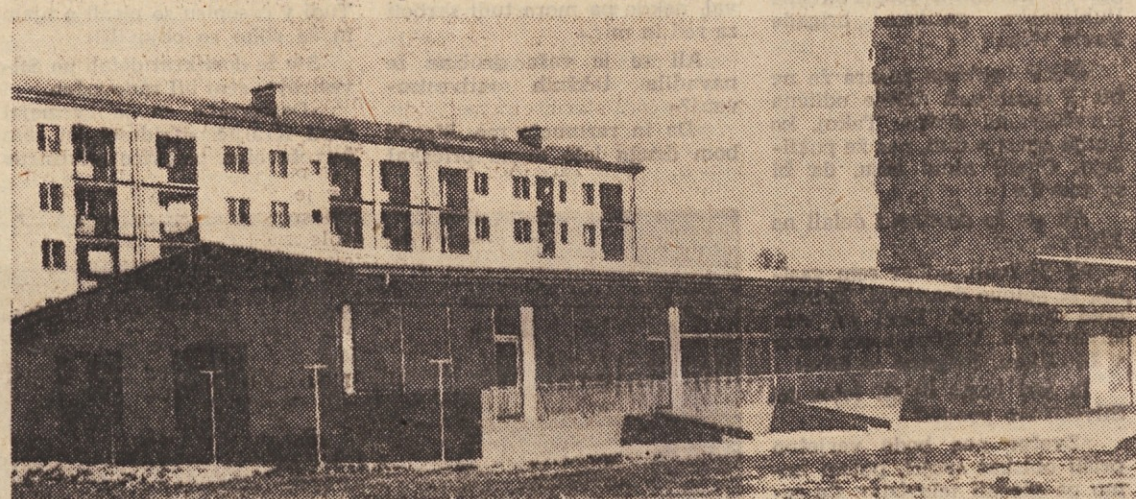
vali pri lutkovni predstavi, je Gorenjski glas objavil ime na kranjskih delovnih kolektivov, ustanov in družbeno političnih organizacij, ki so namesto noveletnih čestitk namenili sredstva v občinski sklad za otroško varstvo. To so prve kapljice, ki bodo prepoile občinski sklad za otroško varstvo, poleg že naloženih 100 milijonov starih dinarjev sredstev, ki jih je naložila občinska skupščina za gradnjo nove varstvene ustanove pri Vodnem stolpu. Videti pa je, da občinska skupščina ne bo osamljena skrbela za uresničitev programskega razvoja otroškega var-

stva. Občinska konferenca ZKS in občni zbor kranjskih sindikatov sta razpravljala o tem vprašanju, ga imenovala problem številka ena in ga uvrstila v svoj delovni program. In prav vsi, ki so obljubili sodelovanje, bodo imeli z varstvom vse do sedemdesetega leta veliko dela. V načrtu je ureditev več šolskih oddelkov, več otroških igrišč, male šole, poleg napovedane vzgojno varstvene ustanove pri Vodnem stolpu in adaptacije nekaterih stavb se izgradnja dveh vrtcev, ureditev otroške prehrane itd., itd.

VRTCI SO PRIPRAVLJENI

Kako je potlej z dejstvom delovnim časom in otroškim varstvom? Prav gotovo bolj vztrajno kot prizadeti delavci, razmišljajo o novem delovnem dnevu kolektivi vzgojno varstvenih ustanov. Brez izjeme vsi vedo, da se bodo morali isti dan, ko bodo nekateri kolektivi prešli na nov delovni čas, prilagoditi njihovem času tudi v varstvenih ustanovah. Ponekod že anketirajo kolektive, ki bodo spremenili delovni čas, načrtujejo varstveno in vzgojno delo po novem urniku, razmišljajo o dodatni kadrovski sestbi. Prvi izračuni romajo na občinske skupščine v premislek in odobritev novih sredstev. Dosedanja sredstva namreč ne bodo zadoščala za nov delovni dan vzgojno varstvene ustanove.

I. VRHOVČAK

Med gradnjo novega naselja Soseska VI v Ljubljani je zrasla sredi stanovanjskih blokov lepo urejena vzgojno varstvena ustanova »Ciciban«

sali smo celo, da ne bi smeli dograditi stanovanjskega naselja brez otroškega varstva. Ta zahteva dobiva v zadnjem času velikokje tudi zadoščenje.

Pred meseci je na primer sredi Soseske 6 za Bežigradom v Ljubljani oživila VVU Ciciban, nedvomno ena najlepših in najbolj skrbno urejenih varstvenih ustanov pri nas. V njej so trije oddelki za dojenčke in 5 oddelkov predšolskih otrok. Poleg tega sodi k temu vrtcu še bližnji »stari« vrtec v Zupanovi ulici s 4 oddelki za predšolske otroke. Ta veliki kolektiv šteje približno 200 otrok, 30 vzgojiteljic, otroških sester in ostalega tehničnega osebja. Navzlic temu je vzgojno varstveno delo v vrtcu tako lepo vpeljavano, da se številčno velik kolektiv zgubi po oddelkih, kjer teče dan v zaposlitvi, igri, sprehodu kot v veliki družini. Oddelek za dojenčke bi spominjal na bolnišnični odderek, če ne bi stopic ali se oprijemali stajic zdravi, rdečelični otroci. Četudi lahko samo pri vratih pokukaš v sobe za dojenčke, zaznaš značilen vonj po otroškem milu, vzoren red in čistočo ter otroški vriskajoč smeh. To je hkrati

ljice in jih prosijo, naj stisnejo pod streho še njihovega otroka. In v tej čakajoči vrsti za prostor v vzgojno varstvenih ustanovah je danes že približno 100 staršev.

Krivicu bi storili kranjski skupščini, če bi dejali, da so ji bili otroci minula leta deveta briga. Znatna sredstva je namenila za potrebe družbenega standarda. O tem priča kar pet novih šol, obrat družbene prehrane, porodnišnica itd., zato je za potrebe vzgojno varstvenih ustanov vselej zmanjkalo denarja, zategadelj, pravijo, je otroško varstvo stopicalo za velikim industrijskim in stanovanjskim razvojem Kranja.

Danes je v Kranju šest vzgojno varstvenih ustanov, ki lahko spremljajo 700 otrok, v odstotkih pomeni to 5% vseh otrok. Potrebe so tolikšne, da je skupščina o sprejetem programu razvoja otroškega varstva do leta 1970 predvidela 20 oddelkov otrok v varstvu. Pomeni, da čaka Kranjčane v naslednjih dveh, treh letih velik finančni zalogaj, vendar kot vse kaže, ga bodo pogoltnili. Prav tisti dan, ko so se otroci zaba-

Tako silko bi lahko posneli v kateremkoli našem vrtcu, vendar vam to pot predstavljamo odderek varovancev VVU »Tugo Vidmar« iz Kranja

Težko pričakovani dan: otroke VVU Tončke Čečeve v Celju je obiskal dedek Mráz

Nagradno žrebanje!

KOTEKS-TOBUS

IMPORT — EXPORT
LJUBLJANA — MIKLOŠICEVA 5

Kmetovalci in rejci prašičev

Podjetje KOTEKS-TOBUS je za vse prinašalce svinjskih kož tudi v letošnji sezoni pripravilo nagradna žrebanja z več kot 4000 lepimi dobitki. Žrebanja bodo 20. januarja in 20. aprila 1968.

KMETOVALCI IN REJCI PRAŠIČEV!

Pazljivo oderite vsakega prašiča in kože oddajte najbližji zbiralnici KOTEKS-TOBUS ali kmetijski zadrugi. Prejeta potrdila, ki vam dajejo pravico do udeležbe pri žrebanju, pa skrbno hranite.

Izid nagradnega žrebanja bo objavljen v dnevnem tisku in po radiu.

**KOTEKS-TOBUS VAM ŽELI
SREČNO NOVO LETO 1968!**

TE DNI SEM IN TJA PO KRANJSKI GORI

ČE BO SNEG bo tudi konec dober

Zimske počitnice v Kranjski gori še zmeraj niso dostopne za vsak žep ● V Kranjski gori smo zgradili hotele, počitniške domove, »pozabili« pa smo zgraditi vsaj samopostrežno restavracijo, kjer bi si številni smučarji lahko kupili poceni kosilo ali toplo malico ● Šele danes pogrešamo vlak, ki je prej vsa leta požvižgaval tudi po Zgornjesavski dolini in vozil smučarje na prijetno smuko

Minulo soboto je bila Kranjska gora, to naše največje zimsko športno središče, zelo pusta.

Odjuga je vidno pobirala sneg.

In le na krpah snega so se podili še zadnji smučarji.

»Vreme je pokvarilo vse,« je bilo slišati negodovanje ljubiteljev zimskih športov.

No, da ne bi preveč razvlekel vsega, se bom hitro lotil tistega, čemur je tole pisanje pravzaprav namenjeno.

● Kako se je Kranjska gora pripravila za letošnjo zimsko športno turistično sezono? ● Kakšne so cene raznim uslugam? ● Ali bo dovolj prostora za vse? ● Ali so kranjskogorski turistični delavci pripravili kakšno presenečenje? ● Pa morda tudi razočaranje...?

Da, to so vprašanja, na katera sem tudi sam skušal dobiti odgovor.

KAKO JE KRANJSKA GORA PRIPRAVLJENA?

Majhna letéča anketa po kranjskogorskih gostinsko-turističnih objektih o tem, kako so se posamezni pripravili na letošnjo zimsko sezono in kakšna je zasedenost teh objektov, na je zasedenost teh objektov, na je zasedenost teh objektov, na je zasedenost teh objektov.

MARIJA STRAJNER, Turistični biro:

»Odgovorim vam lahko samo za zasedenost zasebnih turističnih sob, v katerih bomo imeli za novo leto blizu 600 gostov, v glavnem smučarjev. Potem pa imamo že skoraj vse zasebne sobe oddane v šolskih počitnicah, to je od 15. do 30. januarja, medtem ko je pred šolskimi počitnicami, takoj po novem letu ter do 15. januarja in po šolskih počitnicah, to je v februarju in marcu dovolj prostora pri zasebnikih...«

BORIS OITZL, direktor Motela v Kranjski gori:

»Trenutno imamo v Motelu 54 gostov, v glavnem pa do 6. januarja prihodnjega leta vse zasedeno...«

ŽARKO ŠANCA, direktor hotela Prisank v Kranjski gori:

»V glavnem imamo zmogljivosti za vso letošnjo zimsko sezono že razprodane. Naši gostje bodo predvsem inozemci in to iz Holandije in Zahodne Nemčije. Edino prvih dvanajst dni v januarju prihodnjega leta imamo še nekaj prostora. Ta čas pa naj bi bil za domače goste...«

Podobne podatke sem dobil še za hotel Erika, Porentov dom, počitniški dom Alpe-Adria »Pri mlinu« itd.

PRIMER KRANJSKOGORSKEGA MOTELA

Verjetno bo med obilico smučarjev, teh bo prav gotovo nekaj tisoč, ki se bodo letos zvrstili v Kranjski gori, najbolj zadovoljnih nekaj tistih smučarjev, ki bodo svoj zimski dopust preživeli pod okriljem kranjskogorskega Motela.

Kranjskogorski Motel pravzaprav lahko služi za primer drugim tovrstnim delovnim organizacijam v vsej Zgornjesavski dolini.

»Za štirideset tisoč starih dinarjev bo pri nas lahko preživel sedem dni počitnic vsak smučar,« pripoveduje Boris Oitzl, direktor Motela. »Toda v to ceno ni vračunana samo dnevna oskrba v motelu, marveč bo vsak smučar v okviru tega dogovora dobil še karto za vseh šest vlečnic in sedežnico, ki mu bo omogočila, da bo lahko izkoriščal vse omenjene objekte, kolikorkrat bo hotel na dan...«

To pa je vsekakor zelo dosegljivo tudi za smučarje z ne predebelimi denarnicami.

Kajti preprost izračun pove, da vsak smučar, ki veliko smu-

je Kranjska gora, dobiš v podobnih naseljih in vaseh enakovredno zasebno ležišče že za 1000 do 1200 starih dinarjev pa še z zajtrkom te za ta denar postrežejo.

Drug tak primer v Kranjski gori pa je Prisank.

V njem si bo težko kak domač turist-smučar privoščil zimske počitnice, ker ga bo veljala samo dnevna oskrba od 6000 do 6800 starih dinarjev itd.

Zmernejša pa sta v tem počitniški dom »Alpe-Adria« »Pri mlinu« in Porentov dom, kjer

jev, kjer bi bilo mogoče kupiti pol pečnice ali kranjske klobase, čaj, toplo juho...«

Kajti za smučarja, ki se je prišel v Kranjsko goro naužiti belih poljan in svežega zraka, je tudi to včasih dovolj.

ALPE-ADRIA SE TRUDI...

Morda bo to vrzel, kar se tiče cenenege zimskega letovanja in tudi poceni prehrane za smučarje, izpolnila ljubljanska počitniška skupnost Alpe-Adria.

Ta turistična organizacija ima v Kranjski gori dva domova. Prvi se imenuje »Pri mlinu«, drugi pa »Pod Vitrancem«. Slednji je še v gradnji in leži tik ob smučiščih. In, kot so zagotovili, bo restavracija s kuhinjo začela obratovati že ta teden. V restavraciji je prostora za 80 gostov, ležišč v domu pa bo blizu 60.

Cene gostinskih uslug pa bodo vsaj za 10 do 20 odstotkov nižje, kot so cene gostinskimi uslugam v drugih kranjskogorskih hotelih in domovih. Razen tega pa bomo nudili smučarjem, ker je dom »Pod Vitrancem« v neposredni bližini smučišč, tudi tople malice po dostopnih cenah tako rekoč za vsak žep,« je povedal ZLATO SINDIČ, direktor počitniške skupnosti Alpe-Adria.

ŠKODA, DA VLAK NIČ VEČ NE POŽVIŽGAVA...

Težko bi zaključil tale zapis, če se ne bi dotaknil še enega zelo žgočega problema za smučarje.

DOLFKA BOŠTJANČIČEVA, znana družbeno politična delavka na slovenskih sindikatih, se je še posebej potožila, ko smo minulo soboto skupaj potovali na tiskovno konferenco Alpe-Adria v Kranjsko goro:

»Planice, Kranjske gore si sploh ne morem več zamišljati brez vlaka. Koliko mladih smučarjev se je prej, ko je ta še bil, odpravilo na smučanje v Planico in Kranjsko goro pa na razne smučarske tekme prav z vlakom. Za smučarja vlak veliko pomeni. To je zanj neke vrste ugodje. Zdaj pa je to potovanje z avtobusom preveč »naporno«...«

Tako hitro, kot smo »likvidirali« zgornjesavsko železnico, menda pri nas nismo likvidirali še nobenega nerentabilnega podjetja.

Pa je prav ta železnica marsikateremu pomenila kruh.

A kaj bi zdaj tarnal o železnici, ki je ni več.

Raje vsi skupaj držimo fige, da bo za Novo leto zapadlo veliko snega, da ga bodo smučarji veselili.

Kajti, če bo sneg, bo tudi konec dober.

Letošnje zime mislim...

MILAN ŽIVKOVIČ

DELOVNA SKUPNOST

Inštituta za pljučne bolezni Golnik

ŽELI VSEM DELOVNIM LJUDEM

DOBRO ZDRAVJE IN POLNO USPEHOV

V NOVEM LETU 1968

ča in pri tem uporablja vlečnice ali sedežnico, porabi za to na dan najmanj 2000 starih dinarjev, kar pomeni, da ga bo dnevna oskrba v okviru dogovora z Motelom veljala le blizu 3500 starih dinarjev.

se giblje dnevna oskrba od 3000 do 3500 starih dinarjev na dan.

KAKO PA JE S PREHRANO?

Nič manjši problem v Kranjski gori pa je tudi prehrana smučarjev in drugih turistov, ki se v zimski sezoni mudijo v tem zimsko-sportnem središču.

»Za navaden sendvič v Prisanku in za skromen čaj moram odšteti nekaj sto dinarjev, enolončnice pa za majhen denar sploh ne morem dobiti,« mi je potožil eden od smučarjev.

»Da, prehrana je res problem, še posebej, kadar se ob nedeljah zbere v Kranjski gori in po okoliških smučiščih nekaj tisoč smučarjev. Ob številnih vlečnicah, sedežnicah in ob dokaj urejenih gostinskih objektih mi nihče pomislil, da bi zgradil še samopostrežno restavracijo, kakršno »premore« tudi mondena Cortina d'Ampezzo v Dolomitih, kjer bi bilo mogoče dobiti enolončnico že za 300 starih dinar-

POVSOD PA NI TAKO!

Vse druge kranjskogorske gostinsko-turistične organizacije pa letos kaj podobnega niso ponudile številnim smučarjem.

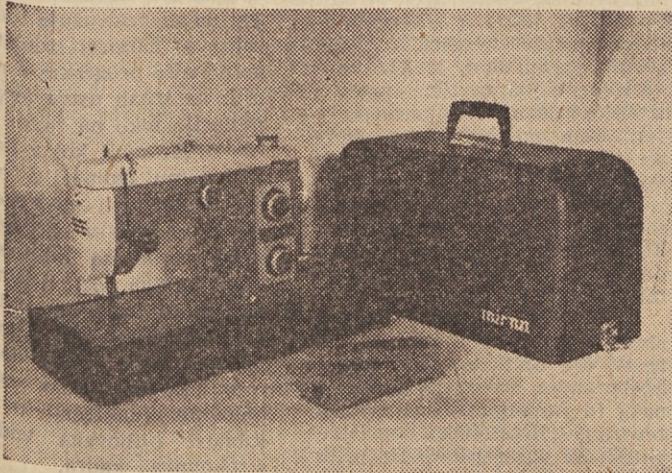
Pojdimo kar po vrsti.

Ne moremo biti zadovoljni že s cenami, ki veljajo samo za stanovanje pri večini zasebnikov, ki nudijo, sicer nekatere res solidne, lastne turistične sobe, kar za 1500 starih dinarjev na dan.

»To je le malce pretirano,« je spet slišati s strani smučarjev.

V sosednih, italijanskih, dosti bolj znanih Dolomitih, kot

TUDI ŠIVALNI STROJ SODI V VSAKO GOSPODINSTVO. SREČO IN ZADOVOLJSTVO PA VAM BO V HIŠO PRINESEL LE ŠIVALNI STROJ »MIRNA-VERITAS« AVTOMATIK, NA KATEREM LAHKO IZBIRATE MED 60 RAZLIČNIMI VZORCI. A KAR JE NAJVAŽNEJŠE! S 15. AVGUSTOM 1967 JE »MIRNA« — TOVARNA ŠIVALNIH STROJEV — ZNIZALA AVTOMATSKEMU ŠIVALNEMU STROJU »MIRNA-VERITAS«, CENO ZA 15%. CENJENI POTROŠNIKI! PREPRIČAJTE SE O IZREDNI KVALITETI ŠIVALNIH STROJEV PROIZVODNJE TOVARNE »MIRNA«.

Kolektiv Tovarne šivalnih strojev »MIRNA« v Mirni želi vsem srečno in uspešno novo leto 1968!

Tudi na Ljubelju še veliko snega za dobro smuko

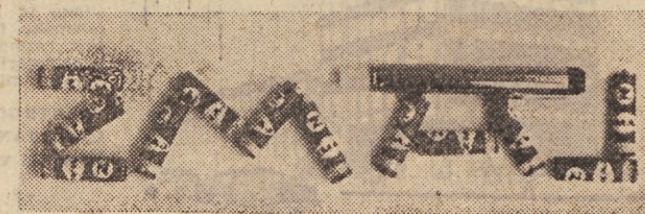

„Savinja“ Celje

LES — POHIŠTVO — ZABOJI — SODI
LESNA VOLNA — FURNIRJI — PAPIR

ZA VAS TRANSISTOR, ZA VASO ELEGANTNO BATERIJSKO SVETILKO SAMO 1,5 V BATERIJE

REZERVIRANI STOLPEC

Aleksander Kovač

tajnik RO sindikata gradbenih delavcev

- Vaša funkcija je povezana z metodami in oblikami dela sindikatov. Na kaj bi opozorili občni zbor RS ZSS glede metod dela v sindikalnih podružnicah?

Zagotovilo za dobro delo so sposobni vodstveni kadri v sindikalnih podružnicah. Zato bi morali še nadalje posvečati vso pozornost načrtni kadrovske politiki in izbirati vodstva tako skrbno, kot že izbiramo člane samoupravnih organov.

Velikokrat se dogaja, to vemo iz izkušenj, da so vodstva sposobna, sprejemajo dobre sklepe, vendar jih ne znajo posredovati in uresničiti med članstvom. To je dokaz, da nismo v zameno za nekdanje forumsko delo našli ustreznih metod dela med vodstvi in članstvom.

Podobna vprašanja si postavljamo v povezavi med republikimi strokovnimi odbori, vodstvom in članstvom sindikalnih podružnic. Menim, da smo gradbinci v tej povezavi storili pomemben korak. Naš republiški odbor ima bazenske aktivne, to so vmesni členi med republiškim strokovnim sindikatom in sindikalno podružnico. Sestavljajo jih predsedniki izvršnih odborov, člani republiškega in centralnega odbora našega sindikata, ki živijo na področju bazena. Aktivni razpravljajo o vseh vprašanjih in tako soustvarjajo sklepe republiškega strokovnega sindikata, hkrati pa po obratni poti skrbijo za uresničitev sklepov med članstvom.

Frane Kocjan

predsednik sindikalne podružnice v tovarni klobukov, slamnikov in konfekcije UNIVERZALE, Domžale:

- Ko govorimo o aktivnosti in usmerjenosti sindikalnih podružnic, katerih zaved nikakor ne bi smeli pozabljati?

V sindikatih veliko govorimo o skrbi za delovnega človeka in člana naše organizacije. Marsikdaj žal pozabljamo, da se ta skrb začne pri malenkostih, ki ne terjajo skoraj nobenih materialnih izdatkov. Vzemite samo primer, da nekdo zbolí in da daljši čas preživi v bolnišnici ali zdravilišču. Mene je letos to že doletelo. In medtem ko so me »moji« iz podjetja obiskovali, hrabrili in želeli čimprejšnje okrevanje, mnogih bolnikov iz drugih delovnih organizacij ni nihče prišel obiskat. Pravimo, da psihično razpoloženje veliko vpliva na potek zdravljenja. Kako naj ti ljudje, ki jih nihče ne pride obiskat, naglo okrevajo, če pa v trenutkih popolne nemoči spoznavajo, da so nekako pozabljeni... Radi pa bi se vrnili v svoje podjetje čimprej, da bi spet delali.

Vem, da so malenkosti, o čemer govorim. Vendar je njihov vpliv na odnose znotraj kolektiva veliko večji, kot bi si kdorkoli lahko predstavljal. Prav zaradi tega smo v našem kolektivu že pred leti vpeljali to, da redno obiskujemo vse naše bolnike in da od časa do časa povabimo medse tudi naše upokojece in jih vsaj skromno pogostimo. Vsakogar končno zanima, kako je danes v podjetju, kjer je včasih tudi sam delal. Občutek, da nismo nanje pozabili, pa zaleže veliko več, kot ne vem kako dragoceno darilo...

Ing. Zoran Tratnik

podpredsednik IO sindikalne podružnice železarne Štore:

- Kaj menite, o čem bi moral razpravljati občni zbor republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, da bi dobili odgovor na nekatera vprašanja, ki si jih zastavljate pri delu v sindikalnih podružnicah?

V resnici vodimo v podružnici politiko, ki je plod forumov. Vprašanje pa je, če ima ta politika tudi zaslonbo pri delavcih, če jo delavci podpirajo. Zbiranje mnenj, anketiranje članstva, to je le ena od oblik ugotavljanja, kaj delavci mislijo o določenem vprašanju. Mi pa bi si morali predvsem prizadevati, da bi delavci začutili, da lahko preko sindikata uveljavljajo svoje težnje. Na primer, delavci proizvajalci niso neposredno sodelovali v pripravah na reformo, niso vedeli niti niso mogli oceniti, kako se bo podjetje razvijalo v novih pogojih. Ko so začeli delovati zakoni reforme pa prenašajo glavno breme problemov, ki jih povzročajo zaostreni pogoji gospodarjenja. Za nizke osebné dohodeke v naši panogi ali v podjetjih prav gotovo ni odgovorna velika večina zaposlenih. Kakšno vlogo naj vodi v teh procesih sindikat, kako jih naj razlaga članstvu? Vprašujemo se tudi, zakaj mora samo del ljudi nositi breme zaostrenih pogojev gospodarjenja, ko pa hkrati vemo, da kažejo povprečja o splošnem materialnem položaju dokaj ugodno podobo. Na ves ta splet vprašanj bi radi dobili odgovor zunaj delovne organizacije. Vsi dosedanja odgovori so bili presplošni. Mi bi pa radi natanko vedeli, katere probleme naj pripisemo objektivnim težavam in katere subjektivnim! Vendar bi hkrati želeli, da povedo o tem odgovorni ljudje izven podjetja tudi najbolj odgovorni delavcem v podjetjih.

AUTOCOMMERCE

LJUBLJANA TRDINOVA 4

Z OBČNEGA ZBORA RO SINDIKATA KMETIJSKIH, ŽIVILSKIH IN TOBAČNIH DELAVCEV

Zaostriamo osebno odgovornost strokovnjakov

Ta zahteva je bila pravzaprav samo odmev razprav z občnih zbora občinskih sindikalnih svetov, le da se je zadevala izključno nepremišljene odločitve v kmetijstvu in industriji, ki je gospodarsko in sindikalno povezana z njima.

Ker je kmetijstvo najmočnejše in se zaradi poslabšane zunanjetrgovinske menjave v najbolj neugodnem položaju, je občni zbor posvetil največ časa kmetijskim problemom in njihovim rešitvam, ki terjajo poleg zaostrene osebne odgovornosti za delo znotraj in zunaj kolektivov tudi večje spoštovanje samoupravnosti.

NEPRIČAKOVAN ZAPLET

Kmetijska proizvodnja se bo letos po verjetnostnem računu v Sloveniji povečala komaj za 3%. Pri zmanjšanjem tempu proizvodne rasti v primerjavi z lanskim letom (7%) je bilo tržišče odločilnega pomena, čeprav ni mogoče zanikati tudi slabega vpliva vremenskih razmer. Težave so nastale zlasti v živinoreji. Domača prodaja se je ustavila, zelo pa se je poslabšal tudi izvoz na Zahod, zlasti v Italijo, zaradi nespodbudnih ukrepov držav-uvzočnic in povečanega konkurenčnega pritiska vzhodnih držav na zahodna tržišča.

Da je bila mera nadlog zvrhana, se je vsemu temu pridružil še nepremišljeni uvoz prašičev, jajc, surovega masla in celo jabolk...

IN RAZPLET?

Zahteva po zaostritvi osebne odgovornosti ni bila naključje. Če bi krivci nepremišljenega uvoza odgovarjali za nastalo škodo, ga najbrž ne bi bilo.

Toda ta problem je najlažje rešljiv. En ali več odlokov in zadeva bo urejena.

Vendar ostaja še dvoje neresenih vprašanj: kako povečati izvoz in domačo potrošnjo? Odgovor je sicer enostaven — oceniti proizvodnjo. Toda — kako to storiti?

Vsem znanim ekonomskim ukrepom, kot so modernizacija, racionalizacija, večja produktivnost dela, je občni zbor sindikata kmetijskih, tobačnih in živilskih delavcev pridružil še dva predloga: boljše izkoriščanje vse obdelovalne zemlje — tudi zasebne — s krepitvijo kooperacijskih odnosov in z mehanizacijo zasebnih kmetij — in tesnejše poslovno sodelovanje med kmetijstvom, predelovalno industrijo in trgovino, ki

naj bi vključevalo skupno investiranje in prevzemanje tveganj. Zlasti nujno bi bilo takšno sodelovanje pri sadju, povrtninah, živini ter mleku in mlečnih izdelkih, sicer ne bomo zlepa dobili primernih skladišč za daljše shranjevanje pridelkov in izdelkov. Dobrim letinam, ko bi zaradi obilnega pridelka trgovina puščala proizvajalce na cedilu, bi sledilo pomanjkanje tistega, česar je bilo prejšnje le-

to na pretek. Pri teh proizvodnih oscilacijah pa bi potrošnik tako kakor doslej vedno povlekel krajši konec.

SINDIKAT IMA OBILO DELA

Pri tako važnih gospodarskih korekturah, v katere delovne kolektive sili težaven položaj, je potreben zgrajen samoupravni sistem, točna razmejitev pravic in dolžnosti med upravnim strokovnim in samoupravnim vodstvom in — kot rečeno — zaostritev delovne odgovornosti.

Tu ima sindikat široko torišče dela.

Ne manjka primerov, da so samoupravni organi pod točko razno obravnavali življenjsko važne odločitve, kot na primer investicijske programe, sistem delitve osebnih dohodkov, nakup večjih osnovnih sredstev itd. — očitno zato, da bi upravnost vodstva čimprej izsilila sklepe, ki so jih vnaprej predvidevali. V marsikaterem kolektivu samoupravni organi ne dobijo gradiva pred sejo. Razumljivo, da s takšno metodo dela samoupravljanje ne more biti drugače kakor ščit za samovoljne odločitve posameznikov, dovolj močan, da jih varuje tudi pred vsakršno osebno odgovornostjo za morebitno škodo.

Sindikalni delavci naj bi zato poskrbeli, da se točno opredeli vloga samoupravljalcev v gospodarjenju in gospodarskih odločitvah na vseh ravneh. Poskrbeli naj bi za usklajitev notranje zakonodaje s splošnimi predpisi, zaradi česar nastane marsikatera nepravilnost, in se zavzemali za spoštovanje samoupravnih odločitev z doslednim nadzorovanjem sprejetih sklepov in njihovim uresničevanjem.

Samoupravni organi so seveda dolžni temeljito premisliti o vsaki gospodarski odločitvi, preden jo sprejmejo, vendar naj se zato osebna odgovornost strokovnih služb, ki pripravljajo dokumentacijo, ne zmanjša, ampak zaostri. V primeru zavarovanja pa naj sindikat prijavi krivce, saj ima zakonite možnosti.

Razumljiv je torej poziv, naj se osebna odgovornost zaostri na vseh ravneh. O vrsti zadev, ki bistveno vplivajo na gospodarske rezultate, delovni kolektivi ne odločajo sami, zato naj bodo tuje odločitve trezne in vsestransko proučene. V nasprotnem primeru povzročajo poleg gospodarske stagnacije tudi premajhno vrednotenje dela, četudi ga največkrat pripisujemo neustreznim in nestimulativnim pravilnikom, sprejetim brez širšega sodelovanja proizvajalcev.

SINDIKAT NAJ ŠČITI DOBRE IN POŠTENE DELAVCE

Ze z uresničitvijo omenjenih sklepov občnega zbora bi neposredni proizvajalci dobili poleg trdnje materialne osnove za življenjski standard tudi večjo veljavo v medsebojnih odnosih in večji vpliv na delitev prigrisodarskih sredstev.

Veliko delavcev nima primernega stanovanja, malo manj jih je tako rekoč brez strehe. Po anketi, ki jo je izvedel sindikat med 730 delavci iz 34 delovnih organizacij, je 42% anketirancev pripravljeno posoditi del svojega dohodka za rešitev stanovanjske stiske, 43% pa vidi rešitev v namenskem varčevanju.

Izmed anketirancev se jih samo 3% javno prehranjuje, kljub takšnemu preobilju dela, da jih 39% do novembra ni moglo na letni odhiti...

Vseh teh vprašanj odbori sindikalnih podružnic ne bi smeli več obiti, ravno tako ne kot premalo razvitega strokovnega in samoupravnega izobraževanja. Republiško vodstvo sindikata kmetijskih, živilskih in tobačnih delavcev pa se bo zavzelo med drugim za zboljšavo gospodarskega instrumentiranja, ki otežkoča gospodarski razvoj in poslovanje.

MARIOLA KOBAL

Zadovoljstvo s pridržkom

Ko so nedavno tega soboški sindikati ocenjevali prizadevanja gospodarstva v minulem mandatnem obdobju in ob tem iskali napotkov za svojo akcijo v prihodnje, so v glavnem z zadovoljstvom pretehtali dosežene rezultate gospodarjenja v delovnih kolektivih. Akumulativnost gospodarstva je tako v minulih dveh letih občutno porasla, seveda v nekaterih panogah in dejavnostih bolj zaznavno kot v drugih, tako da so samo lani v primerjavi s poprejšnjim letom lahko delovne organizacije povečale sredstva za sklade za 18,2% in sredstva za osebne dohodeke za 46%. In nekateri podatki za minevaajoče leto spet obetajo, da bo soboško gospodarstvo tudi letos doseglo pomemben gospodarski napredek.

In čeprav na osnovi teh dejstev še vedno ne velja v celoti posploševati trditve, da so že v vseh delovnih organizacijah doumeli pomen gospodarske reforme, da poskušajo predvsem sami in s samostojnim ukrepanjem razrešiti nekatera čedalje bolj zaostrena notranja nasprotja, ki se odražajo zdaj v pomanjkanju obratnih sredstev, drugič spet v prekomerno poraslih zalogah, v finančni nelikvidnosti, pomanjkanju naročil, pa vendarle vsaj za večino soboških delovnih kolektivov že velja ta trditev. Zato je v tem trenutku toliko bolj važno, da bi v vseh delovnih organizacijah zasnovali svoj nadaljnji razvoj in vse svoje nadaljnje ukrepe za intenziviranje gospodarjenja na nekoliko dolgoročnejših programih razvoja. Toda teh programov, vsaj tako ugotavljajo sindikati v Murski Soboti, z nekaj izjemami še nimajo pripravljenih v delovnih organizacijah. In je vprašanje, če bi jih tudi lahko imeli, saj sindikati sočasno ugotavljajo, da niti v obinskem merilu nimajo še jasnega koncepta, katere dejavnosti in na kakšen način v prihodnje razvijati.

Spriču tega tudi kritični ugotovitve soboških sindikatov: take razmere demobilizacijsko vplivajo na nadaljnje usmerjanje proizvodnje v delovnih organizacijah, tako da v kolektivih največkrat iščejo rešitve v kratkoročnih naložbah brez pravih ekonomskih opravičil. Tako se seve z vso resnostjo zastavlja vprašanje, ali je vsako leto ustvarjena akumulacija v vrednosti kake milijarde in pol do dveh milijard starih din tudi najbolj racionalno izkoriščena bodisi v enostavni bodisi v razširjeni reprodukciji.

Posledica take, v nekem smislu dezorientacije gospodarstva razvoja pa ni le v tem, da se integracijski procesi v gospodarstvu razvijajo počasneje, kot bi se sicer lahko, da večina podjetij vsako zase išče rešitve od danes na jutri, temveč tudi v tem, da je gospodarstvo v glavnem zaprti vrata dotoku novega kadra. Skratka, tudi temu velja pripisati dejstvo, da gospodarstvo ni več sposobno absorbirati niti naravnega dotoka mladine, ki prihaja iz šol.

Taki pojavi pa so lahko nevarni, opozarjajo sindikati v Murski Soboti, kajti kljub vsakoletnim podatkom o porastu produktivnosti dela, o boljši ekonomičnosti in rentabilnosti proizvodnje in poslovanja vendarle pomenijo bolj ali manj prikrito, a očito stagnacijo. Opozorilo sindikatov pa se pridružuje tudi njih zahteva: čimprej izdelati dolgoročnejshe programe o nadaljnjih naložbah ustvarjene akumulacije tako na ravni delovnih organizacij kot v komunah. In k temu: čimprej si je treba tudi odgovoriti na vprašanje, ali je zastoju v zaposlovanju kriva prenzika akumulacija gospodarstva oz. posameznih panog, ali pa se za redukcijo delovnih mest, pravzaprav na neodpiranje novih delovnih mest skriva samo zaprtost delovnih organizacij in nespodobnost njihovega vodilnega strokovnega kadra.

V vsakem primeru pa opozarjajo sindikati v Murski Soboti: ni več časa za odlašanje.

S. B.

Vabimo vas, da izberete iz sortiranih zalog:

usnjaje, tesnila, potrebščine za sedlarje, čevljarje, tapetnike, gumijevé cevi, gume v ploščah in palicah, gumijevé profile, klinasta in pogonska jermena, transportne trakove, pnevmatiko in ostale gumijevé izdelke; tehnični tekstili, filce, gradlje, jute, vrvarske izdelke, polirne diske, dekorativne tkanine in vrvice; zaščitne obleke, predpasnike, pokrivala, čelade, maske, očala, rokavice, obuvala, ščitnike; plastične mase za predelavo, jurtur, vinil, vinaz, ultrapas, stragulo, linolet, tufing, melapan, alkaton in bugier cevi, lepila za plastične mase, gume in usnje; barve in lake; usnjeno, tekstilno, plastično in kovinsko galanterijo; pisalne, računske, frankirne, fakturne, knjigovodske, razumnoževalne in vitne stroje ter teleprinterje; opremo za gostinstvo, trgovino in mlinsko industrijo.

VELETRGOVINA »ASTRA«, uvoz—izvoz LJUBLJANA, Titova 77 — telefon: h. c.: 310-066 (4 vodi) — Telex: 31248

PREDSTAVNIŠTVA:

BEOGRAD, Njegovševa 31	tel. 40 505	telex 11 355
ZAGREB, Smičklasova 22	tel. 413 727	telex 21 128
SARAJEVO, Ul. JNA 10	tel. 22 071	telex 41 110
NOVI SAD, Željeznika 17	tel. 43 527	telex 14 128
SKOPJE, Ivo Lola Ribara 27	tel. 21 620	
SPLIT, Ul. Prvoboraca 35	tel. 41 392	
Servis za polaganje tal		
LJUBLJANA, Jurčičev trg 1	tel. 23 298	

»ASTRA« servis vam obloži tla in stene z gumijevimi, plastičnimi in papirnati oblogami!

ODMEVI

● RADGONA:

V središču pozornosti sindikatur so že nekaj časa zlasti problematika zaposlovanja in vključevanja mladine v uk. Tako ni naključje, da je bil na ti temi v dobri meri uglasen tudi nedavni občni zbor občinskega sindikalnega sveta.

Po statističnih podatkih je v radgonski občini prijavljenih na zavodu za zaposlovanje nekaj več kot 100 prebivalcev, 24 mladih občanov pa si skuša poiskati s pomočjo zavoda možnost za izučitev katerega od poklicev. Število brezposelnih pa še ni v tem trenutku tako zelo pereče, še posebej, ker je med prosilci za delo tudi nekaj tahi, ki jim nezaposlenost ne ogroža življenjske eksistence.

Vendar sindikati opozarjajo, da se zna že v bližnji prihodnosti vprašanje zaposlenosti močno zaostri, saj se bistveno zmanjšuje možnost zaposlovanja radgonskih delavcev v sosedni Avstriji. Lani se je na primer zaposlilo v Avstriji preko zavoda za zaposlovanje 579 občanov radgonske komune, letos pa še samo 197, medtem ko napovedujejo avstrijski delodajalci, da bo prihodnje leto dobilo zaposlitev še manj delavcev. Zavaljo tega menijo radgonski sindikati, da bi b treba sprejeti čimprej dolgoročne ukrepe za zaposlitev nezaposlenih delavcem predvsem doma.

T. S.

● LENART:

Nedavnega občnega zbora občinskega sindikalnega sveta v Lenartu se je od petdesetih izvoljenih delegatov udeležilo samo sedemindvajset, kar je komajda zadostovalo za sklepčnost. Sicer pa se je problem sklepčnosti to pot prvič pojavil, saj je bilo v zadnjem obdobju zelo malo sej občinskega sindikalnega sveta, ki bi bile že ob prvem sklicu sklepčne, primerilo pa se je že, da je lahko plenum občinskega sveta veljal šele po četrtem sklicu.

V razpravi na občnem zboru pa je bilo slišati ugotovitve, da se člani v delovnih kolektivih otepaajo dela v sindikatih in da zato tudi delo sindikalnih podružnic in njihovih izvršnih odborov sloni le na enem ali dveh članih. Temu pa je hrččas kriv tudi občinski sindikalni svet, ki je zlasti zadnje obdobje vse premalo pomagal sindikalnim podružnicam pri njihovem delu in premalo krepil vlogo njihovih izvršnih odborov.

T. S.

● TRBOVLJE:

Za občni zbor trboveljskih sindikatov moramo reči, da je bil dobro pripravljen, saj so dobili delegati že nekaj dni pred tem obširno poročilo o doseganju delu in prizadevanjih občinskega sindikalnega sveta, prav tako pa tudi teze za razpravo. Tudi uvodni referat predsednika občinskega sindikalnega sveta v Trbovljah Cveta Plešnika je razgrnil kopicu aktualnih problemov v trboveljski komun. Kljub vsemu pa je bila razprava na občnem zboru dokaj skromna, predvsem pa enostranska, saj je obravnavala le razmere v šolstvu, nekatere pojave neukladja med osebnimi dohodki, problematiko reelekcije ter konkretne razmere v dveh trboveljskih delovnih kolektivih. Tako občni zbor kot celota ni uspel podrobneje opredeliti stališč sindikatov do problemov v zvezi z razširjeno reprodukcijo, z nagrajevanjem, izobraževanjem delavcev, standardom, varstvom pri delu in drugimi aktualnimi problemi, do katerih pa bi sindikati morali izoblikovati svoja stališča, pravzaprav bi bil moral občni zbor dati odločno podporo predlagateljem stališč — to je občinskemu sindikalnemu svetu.

—vš

LJUBLJANA

ZE SEDAJ, KO JE SE ČAS, POGLEJTE, KAJ POTREBUJETE ZA NOVOLETO
RAZPOLOŽENJE V VAŠEM DOMU!

»TRGOVSKA HIŠA« **nama** Tomšičeva ulica 2

vam že nudi v razširjenem in povečanem asortimanu

- okraske in druge potrebščine za novoletno jelko
- igrače za otroke vseh starosti: lesene in plastične, mehanične, sestavljanke, električne železnice z dodatnimi deli, slikanice, lutke
- novoletne razglednice in vizitke
- darilni paketi s slaščicami za otroke

Z OBČNEGA ZBORA OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA V DOMŽALAH

Veliko bolj bo treba v prihodnje prisluhniti željam članstva

Mnogi merijo gospodarski položaj delovnih organizacij in občin predvsem po višini osebnih dohodkov, ki jih prejema zaposleni. Po tej primerjavi, ki nikakor ne more biti edino verodostojna, domžalska občina kot celota za dobrih 12% zaostaja za povprečjem osebnih dohodkov v naši republiki, medtem ko njena industrija po višini zaslužkov zaostaja celo za občinskim povprečjem. Morda so bila prav ta dejstva odločilna, da je občnemu zboru domžalskih sindikatov prisostvovalo komanaj 56 odstotkov izvoljenih delegatov, tako da so dosegli sklepčnost šele po spremembi že potrjenega poslovnika občnega zbora.

na vsaki šoli posebej. Samo s tem je bila bistveno oslabiljena vloga tega sindikata družbenih dejavnosti, ki pa je bil dotlej kot celota zelo močen in vpliven.

Prav zaradi takšnih in podobnih primerov zdaj pripravljajo združitev posameznih manjših, vendar sorodnih sindikalnih organizacij v enotne sindikalne podružnice, na primer za prosvetne delavce, za člane gostinskih in obrtnih organizacij itd.

Na občnem zboru domžalskih sindikatov se je izkristaliziralo tudi spoznanje, da z razvojem samoupravnih odnosov vsekakor slabi klasična zaščitna funkcija sindikatov, da pa se krepí njihova tako imenovana politična zaščitna funkcija. Zahtevo po večji skrbi in tudi večjem obsegu zaštite članstva so v letošnji mnenjski raziskavi izrazili tudi domžalski delavci. Tokrat so bili njihovi predstavniki na občnem zboru še določnejši in so poudarili naslednje: najboljša zaščitna vloga sindikatov bi bila tista, ki prek dejavnosti podružnic odpravlja pomanjkljivosti in deformacije, ki so med samoupravnim mehanizmom na drugi strani. Če na primer del članov kolektiva prejema osebni dohodek po rezultatih svojega dela, drugi del kolektiva pa zgolj na osnovi časa, prebitega na delovnem mestu, se torej sindikalne podružnice morajo odločneje zavzemati za to, da bi bil osebni dohodek vseh ali vsaj pretežne večine zaposlenih dejansko odvisen od rezultatov njihovega dela. To pomeni z ene strani zaščito prve

skupine prej omenjenih članov kolektiva, z druge strani pa močno politično zaščito socialističnih načel delitve po delu.

Takšna zahteva in aktivnost seveda pogojuje tudi potrebo po smotrnejšem in obsežnejšem splošnem in še zlasti družbeno-ekonomskem izobraževanju vseh zaposlenih z ene strani, še posebej pa vodstev samoupravnih organov in izvršnih odborov sindikalnih podružnic z druge strani. In še več: da bi se člani vodstev sindikalnih podružnic bolj nemoteno in bolj sproščeno lahko zavzemali za uresničevanje zahtev članstva, občni zbor domžalskih sindikatov predlaga, da bi v samoupravnih aktih natančneje opredelili možnosti za delo in izobraževanje članov IO sindikalnih podružnic. Pri tem naj bi bili člani sindikata pri možnostih za izobraževanje izenačeni z vsemi tistimi, ki jim vodstva delovnih organizacij že zdaj omogočajo udeležbo v različnih strokovnih seminarjih in še drugih oblikah izobraževanja. Hkrati pa naj bi vodstvom sindikalnih podružnic zagotovili tudi tisto imuniteto, kot jo uživajo na primer člani samoupravnih organov.

Na opisan način bi si po mnenju udeležencev občnega zbora tudi domžalski sindikati priborili večjo vlogo in vpliv tako v komun kot v posameznih delovnih organizacijah. Začeli pa bi lahko uresničevati tudi možnosti za takšno medobčinsko sodelovanje v gospodarstvu in v družbenih službah, ki ne bi temeljilo samo na zadovoljevanju zakonskih določil, ampak bi izražalo dejansko zainteresiranost tako gospodarskih kot drugih delovnih organizacij. Tudi v tem pa se skrivajo velike možnosti za naglejšo razreševanje problemov zdravstva, šolstva, otroškega varstva in še nekaterih drugih, od katerih je v končni posledici odločilno odvisen družbeni standard v komun.

—mG

SLOVENSKI TURISTI, POZOR!

Ko pridete v Trst, obiščite eno izmed najbolj znanih tržaških firm

Konfekcija

»MIRA«

TRST.

Via Geppa 17
tel. 24-180

Imamo priporočila vseh turističnih organizacij

Govorimo in postrežemo v slovenščini.

S tem oglasom dobite 5% specialni popust!

ves čas zelo zadržana, vendarle velja poudariti, da domžalski sindikati poznajo najvažnejša torišča svojega dela. Vedo namreč, da članstvo prek svojih izvršnih odborov in tudi drugih oblik delovanja v sindikatih zahteva večjo akcijsko enotnost in učinkovitost. Kakor so poudarili tako v razpravi kot v uvodnem poročilu predsednika ObSS Domžale Ivana Mraka, to pomeni, da so v organizacijskih prijemih, predvsem pa v metodah in načinih delovanja marsikdaj preveč šibki. Dejstvo namreč je, da se zelo hitro lahko sporazumejo o tem, kaj bi morali storiti, vendar hkrati ne razmišljajo dovolj o tem, kako in s kakšnimi sredstvi naj bi organizirali aktivnost ob razreševanju najrazličnejših problemov tako v komun kot v delovnih organizacijah. To kritično misel so konkretizirali tudi s primerom nekdanje enotne in učinkovite skupne sindikalne organizacije za vse prosvetne delavce, ki pa so jo pred leti ukinili in ustanovili podružnice

Pravna posvetovalnica DE

● VPRAŠANJE:

Dopolnil sem 38 let in 3 mesece delovne dobe, v katero mi je bil dvojni včet čas udeležbe v NOV od 28. 3. 1944 do 15. 5. 1945. Sem še v delovnem razmerju. Ker bom v kratkem dopolnil 55 let starosti, bi rad zvedel, ali bom s tem izpolnil vse predpisane pogoje za starostno upokojeitev? I. C. — Planina

70. člen temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju določa ugodnejše starostne pogoje za borce NOV, ki so stopili v narodnoosvobodilni boj oziroma začeli aktivno in organizirano delati v narodnoosvobodilnem boju pred 9. septembrom 1943. Tak zavarovanec pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni 55 let starosti, če je kadarkoli dopolnil pokojninsko dobo najmanj 20 let in od tega zavarovalno dobo najmanj 10 let. Ker po vaših navedbah nimate statusa borca NOV pred 9. 9. 1943, morate izpolniti splošne pogoje, ki jih zakon določa za starostno pokojnino. Razen pogoja pokojninske dobe (najmanj 20 let) morate dopolniti še 60 let starosti (24. člen omenjenega zakona).

Pravico do starostne pokojnine boste torej lahko uveljavili šele, ko boste stari 60 let. Prej tudi ne bi mogli uveljaviti pravice do predčasne pokojnine, do katere je upravičen le tisti zavarovanec, ki je dopolnil starost 55 let in najmanj 35 let zavarovalne dobe (28. člen omenjenega zakona).

M. VEHOVEC

● VPRAŠANJE:

Delovna organizacija me je sprajela na delo za določen čas, tako da sem vsako leto v delovnem razmerju kot predavateljica tujih jezikov po 8 mesecev ter se mi ta pogodba za določen čas sedaj obnavlja že drugo leto. Glede na to, da imajo prosvetni delavci praktično le po 8 ali 9 mesecev pouka na leto, me zanima, ali je stališče zavoda, kjer sem zaposlena, da sem sprejeta na delo le za določen čas pravilno, saj smatram, da bi v takem primeru morala biti sprejeta na delo za nedoločen čas.

A. F. — Medvode

Delavec praviloma stopa na delo v delovno organizacijo za nedoločen čas. Izjemoma stopa delavec na delo v delovno organizacijo za določen čas v primeru, če traja izvršitev kakšnega

dela po svoji naravi le določen čas, če se začasno poveča obseg dela v delovni organizaciji, če je treba nadomestiti na delovnem mestu začasno odsotnega delavca, ki je pri vojakih, ki opravlja javne dolžnosti, ki je daljši čas odsoten, itd. V vseh teh primerih sprejme delovna organizacija s sklepom pristojnega organa delavca za določen čas na delo in z njim ne sklepa nobene pismene pogodbe. Kot sledi iz vašega vprašanja, gre za delo, ki traja vsako leto po 8 mesecev, zato smatram, da v vašem primeru ni pogojev za sklenitev delovnega razmerja za določen čas, temveč gre praktično za izigravanje vaših pravic iz dela, predvsem za izigravanje vaše pravice glede dopusta, ki gre prosvetnim delavcem. Zato bi vas morala delovna organizacija, to je zavod, pravzaprav zaposliti za nedoločen čas, v preostanku časa od 8 mesecev do 10 ali 11 mesecev dela pa bi vam morala najti še kakšno drugo ustrezno opravilo v zvezi z vašim rednim delom, tako na primer s predavanji na časasnih tečajih, s pripravo pouka za naslednje leto in podobno.

Vsekakor pa vaše delo, kot ste ga opisali, ni zajeto v II. odst. določila čl. 26 temeljnega zakona o delovnih razmerjih, ki okvirno določa pogoje za sklenitev delovnega razmerja za določen čas. Zato sodim, da lahko ob prenehanju dela zahtevate izstavitve odločbe o prenehanju dela ter nato po predhodnem postopku sprožite s tožbo tudi delovni spor, s katerim zahtevate ugotovitve nezakonitosti prenehanja delovnega razmerja, ker pač v vašem primeru niso podani pogoji za delovno razmerje, sklenjeno za določen čas.

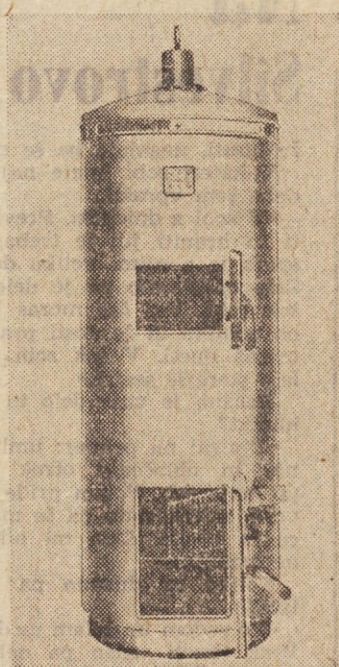
A. POLJANSEK

KUPON za pravno posvetovalnico DE

EMO CELJE

TRIKA jeklene kotle za centralno etažno ogrevanje kurimo s premogom kockovcem, kalorične vrednosti približno 4200 kcal/h goriva.

Poraba goriva pri maksimalni obremenitvi 21.000 kcal/h
6,8 kg na uro
približno 35 kg na dan ali 4-5 ton v sezoni

Na kotel se priključi 45 m² ogrevne površine radiatorjev

Toplota stanovanja + 20° C pri zunanji temperaturi -20° C

Ogreva približno 330 prn ali 135 m² stanovanja

Z 10² m² radiatorske površine lahko segrejemo v 1 uri 47 litrov vode do 60° C

KAKO SMO PRIPRAVLJENI NA NOVI DELOVNI ČAS?

DELAVSKA ENOTNOST V AKCIJI

V »NOVOTEKSU« TAKOJ PO NOVEM LETU...

V naši republiko se še nismo odločili, kdaj bodo državni in drugi organi republiškega ter občinskega pomena sledili zgledu zveznih organov in uveljavili novi delovni čas. Napovedi in mnenja, ki jih ob tem lahko slišimo, so tako različna in tudi nedoločena, da je zanesljivo zgolj to, da pač vsi skupaj nekaj čakamo... Drugače povedano: mnoge delovne organizacije šele pričakujejo sklepov o datumu, s katerim bi v najvažnejših organih naše republike uveljavili novi, deljeni delovni čas, da bi takrat pohitele s pripravami in ustvarjanjem pogojev za uspešen prehod v nove delovne in življenjske razmere ter navade.

Da ne bo nesporazumov in zamere: poudarjamo, da obstajajo tudi delovne organizacije, ki ravno bolj preudarno, ki ne »čakajo« in ki torej drugim zanje ni treba razmišljati. Obiskali smo eno izmed njih, novomeško tekstilno tovarno NOVOTEKS, kjer bodo takoj po novem letu delavci uprave in nekateri režijski delavci v proizvodnji tudi v praksi preskusili novi delovni čas.

»MOŽNOSTI IMAMO, PRIČAKUJEMO VELIKO!«

Kakor sta povedala Andrej Petrič, predsednik sveta delovne skupnosti in Franci Sitar, predsednik upravnega odbora v Novoteksu, si je njihova delovna organizacija že veliko prej, preden je sploh prišla v javnost pobuda o prehodu na novi delovni čas, začela ustvarjati pogoje za prehod na deljeni delovni čas.

Povedati velja, da NOVOTEKS navzlic težavam, ki danes prizadevajo tekstilno industrijo, sodi med najboljše idioča podjetja te stroke. Če torej uveljavljajo novi delovni čas, kot tisto možnost, ki naj aktivira notranje rezerve še s te strani, tako ravna pač zato, ker ne bi radi zapustili zelene veje, na katero so se v preteklosti s tolikšnim trudom povzpeli.

Ta pripomba je bila zapisana samo mimogrede, kajti sobesednika sta povedala še tole:

»Novi delavnik bo vplival tudi na večjo odgovornost organizatorjev proizvodnje. Obratovanjem se na primer ne bo treba več toliko ukvarjati s čisto tehnološkimi problemi, kajti za

to bodo bolj kot doslej odgovarjali izmenovodje. Zato se bodo obratovodje lahko bolj posvetili strokovnemu delu. Ker bodo namreč zaposleni v deljenem delovnem času, bodo s tem hkrati »pokrivali« dve izmeni, kar je vsekakor boljše kot doslej, ko so lahko spremljali samo delo vsakokratne dopoldanske izmene... Ne bo pa vse tako lepo, kot se zdaj lepo sliši. Zaradi nove organizacije dela bo obratovanjem na primer »ušla iz rok« vsakokratna nočna izmena, za katero so se vsaj bežno lahko pozanimali doslej vsako jutro, ko so pač prišli v službo. To je cena, ki jo moramo plačati; izplača pa se, ker z istimi ljudmi več dosežemo.«

Opisani konkretni primer omenjamo namenoma; namreč zato, da bi bilo očitno, kako vsestransko so se v Novoteksu lotili priprav na novi delovni čas in kje vse so iskali možne pozitivne učinke kot sestavek vseh sprememb, ki jih bo povzročil spremenjeni delovni čas.

POSKRBLJENO ZA OTROŠKO VARSTVO, PREVOZE IN PREHRANO

»Naš delavski svet nikakor

ne bi izglasoval prehoda na novi delovni čas, če mi vsi ne bi vedeli, da smo si zanj ustvarili vse potrebne pogoje in da z njim pravzaprav samo še pospešujemo razreševanje nekaterih problemov naših ljudi, na primer otroškega varstva,« je dejal Andrej Petrič.

Dejansko je tako, da se je moral NOVOTEKS ob prehodu na novi delovni čas pozanimati zgolj še za to, kako bo poslej s prevozi na delo. Ko je avtobusno podjetje GORJANCI iz Novega mesta dalo vsa zagotovila, da bo organiziralo potrebne prevoze — čeprav morda v trenutno lastno škodo! — so bila vrata odprta na stežaj...

Ze pred leti si je namreč NOVOTEKS zgradil dovolj prostoren obrat družbene prehrane. Zdaj so ga samo še prenovili in nekoliko razširili. Kajti s kosili bo treba postreči večjemu številu gostov, kot pa je bilo treba

doslej. Cene pa so v vsakem primeru privlačne. Člani kolektiva, ki so doslej bili abonirani na tople malice in na kosila, so na primer plačevali samo materialne stroške za pripravo hrane. Tako je minuli mesec toplja malica veljala 110, kosilo pa 278 S-din.

NOVOTEKS pa je lepo poskrbel tudi za otroško varstvo za potrebe vseh svojih delavcev. Nasproti vhoda v tovarno ima namreč stavbo, v kateri je poleg ambulante tudi več družinskih stanovanj. Eno od njih so pred kratkim izpraznili in ga začeli spreminjati v otroški vrtec.

»Približno za dvajset predšolskih otrok prostora bo za zdaj,« pravi Franci Sitar. »Stroški za varstvo in hrano bodo znesli 10.500 S-din na mesec, kar je poceni za naše razmere. In kar je najbolj važno: s tem rešujemo vse kritične primere. Ščasnoma bomo izpraznili še ostala stanovanja in jih tudi preuredili v vrtec, ki bi pa sprejemal tudi šoloobvezne otroke, če zanje šola ne bo uredila celodnevne varstva. Ali pa bomo v prvi fazi prispevali nekaj sredstev za to, da bi to omogočili eni izmed sol... Skratka: rešujemo, kar zmoremo... Kaj pa je mogoče doseči s skupnimi močmi, veste! Nerodno je to, da mora priti skoraj do katastrofe, da se skupaj vzamemo, kot se temu pravi!«

M. GOVEKAR

Porodniški dopust

V zakonu je določeno, da je treba 28 dni porodniškega dopusta izkoristiti pred porodom. Tega dela dopusta ni mogoče prenesti na drugi del, to je po porodu. Tako delavka, ki ne bi izkoristila vseh 28 dni pred porodom, izgubi pravico do prenosa ter ji ta del dopusta, če ni bil izkoristjen, propade. V interesu delavke bi torej bilo, da nastopi pravočasno prvi del porodniškega dopusta. Čeprav je tak zaključek, ki smo ga pravkar povedali, popolnoma razumljivo, pa je vendar vse več primerov, da delavke v disperzijskih prosijo, naj jim odebrijo porodniški dopust šele s 1. januarjem, pa čeprav bi ga morale koristiti že v decembru letošnjega leta.

Vzrok za tako, na prvi pogled nerazumljivo, odločitev prizadetih delavk, moramo iskati v določilu, da se nadomestilo osebnega dohodka za čas porodniškega dopusta izračuna na osnovi povprečja osebnih dohodkov za minulo leto. To pa praktično pomeni, da dobi prizadeta delavka, ki je šla na porodniški dopust meseca decembra tega leta, nadomestilo, ki je izračunano na osnovi povprečja njenega osebnega dohodka iz leta 1966. Vemo pa, da so bili osebni dohodki v letu 1966 v večini primerov občutno nižji, kot pa so v letošnjem letu. Tako bi bila torej delavka, ki bi nastopila porodniški dopust decembra leta, nadomestilo, ki je izračunano na osnovi povprečja njenega osebnega dohodka iz leta 1966, v občutno slabšem položaju kot delavka, ki bi nastopila tak dopust s 1. januarjem 1968 leta. In prav zato delavke raje izgubijo nekaj dni svojega porodniškega dopusta na račun višjega povprečja, ki jim ga bo dalo letošnje leto.

Iz navedenega primera torej vidimo, da je sedanj način izračunavanja povprečja za nadomestilo med porodniškim dopustom nerealen ter nepravilen in nujno bi bilo treba to določilo spremeniti. Rešitev bi bila v tem, da bi uzočnikili kot osnovo za nadomestilo krajše obdobje, morda nekaj mesecev pred dnem, ko je delavka nastopila porodniški dopust. Morda bi ob tem nastopila težava, da za tekoče leto ne bi imeli dejanske osnove za izračun osebnega dohodka. Med letom namreč prejema delavec le akontacijo svojega osebnega dohodka. Mislim pa, da kljub tej slabosti predstavlja predlagana rešitev boljše osnovo, kot je sedanja.

A. Z.

VARČEVALCI!

GORENJSKA KREDITNA BANKA

je razpisala

78 NAGRAD

za svoje vlagatelje

- osebni avto Škoda
- motorna kosilnica
- pralni stroj
- 5 televizorjev itd.

VKLJUČITE SE TUDI VI MED VARČEVALCE

Gorenjska kreditna banka Kranj

PORTRETI IN SREČANJA

Letos prvič ne bom silvestrovala doma, mi je dejala Jelka Jan in bila je videti žalostna. Jelka je otroška sestra na Ortopedski kliniki v Ljubljani.

»Lani je bila dežurna sestra na našem oddelku Dunja. Skupaj sva hodili v šolo. In Dunja je lani jokala. Pa ona ima starše v Ljubljani. Jaz jih imam v Litiji. Pravi, da se tako samega počutiš na Silvestrovo. Drugi plešejo in se zabavajo, ti pa si tu sam.«

Koliko časa pa že delate na Ortopedski kliniki, sem jo vprašal.

»Letos drugo leto. Pri nas je urejeno tako: na Silvestrovo vedno dežurajo mlajše sestre. Jaz bi po rednem razporedu morala imeti ta teden nočno službo, na Silvestrovo bi pa bila prosta.«

Torej bi raje delali ves teden ponoči, kot pa na Silvestrovo?

»Seveda, ko se bom zjutraj vračala z dela domov, bom srečevala ljudi, ki bodo prihajali z zabav. Prijateljice se bodo ves naslednji teden pogovarjale, kako prijetno so se imele, jaz pa...«

Toda svoj poklic imate radi?

»Rada ga imam. In vesela sem, da imam službo ravno na Ortopedski kliniki.«

Zakaj pa?

»Tu sem bila že na praksi, ko sem še hodila v šolo. Tudi delo z otroki me veseli. Najraje delam v sobi, kjer so predšolski otroci. Ti se znajo

»Čitam rada. Strokovne knjige, še raje pa romane. Veliko pisateljev piše o zdravstvenih in zdravstvenem poklicu.«

In v kino rada hodim, pa v gledališče. Včasih, ko sem se hodila v šolo, sem rada hodila pisat. Takrat sem tudi igrala klavir in harmoniko.

Potem pa smo se nekdanje sošolke razšle. Več mojih prijateljic dela sedaj v Valodoltri, včasih jih grem obiskat.«

Ste svoj dopust potem preživeli na morju?

»Tri tedne dopusta sem imela. En teden sem bila doma, drugi teden v planinah, en teden pa sem potovala po Evropi. V šestih državah sem bila: najbolj pa sta mi ugajali Belgija in Švica.«

Stanovanje, ali ga imate?

»Da, stanovanje imam. Tu v bolnišnici bi ga le težko dobila, morda sobo v samskem bloku.«

Mislite že naprej študirati?

»Ne verjamem, da se bom za to odločila. Če bi hotela redno študirati, bi morala pustiti službo. Kam pa naj grem v službo potem, po diplomi? Dosti zdravstvenih delavcev danes že išče delo. Če pa se bo karkoli spremenilo, se bom morda tudi jaz premislila. Morda bi se potem vpisala na Višjo šolo za medicinske sestre.«

Še eno vprašanje: boste prihodnje leto tudi delali na Silvestrovo?

»Verjetno ne. Vsaj upam tako!«

MATJAŽ VIZJAK

Novost! Novost!

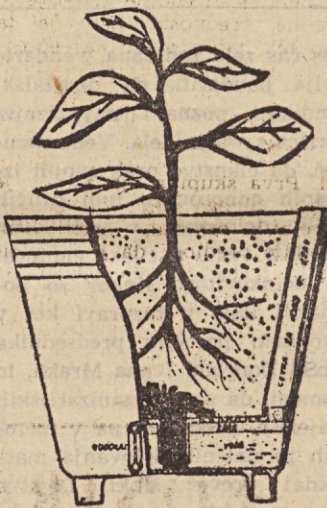
Cvetlični lonček, ki zagotavlja življenje cvetlice tudi ob vaši daljši odsotnosti, je novi izdelek

»Poligalanta«

Volčja draga
Nova Gorica

Lončki so različnih velikosti in oblik. Njihova posebnost je v tem, da imajo v spodnjem prostoru vodo, ki po posebnem sistemu pronic v zemljo in jo ovlažuje.

Povprašajte po njih v vaši trgovini!

NA ROB NEKATERIM POPAČENIM MNENJEM GLEDE PRIPRAV NA PREHAJANJE NA NOV DELOVNI ČAS V ZASAVJU

VČIGAVO KORIST

Javna obravnava in polemika o pripravah na uvajanje novega delovnega časa v družbenih službah, javnih ustanovah in upravah gospodarskih organizacij je tudi v Zasavju sprožila različne komentarje, ugovarjanja, med katerimi so prišle v ospredje povsem napačne sodbe. Sindikati se bodo morali z vso resnostjo upreti vsem tistim pogledom, ki bi že v začetnih razpravah o tem vprašanju skušali uveljaviti popačena stališča.

Ničesar presenetljivega ni v tem, da so predlogi o uvajanju novega delovnega časa vzbudili tudi v zasavskih revirjih obilico razprav. Konec koncev se je že udomačilo prepričanje, da bomo morali zgledu osrednjih republiških ustanov, družbenih služb in gospodarskih delovnih organizacij slediti tudi vsepovsod drugod na Slovenskem.

Če se hočemo primerneje organizirati, to pa se moramo, če želimo hitreje napredovati, bo prehod na spremenjeni delovni čas samo eden izmed ukrepov za pospešeno uveljavljanje reformnih ciljev. V nobenem primeru pa prehod na novi delovni čas ni in ne more biti napad na sedanjo zaposlenost žensk, kot slišimo te dni nekatere posameznike v Zasavju.

Očitno je, da se za takimi in podobnimi sodbami skrivajo več ali manj sovražno teženje že pred vsakršno konstruktivno razpravo o oblikah in načinu uvajanja novega delovnega časa povsem diskreditirati to novost. Po teh mnenjih je torej prišel čas, ko s tem ukrepom postavljamo zaposleno žensko — mater, nazaj pred domače ognjišče in odpiramo vrata uradov, služb, kratkaja delovna mesta trenutno nezaposlenim dekletom ali moškim.

Stopnjevanje takih in podobnih mnenj ima za cilj odvrniti družbeno skupnost in subjektivne sile od osnovnega; namreč od iskanja vseh možnih oblik in načinov urejanja osnov

za lažji prehod na novi delovni čas. Že prve razprave o tem so namreč opozorile na to, da bo tudi v Zasavju možen samo postopen prehod na spremenjen delovni čas ob pospešenem urejanju vseh oblik varstva otrok, ustanavljanja obratov družbene prehrane do bistvene spremembe javnega prometa in kopice drugih neodložljivih opravil.

In če smo že pri zaposlenih ženskah, ki za zdaj delajo samo v dopoldanskem času, potem je treba hkrati povedati, da okoli 70 odstotkov žensk v zasavskih delovnih organizacijah dejansko že vseskozi dela v dveh izmenah. Dopoldan in popoldan. Smešno bi bilo trditi, da te delavke nimajo družin ali otrok ali pa, da imajo vse zaposlene matere svoje otroke že v organiziranem varstvu. Narobe: nekaj osnovnih podatkov pove, da je za zdaj v tem varstvu največ otrok uslužbenk, bodisi iz delovnih organizacij v gospodarstvu ali družbenih služb. To pa je še en dokaz, kako smešna je trditev, da se bodo zaposlene uslužbenke raje odpovedale delu, kot pa da bi morale delati ves dan.

Nihče pa ne zanika, da bo uveljavljanje novega delovnega časa sprožilo še vrsto drugih problemov, ki ne zadevajo samo žensk, ampak tudi moške. Tu imamo v mislih družbeno prehrano. Za zdaj so v Zasavju več ali manj problemi družbene prehrane malone isti, kot so bili pred leti. Samo v Hrastniku sta

Namesto voščilnic

Namesto novoletnih čestitk svojim poslovnim partnerjem, sodelavcem in prijateljem so darovale v sklad za gradnjo onkološkega inštituta v Ljubljani naslednje delovne skupnosti:

SGP »Mladinska knjiga«, Ljubljana, Titova 3, 5000 N-dinarjev; Splošna Vodna skupnost Savinje, Celje, 2000 N-din; Trg. podj. Avto Celje, 1000 N-dinarjev; Kmetijski zavod Gorica, Nova Gorica, 300 N-din; Komunalno podjetje, Laško, 500 N-din; Zavod SRS za šolstvo, Ljubljana, 1000 N-din; Plamen, Kropa, 1000 N-din; Gost. podjetje Hotel Slovan, Vranks, 2000 N-din; Ljubljana na transport Ljubljana, 10.000 N-dinarjev; SGP Kraški zidar, Sežana 1000 N-din; Trg. podj. Volna, Ljubljana, 2000 N-din; Slovensko kmetijsko društvo, Ljubljana, Hajdrihova ul., 100 N-dinarjev; Gradbeno podjetje Bohinj, Bohinj, 500 N-din; Akademija za gledališče, radio in televizijo, Ljubljana, 500 N-dinarjev; Intenzivni tečaj tuje jezikov, Ljubljana, 500 N-dinarjev; Lekarna Vič, Ljubljana, Ljubljana, 100 N-din; Brivnica in česalnica, Piran, 300 N-din; Gradbena tehniška šola, Ljubljana, Aškerčeva 7, 80 N-din; Kmetijska zadruga, Žužemberk, 500 N-din; Delavska univerza, Postojna, 100 N-dinarjev; Zdravstveni dom, Črnomelj, 1000 N-din; Projektni biro Region, Brežice, 500 N-din; Istra Benz, Koper, Ljubljanska 1, 10.000 N-din; Združeno železniško transportno podjetje, Ljubljana, 56.500 N-dinarjev; Cinkarna, Celje, 2000 N-din; Dolenjski list, uradništvo, Novo mesto, 500 N-dinarjev.

Sklad se vsem darovalcem najlepše zahvaljuje. Številka žiro računa sklada je: 501-740-351/1 — Sklad za gradnjo Onkološkega inštituta v Ljubljani.

Ob zaključku redakcije

LJUBLJANA, 27. decembra: Danes je v prostorih republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije priredil predsednik slovenskih sindikatov Ivo Janžekovič intimen sprejem za tovariša Franca Leskoška-Luko ob njegovi 70-letnici in ob priložnosti, ko ga je predsednik republike Tito odlikoval z redom jugoslovanske zastave z lentjo. Mimo nekaterih sodelavcev republiškega sindikalnega sveta sta se sprejema udeležila tudi Leskoškova sotočarja Rudolf Ganziti in Jože Kopitar. Ob tej priložnosti so sodelavci republiškega sindikalnega sveta izročili slavljencu skromno spominsko darilo.

Na 10 cicero

Črnomelj:

V prizadevanjih, da bi se v črnomeljski občini poživila kulturna prosvetna dejavnost, je občinska skupščina Črnomelj na zadnji seji sprejela sklep o razpisu natečaja za »Zupaničev nagrado«. Pobudo za to so dale občinska konferenca SZDL in Zveza kulturno-prosvetnih organizacij ter ostale družbeno-politične organizacije v Črnomlju.

Tekmovanje za to nagrado bo po razpisu trajalo do 15. aprila prihodnjega leta. Udeležijo se ga lahko vse dramske skupine, pevski zbori in instrumentalni ansambli iz območja te občine. Da bi tekmovalce zajelo čim širši krog, so se odločili, da bodo vse skupine za dvakratni nastop materialno podprli, in to: dramske skupine z zneskom 500 N-din, pevске zebre z zneskom 400 N-din in instrumentalne ansamble z zneskom 300 novih dinarjev.

Posebna žirija, ki bo spremljala vse kulturne prosvetne nastope, bo izbrala iz vsake skupine 5 najboljših ekip. Te pa bodo nastopile na občinski reviji kulturno-prosvetnih organizacij občine Črnomelj, ki bo predvidoma maja prihodnjega leta. Vse tekmujoče ekipe bodo na občinski reviji nagradili z zneskom od 2.000 do 300 N-din.

Prve prijave posameznih skupin kažejo, da se bo tekmovalna udeležila preko 30 raznih skupin iz posameznih krajev te občine. Nedvomno pa velja pri tej zelo pomembni akciji omeniti to, da so na pomoč priskočile delovne organizacije, ki bodo del sredstev prispevale in tako skupno z občinsko skupščino Črnomelj omogočile izvedbo nadvse koristne in tudi za poživitev kulturno-prosvetne dejavnosti potrebne akcije.

Murska Sobota:

Medobčinski odbor sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije za Pomurje je pred kratkim razpravljal o samoupravnih odnosih v kmetijskih delovnih organizacijah in živilsko predelovalni industriji v Pomurju. Osnova za razpravo je bila izdelana analiza, ki jo je v ta namen izdelal odbor.

Osnovne ugotovitve iz analize in razprave odbora so, da je povsod tam, kjer je skrb za družbeno-ekonomsko izobraževanje članov organov upravljanja in ostalih zaposlenih delavcev bila na dostojni ravni, samoupravljanje pridobilo pri vsebini in se utrdilo v smeri odločanja, iskanja najboljših rešitev v skrb za čim uspešnejše gospodarjenje. Slabše pa je tam, kjer izobraževanje niso posvečali dovolj pozornosti ob istostalni krepitvi materialne osnove delovne organizacije in zaposlenih delavcev. Tudi odgovornost slehernega delavca predvsem pa vodilnih kadrov do dela in izvrševanja nalog ima svoje dobre in slabe vplive na utrjevanje samoupravljanja.

Odbor je sklenil, da bo sistematično pristopil k delu v smeri izobraževanja vodstev sindikalnih organizacij in nudil konkretno pomoč pri njihovem vsakdanjem delu. V ta namen bo organiziral v sodelovanju z republiškim odborom sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije seminar za predsednike in tajnike sindikalnih podružnic.

A. H.

Z NOVIM LETOM V VELJAVI ENOTNE OSNOVE MERIL ZA FINANCIRANJE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH DEJAVNOSTI

POSTOPNO USKLAJANJE POGOJEV ŠOLSKEGA DELA

Na 1. seji redne skupščine republiške izobraževalne skupnosti, ki je bila 22. decembra, je bil med drugim sprejet tudi izredno pomemben dokument: ENOTNE OSNOVE MERIL ZA FINANCIRANJE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH DEJAVNOSTI V LETU 1968.

Lani v istem času je bila še v razmahu razprava o osnutku zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja, ki je nosila pečat razprav o tem, KAKO IN ODKOD ZBRATI IN OBLIKOVATI STALNA, STABILNA IN SAMOSTOJNA SREDSTVA za financiranje tega področja. S sprejemom enotnih osnov meril za financiranje vzgojno izobraževalnih dejavnosti v letu 1968 smo gotovo prišli korak naprej, saj smo s tem zaključili v Sloveniji javno razpravo o tem, KAKO SREDSTVA, NAMENJENA VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU, DELITI.

Osnovna izhodišča za delitev so zdaj nedvomno postavljena: to so lahko le programi dela vzgojno izobraževalnih zavodov, njihovo ovrednotenje z enotno ceno pedagoške ure na posamezne vrste pouka in zavodov na območju iste temeljne izobraževalne skupnosti in uvajanje stimulacije kvalitete dela zavodov. TO PA SO PRAV TISTA IZHODIŠČA, KI JIH JE VES ČAS JAVNE RAZPRAVE ZAGOVARJAL TUDI SINDIKAT DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI SLOVENIJE.

Zakaj smo vztrajali pri zakonskem določilu, da mora republiška izobraževalna skupnost določiti enotne osnove meril za financiranje vzgojno izobraževalnih dejavnosti, to menda ni potrebno več na dolgo in široko razlagati. Usklajevanje razvoja na tem področju je bilo osnovno vodilo za tako zahtevo. Enotna šolska zakonodaja, a istočasno prevelike neenakosti v pogojih šolskega dela, to je zahtevo po enotnih osnovah meril financiranja tega področja povsem utemeljevalo.

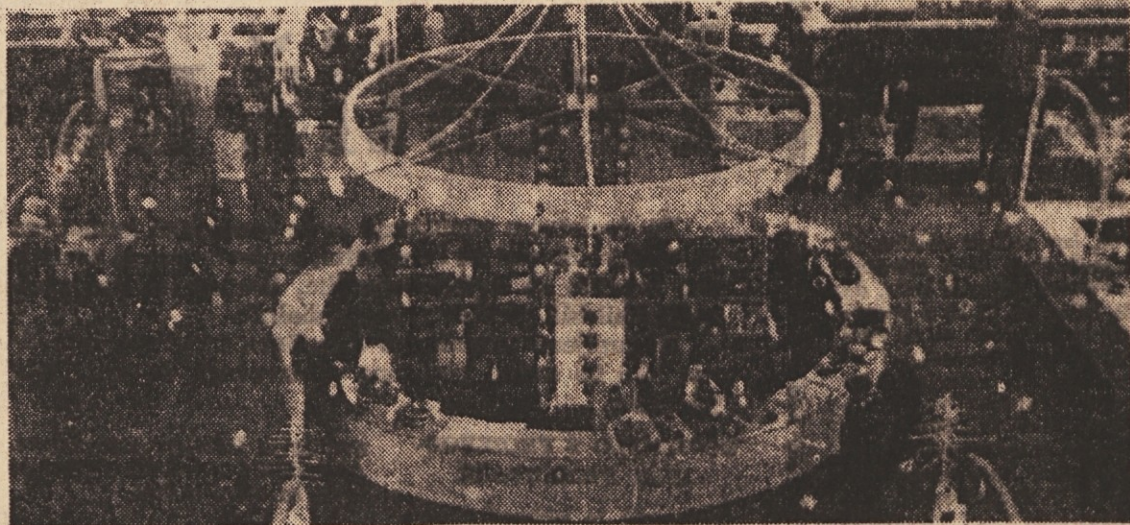
JAVNA RAZPRAVA JE BILA PLODNA

Prvi osnutek enotnih meril, o katerem je tekla javna razprava v mesecu oktobru, je nastal pod vplivom številnih zahtev, da republiška izobraževalna skupnost v imenu »družbe« čim bolj natančno predpiše za vsako področnost v izobraževalni dejavnosti enotne kriterije in enotne vrednosti. Zato je ta osnutek tudi posvetil največ pozornosti ureditvi osebnih dohodkov prosvetnih delavcev.

Posebna žirija pa je zahtevala ob tem osnutku vrsto konkretnjših opredelitev in določil. Prva skupina teh zahtev je našla polnega odziva v zdaj že sprejetih osnovah meril. Sem spadajo predlogi, da je financiranje treba tesneje vezati na delovne programe, ki jih sprejmejo temeljne izobraževalne skupnosti, dalje, da se naj kot osnovna enota za financiranje

Druga skupina pripomb v javni razpravi je bila takšnega značaja, da jih bo mogoče upoštevati šele takrat, ko bo republiška izobraževalna skupnost predpisala najnižjo zagotovljeno

nobene potrebe, da bi si izmislili stimulanse za učitelje, ki naj bi zamenjaval predmetnega učitelja, če je tu dovolj ponudbe predmetnih učiteljev. Drugače pa je marsikje drugje, kjer

Najlepše je na ljubljanskem novoletnem sejmu urejena hala A. Tu razstavlja svoje izdelke največ proizvajalcev, zato je tudi izbira blaga najbolj pestra

no ceno izobraževanja, se pravi, ko bo sprejela merila za delitev dopolnilnih sredstev vsem tistim temeljnim izobraževalnim skupnostim, ki same ne bi zmogle zagotoviti minimalnih potrebnih pogojev za vzgojno in izobraževalno dejavnost. Naj ob tej priliki tudi povemo, da sta tako Republiški sekretariat za pro-

predmetnih učiteljev ne morejo dobiti. Tu bo nadomeščanje predmetnega učitelja na neki način treba stimulirati.

V ČEM SO ENOTNE OSNOVE MERIL?

Sedanje enotne osnove meril za financiranje vzgojno izobraževalne dejavnosti v letu 1968 zahtevajo prvič, da izobraževalne skupnosti pripravijo programe vzgojno izobraževalne dejavnosti na svojem območju. Ti programi pa morajo biti sestavljeni iz tiste dejavnosti, ki je z zakonom in ostalimi predpisi povsem jasno določena in predstavlja pravno obvezo za posamezne izobraževalne skupnosti, pa tudi iz tiste dejavnosti, ki jo narekujejo dodatne potrebe in s katerimi bi morali zadovoljiti splošne družbene in kulturne potrebe določenega območja (glasbeno šolstvo, izobraževanje odraslih, osemletke za odrasle, varstvo, domovi za učence itd.) Ta drugi del programa pa lahko temeljne izobraževalne skup-

predstavlja ovrednotenje »živega dela«, se pravi, da vsebuje osebne dohodke prosvetnih in drugih delavcev na zavodih. Pedagoško uro bo moral za razredni, predmetni, praktični pouk in druge vzgojno izobraževalne dejavnosti določiti najprej vsak zavod za sebe, temeljne izobraževalne skupnosti pa bodo po razvrstitvi zavodov v različne kategorije morale odobriti oziroma določiti enotno ceno pedagoške ure za posamezne vrste pouka. Pedagoška ura pa bo kot pomemben element v ceni izobraževanja omogočala tudi republiški izobraževalni skupnosti, da bo v prihodnjem letu razdeljevala dopolnilna sredstva temeljnim izobraževalnim skupnostim po čim bolj objektivnih kriterijih.

NEKAJ ZELO KONKRETNIH DOLOČIL

V enotnih osnovah meril pa so nekateri odnosi vendarle povsem konkretizirani. Prvič, konkretiziran je odnos, v katerem naj se na globalni ravni iz naslova pedagoških ur zavodom priznajo sredstva za funkcionalne in režijske stroške. Konkretiziran je ta odnos takole: na globalni ravni iz naslova pedagoških ur naj bi osnovne šole prejele za funkcionalne in režijske stroške najmanj 15%, gimnazije in šole za vzgojo učnega kadra 18%, tehniške šole 25%, ekonomske in administrativne šole 18%, zdravstvene 20% in poklicne 30%. Od teh minimalnih stopenj pa bodo temeljne izobraževalne skupnosti zagotovile morale odstopiti — jih povečati — tam, kjer je opremljenost šol danes najslabša.

Drugo, zelo konkretno določilo enotnih osnov meril pa je to, da morajo temeljne izobraževalne skupnosti iz globala svojega dohodka, ki se oblikuje iz stalnih in obveznih virov, izdvajati 3% sredstev, namenjenih izključno nagrajevanju nadpovprečne kvalitete dela zavodov. Ta sredstva naj bi se do deljevala zavodom na osnovi ocene dela prosvetno-pedagoške službe.

Tretje, zelo konkretno določilo v enotnih osnovah meril pa je, da izobraževalne skupnosti priznavajo nižjo ceno pedagoške ure zavodom, kjer poučujeje delavci, ki nimajo potrebne izobrazbe. Tako zadržana sredstva sme izobraževalna skupnost koristiti izključno le za strokovno izpopolnjevanje pedagoškega kadra.

SONJA GAŠPERŠIČ

Sedel je za svojo pisalno mizo, se čeljusti po dolgi beli bradi, prebiral pisma, ki so ležala na mizi in jih sortiral: na levo tista, v katerih so mu ljudje popisali želje, ki jih bo lahko izpolnil, na desno ona, katerih želja ne bo mogel izpolniti.

»Dovolj, dedek Mraz,« sem ga vprašal, »po kakšnem kriteriju ločuješ ta pisma?« »Po žepnem,« je dejal in se zahehljal. »Veš, tudi mene ni obšla reforma in imam, kot mnoge vaše institucije, v žepu luknjo.«

In je desni kup pisem vrgel v koš. »Za denar me prosijo,« je pojasnil.

Jaz pa sem vzel iz koša nekaj pisem in bral:

»Dragi tovariš dedek Mraz, globalna bilanca sredstev federacije za prihodnje leto izkazuje 727 milijonov novih dinarjev primanjkljaja. Petletni družbeni plan razvoja pa terja, da federacija vloži ta denar, ki ga nima, v investicijske projekte. Če k omenjenemu primanjkljaju pristojemo še primanjkljaj iz leta 1967, ki znaša 373 milijonov in ga je federacija prenesla v svoj proračun za prihodnje leto, potem nam skupaj manjka milijardo in 100 milijonov

Intervju z dedkom Mrzom

novih ali 110 milijard starih dinarjev. Ker smo izkoristili že vse možnosti, da bi dobili ta denar, pa ga nismo, se v skrajni stiski obračamo na tebe, dragi tovariš dedek Mraz, in te prosimo, da nam pomagaš.«

In drugo pismo:

»Ljubi dedek Mraz, najbrž že veš, da je naš občinski proračun zelo pičel in da nimamo niti toliko denarja, da bi plačali učitelje. Letošnjo pomlad smo si sposodili nekaj milijonov za njihove plače, ki jih moramo ob novem letu vrniti, pa ne vemo, od kod naj jih vzamemo. Morebiti več ti?«

In tretje pismo:

»Dragi dedek Mraz, v naši tovarni stoji rotacijska peč in nimamo lastnih sredstev, da bi jo popravili. Prosim, pošli smo banko, ki pa je gluha na to uho, ker nismo nogometni klub, ampak čisto navadna samoupravna delovna organizacija. Lepo te prosimo, če bi pobrskal po svoji blagajni; morebiti boš našel tistih osem milijonov, ki jih tako kravo potrebujemo.«

In še četrto pismo:

»Dedek Mraz, kupil sem si avto, hladilnik, pralni stroj in televizijski aparat in sem se zadolžil, zdaj pa dolg vračam, toda obroki so tako veliki, da mi primanjkuje denarja za čisto navadno prehrano. Bi mi lahko ti kako pomagal? Če vnaprej se ti zahvaljujem in te prisrčno pozdravljam.«

Medtem ko sem bral, je poštar prinesel novo torbo pisem, dedek Mraz jih je sortiral in nov kup prošenj je roval v koš.

»Pa bi jim vsaj odgovoril,« sem predlagal.

»Bi jim, pa nimam denarja za znamke.«

»In če bi imel toliko denarja, kaj bi jim napisal?«

Dedek Mraz se je počehal po dolgi beli bradi in se zamislil.

»Rekel bi jim...«

»No, kaj?«

»Počakaj vendar, da razmislim. To ni tako preprosto. Ljudje me prosijo, ker so se znašli v stiski in moj odgovor jim ne bi smel te stiske še povečati. Torej, rekel bi jim...«

Spej je umolknil in tedaj se mu je posvetilo.

»Nič jim ne bi rekel. Tu neke imam pismo, ki bi ga razmnožil in jim ga poslal.«

Pobrskal je po mizi in mi ga pokazal. Bilo je drobna pisemce in na njem je pisalo tole:

»Dragi dedek Mraz, ne prosim te materialnih dobrin; vem, da si jih moramo ljudje sami ustvariti — s svojim znanjem in delom in preudarnim gospodarjenjem. Manjka pa nam samoupravljaljskih sposobnosti in koraje. Vem, da nam tega ne moreš prinesiti v svojem košu, lahko pa vsakega izmed nas ob svojem obisku opozoriš na to pomankljivost, ki se je mnogi med nami ne zavedajo. Samo to te prosim in v upanju, da boš moji prošnji ustregel, te pozdravljam.«

JANEZ VOLJC

KONTRAFORIZMI

Napredek: V naši vasi je strela zažgala hlev. Na novega je naslikal svetega Ferjana akademski slikar.

Če vsakih sedem let odpreš časopis...

● V naši menzi je zmanjkalo kolerabe. Upravnika so zaprli zaradi suma sabotaže. (1946)

● Inozemskemu turistu so prinesli juho prej kot meni. Priložno knjigo, prosim! (1953)

● V juhi sem našel las. Direktorja pred sodišče! (1960)

● Na natečaju za natečaj je niso sprejeli zaradi dolgih las. Vlagam točbo na Ustavno sodišče. (1967)

Težave demokracije: Davke odmerjajo od tega, kar imaš, na škodo tistega, kar bi rad imel. Zato davkar težko zmagal na volitvah. P. K.

dejavnosti zavodov določijo družbeno dogovorjena cena pedagoške ure in končno, da je treba določene stimulirati kvaliteto dela zavodov, s čimer naj bi se tudi odprle realnejše možnosti za nagrajevanje posebne kvalitete dela znotraj samih kolektivov.

sveto in kulturo kot republiška izobraževalna skupnost predlagala, naj bi doslej republiški proračun ne dotiral več občinskih proračunov, pač pa naj bi republiške dotacije usmerili direktno v izobraževalne skupnosti. S 3 milijoni N din letošnjih dopolnilnih sredstev je republiška izobraževalna skupnost lahko pomagala le 17 občinam, medtem ko so se sredstva republiškega proračuna subvencioniranim občinam marsikje izgubila, vsaj delno, čeprav so v celoti bila namenjena predvsem šolstvu.

V tretjo skupino pripomb iz javne razprave pa bi lahko uvrstili vse tiste, ki jih vsekakor kaže upoštevati, toda upoštevati jih morajo predvsem temeljne izobraževalne skupnosti v svoji konkretni politiki. Primer: Kako nagrajevati učitelje, ki morajo po sili razmer poučevati predmetni pouk, pa čeprav za to nimajo kvalifikacije? Stališče zakona o osnovni šoli je jasno: predmetni pouk naj učijo predmetni učitelji. A ker nam primanjkuje množica predmetnih učiteljev, je treba odgovoriti na vprašanje, kako nagrajevati učitelja tam, kjer mora zamenjati predmetnega učitelja. »Centralna« rešitev tu ni mogoča: V Ljubljani na primer ni

DELAJSKA ENOTNOST

Javna Republiškega sveta ZSJ ta Slovenijo izdaja CJP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 26. novembra 1942. Ureduje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGACNIK
Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4
Osnovni redni 113 VI telefon uredništva 316-672, 316-695
112-402 in 316-023, uprave 316-033
Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1.991, delni račun pri Kreditni banki v Ljubljani, št. 113-1.991
111-620-7-32000-10-3000-400 — poimenovana številka štane 50 N din — 50 S din — Narodna je verjetna 6.50 N din — 650 S din — polletna 13 N din — 1300 S din — letna 26 N din — 2600 S din — Rokopisov ne vračamo. — Poslilna plačana v gotovini. — Tisk in kisel CJP »Ljudska pravica« Ljubljana

KROJAČI PREDPISOV

● Ob rob določanju pogojev gospodarjenja v prihodnjem letu

Splošno mnenje gospodarskih krogov je, da za gospodarstvo prihodnje leto ne bo lažje, kot je bilo letošnje; bitka za uresničitev ciljev gospodarske reforme še ni dobljena, čeprav smo v njej do sedaj zabeležili nekatere pomembne uspehe. Tudi v prihodnjem letu se bo naše gospodarstvo moralo boriti za svoje mesto v mednarodni delitvi dela in to v ostri konkurenci na mednarodnem trgu.

Pogosto poudarjamo, da levji delež boja za uspeh gospodarske reforme odpada na gospodarske organizacije, da se bitka za reformo mora odvijati predvsem znotraj gospodarskih organizacij, ki se morajo kadrovske, organizacijske in tehnološko usposobiti za uspešno nastopanje v konkurenci na domačem in na tujem trgu.

Ta trditev drži — ni pa pri tem treba pozabiti, da ni prav vse v rokah proizvajalcev in samoupravljalcev, da je marsikaj izven njihove moči in vpliva. Konkretno: naši delovni ljudje res upravljajo in gospodarijo v svojih delovnih organizacijah, toda pogoje njihovega gospodarjenja določajo drugi.

Ne nazadnje zvezna administracija, čeprav končno odločitev o pogojih gospodarjenja seveda sprejema zvezna skupščina.

Način, kako se našemu gospodarstvu prav te dni določajo pogoji, v katerih bo moralo poslovati v prihodnjem letu, pa se zdi podoben dogajanju v izmišljeni zgodbi: Občan pride h krojaču naročiti obleko, želi izbrati blago in kroj obleke, mojster pa mu ne pusti do besede. Kar tako čez ramo mu odbrusi, da bo blago že sam izbral, pa tudi kroj obleke bo sam določil, saj je tega vajen. Kar pa zadeva mere, tudi ni nujno, da bi se okoli tega mudila — saj vidi, da ni nič posebnega...

Ta zgodba je seveda izmišljena: če bi kak krojač hotel tako ravnanje s svojimi strankami, zelo kmalu niti za močnik ne bi več zaslužil.

Ni pa ta zgodba čisto izmišljena, kar zadeva obleko, ki jo bo naše gospodarstvo nosilo prihodnje leto, oziroma razmere, v katerih bo poslovalo. Praksa namreč kaže, da imajo krojači te obleke kaj malo časa, da bi se z gospodarstvom menili o njegovih željah in potrebah — in tudi kaj malo volje, da bi te želje in potrebe upoštevali.

Ni dvoma, da je določanje pogojev gospodarjenja izredno zamotano in zahtevno delo, ki terja številne podatke, analize, primerjave itd. In normalno bi bilo, da to delo, ki je — vsaj v pripravljalni fazi, izredno pomembno — v rokah zvezne uprave ne bi potekalo brez posvetovanja s tistim, za katerega »kožo« gre, to se pravi brez posvetovanja z gospodarstvom oziroma vsaj z zvezno gospodarsko zbornico.

Tega posvetovanja pa do sedaj ni bilo; bolje rečeno — ni bilo takšnega posvetovanja, ki bi bilo vredno tega imena.

Zvezna gospodarska zbornica je do sedaj dvakrat razpravljala o pogojih gospodarjenja v prihodnjem letu — in to obakrat »kar tako«, to se pravi brez gradiva, ki bi pomenilo neko otipljivo osnovo za razprave. Sem in tja v omenjeno zbornico zaide tudi kakšno gradivo — toda zdi se, samo zato, da bi ga čez čas — dogodilo se je tudi že, da še isti dan — njegovi avtorji zamenjali z drugim gradivom. Različni predlogi, kako naj bi bile določene stvari urejene, se menjajo večkrat z naravnost bliskovito naglico — vse to pa ne daje niti vtisa resnega dela niti vtisa spoštovanja zvezne administracije do predstavnikov gospodarstva.

Dodajmo še, da je zvezna administracija v zamudi s pripravo mnogih zelo važnih predlogov, na primer tistih, ki zadevajo zunanjetrgovinski režim. Zaradi tega ima gospodarstvo že sedaj veliko škodo, saj je že v precejšnji zamudi s sklepanjem pogodb in bo to škodo težko nadomestilo.

Naj zaključimo z naslednjo ugotovitvijo: če je gospodarstvo prevzelo na svoja pleča levji delež nalog gospodarske reforme, ima polno pravico zahtevati, da tudi zvezna administracija opravi svoj del nalog — in to pravočasno — ob upoštevanju mnenja in argumentov predstavnikov gospodarstva. M. P.

LJUBLJANA, 26. decembra — Danes dopoldne je predsednik občinske skupščine Ljubljana Center Andrej Levičnik podelil odlikovanja šestim delavcem trgovskega podjetja Prehrana, s katerimi jih je ob 20. obletnici obstoja podjetja odlikoval predsednik republike Tito. Generalni direktor Franc Nebec je bil odlikovan z redom dela z zlatim vencem, red dela s srebrnim vencem pa so prejeli šef fakturnega oddelka Ivanka Ulaga, knjigovodkinja Ela Rohaček, šofer Karel Topole in skladiščnik Evgen Murovec. Z medaljo dela pa je bila odlikovana Dragica Pilih. Na naši sliki: posnetek s podelitve odlikovanj delavcem Prehrane

SAVA SE JE POVEZALA S SEMPERITOM

Prestiž na dlani

Po dveh letih snubljenju se je kranjskim gumarjem posrečilo odkupiti od Semperita, svetovno znane avstrijske tovarne za avtopnevmatike, licenco za vse vrste avtomobilskih plaščev razen radialnih.

Odkupljeno tehnologijo dela Sava že uvaja, prihodnje leto bo stekla poskusna proizvodnja, že sredi leta pa redna.

ODPLAČILO S PROIZVODNIMI STORITVAMI

Semperit je okleval s prodajo licence predvsem zato, ker jo je Sava želela plačati s proizvodnimi storitvami ali, kot se med proizvajalci po navadi reče, z »lohn poslom«. Ta je za inženirje zanimiva, kadar na svetovnem trgu primanjkuje blaga. Avtopnevmatike pa je celo preveč, saj je z omejitvijo avtomobilske proizvodnje zašla tudi industrija avtomobilskih plaščev v krizo, ki jo kajpak občuti tudi Semperit.

In vendar se je Savi posrečilo doseči, da bo Semperitovo licenco plačala z izdelavo avtomobilskih gum.

VEČKRATNI USPEH

Ta uspeh kranjskih gumarjev je pomemben že zato, ker jim prihrani devize. Pridružuje pa se mu še uspeh dolgoročnejšega pomena za Savo: z osvojitvijo Semperitove tehnologije dela je podjetju tako rekoč zagotovljena svetovna kvaliteta avtomobilskih plaščev, če dobi surovine, predvidene v odkupljeni recepturi.

Prestiž Save v jugoslovanski proizvodnji avtopnevmatik je na dlani, svetovna kakovost avtomobilskih gum pa je hkrati najzanesljivejša izvozna viza.

ADMINISTRATIVNE SPONE BODO ZNOSNEJŠE

Gumarska industrija ima še vedno določene cene, vrhu tega dobiva devize za uvoz surovin iz globalne devizne kvote.

Ti administrativni posegi v politiko cen, skupaj z deviznim režimom, Savo gospodarsko utesnjujejo. Tovarna se je v zadnjih letih modernizirala in z novo strojno opremo povečala proizvodne zmogljivosti, ki so letos — po 14% povečanju proizvodnje — komaj 70% izkoriščene. Fiksni stroški preveč bremenijo polno lastno ceno, ki se bo s povečevanjem serij oziroma s proizvodnimi uslugami za Semperit zmanjšala zaradi porazdelitve režije na več proizvodov.

Pocenitev proizvodnje je za Savo, ki bo prihodnje leto poleg uslug za Semperit izvozila še za milijon dolarjev svojih izdelkov v Zahodno Evropo, gospodarski imperativ. Poleg svetovne kakovosti je pogoj tujih kupcev tudi svetovna cena. Da je izvoz še težavnejši, na primer, Zahodna Nemčija postavlja 25% carinska bremena. S prodajo na domačem trgu podjetje ne more pokrivati izvoznih zgub, ker so cene

gumijevih izdelkov zamrznjene. Aktiviranje notranjih rezerv je torej za Savo nujno.

Bitka, ki jo bide Sava, ni lahka. Intenziviranje proizvodnje, racionalizacija gospodarjenja pa so daljnosežni ukrepi, s katerimi bo sčasoma kranjski gumarski kolektiv zmanjšal deficitarnost jugoslovanskega tržišča za avtopnevmatiko, ki se je še lani v 41% oskrbovalo z uvoženimi avtomobilskimi plašči.

Ma-

Novost na tržišču!

VA-MO

Koncentrirano čistilno sredstvo

Za keramične ploščice, kopalne kadi, straniščne školjke, posodo, kamnite plošče, emajlirane in kromirane štedilnike

Proizvaja

- VA-MO čisti in daje sijaj
- VA-MO vam prihrani trud
- VA-MO polira in daje blesk

15 LET PODJETJA SIJAJ V HRASTNIKU

Letos največji REZULTATI

Mrastniško obrtno podjetje Sijaj so ustanovili leta 1955 v glavnem zato, da bi zaposlili delovne invalide in žensko mladino. Kolektiv pa je že prva leta gospodarjenja pokazal toliko žilavosti in prizadevnosti, da so mu upravičeno obetali vsestransko perspektivo. S prihodom strokovnjakov, z razširitvijo proizvodnje in predvsem s trdno voljo pa se je Sijaj danes uveljavil doma in celo v tujini. Enega izmed najlepših delovnih uspehov pa so dosegli te dni — milijardo realizacije, čeprav so za leto 1967 predvideli samo 730 milijonov S-din vrednosti proizvodnje.

Kolektiv je dejansko začel praznih rok. Edino podporo je imel pri hrastniških steklarjih, ki so jim zaupali svoje lestence in drugo razsvetljavno steklo, za katere so začeli izdelovati stojala, podstavke, ročaje različnih vrst in oblik. Za delovne pogoje so si uredili staro skladišče, medtem ko so bili prisiljeni uporabljati staro

orodje in nekaj starih, že skoraj povsem izrabljenih strojev. Skratka: imeli so vse pogoje za živatiranje od danes do jutri ali neposredno iz rok v usta.

Kolektiv je želel česa drugega. Razgledovanje po trgu, potrebe potrošnikov, njihove zahteve in okus so postali edino vodilo dela. In v tem tiči še danes ključ njihovih uspehov. Zato jih začetek uveljavljanja gospodarske reforme ni prizadel, pač pa spodbudil k razgledovanju po tujih tržiščih. Posebno skrbno so se lotili oblikovanja svetlobnih teles vseh oblik in vrst.

Pred leti zgrajena nova tovarniška dvorana je postala pretesna. Med drugim so se odločili za posebno razstavno dvorano, kjer bi dvakrat, trikrat na leto prirejali razstave svojih novih izdelkov za največje kupce in odjemalce. Lani so sklenili pogodbeno sodelovanje z nekim avstrijskim podjetjem, ki poteka obojestransko uspešno. Sicer pa so letos prodali v Avstrijo in Zvezno republiko Nemčijo za 70 milijonov S-din lestencev, namiznih in stropnih luči, svetilk vseh oblik in velikosti. Izdelke hrastniškega Sijaja poznajo po vsem jugoslovanskem tržišču, nekaj laskavih priznanj pa utirja kolektiv v preproščanju, da so na pravi poti.

V neki ljubljanski delovni organizaciji, ime bo moč molčati, ker ima lahko več dvojnikov, so razpravljali po delovnih enotah o predlogu gospodarskega programa za prihodnje leto. Tako kot mora biti, je predlog sestavila strokovna služba, pri njih analitiški oddelki in njegov vođa je s svežnjem popisanih papirjev pod roko prišel razlagat načrt med delavce. Približno takole jim je rekel:

»Tovariši proizvajalci, dobili ste plan za prihodnje leto, njegova dokončna usoda pa je v vaših rokah. Vi ste upravljalci, zato se odločite, ali boste večino dohodka namenili za osebne dohodke ali pa boste dali tudi kaj za sklade.«

Potem je analitik obmolknil in čakal na besedo upravljalcev. Past, ki jim jo je nastavil, bi bila dobra za pouk v šoli, kjer bi slušatelji s praktičnimi primeri vadili razsodnost, utrjevali zrelost in presajali v prakso gospodarsko logiko. Za živo vsakdanjo prakso pa je takšno testiranje sila nestrokovno, in če ne zamerite, celo izzi-valno. Domišljam si namreč, da sem osnežen samoupravljalcev in če bi mene vprašal vodilni delavec v podjetju, če želim več za osebne dohodke kot za sklade, bi mu odvrnil: »Če si ti, vodilni strokovnjak, izračunal in ugotovil, da je vseeno, potem sem za višjo plačo!«

Ce so tako rekli tudi delavci v »našem podjetju«, jim prav nič ne zamerim. Analitik, ki si je pomel roke in se zatekel v zavetje delavskega samoupravljanja, ni delavec prav nič povedal, da je podjetje potrebno modernizacije, da imajo inženirji, tehnologi že pripravljene in proučene nove tehnološke postopke, ki bi zagotovili večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo, vendar jih ne morejo uresničiti z zastarelimi napravami. Ni jim tudi povedal, da kažejo izračuni, če so jih izračunali, da bi z novo tehnologijo lahko ustvarili tolikšen in tolikšen dohodek, da bi ta dohodek pomenil tudi višje osebne dohodke. Ni jim povedal, da je vredno zaradi tega oddvojiti toliko in toliko sredstev za sklade.

Foudariti velja, da ustvari »naše podjetje« več kot 4 milijarde bruto dohodka letno, da šteje kolektiv blizu 400 delavcev, da govorimo torej o kolektivu, ki ustvarja znaten dohodek, ki ga je mogoče zelo gospodarno razdeliti. Podjetje je zaenkrat v Sloveniji edini proizvajalec izdelkov, vendar mu v neki sosednji republiki meša poslovne načrte proizvajalec, ki je že nakupil moderno opremo. Vsega tega analitik delavcem ni povedal. Pač pa je »s kolom v roki« čakal v zasedi na odločitev delavcev. Zvedavo, je prisluhnil njihovem mnenju, pri tem pa je pozabil, da ti delavci plačujejo njegovo strokovno delo in mu zaupajo. Jutri jim bo vrnil to zaupanje, ko jih bo proglasil za nezrele upravljalce, ki ne mislijo na drugo kot na svoj žep.

Razpravo o gospodarskem načrtu bo v teden dni zapečatil delavski svet. Frav nič ne vem, kakšna navada je v tem kolektivu, ali pripravijo strokovne službe proučeno in utemeljeno zasnovo gospodarskega programa za prihodnje leto in postrežejo z izračuni za morebitne variante ali člani delavskega sveta namesto strokovnih služb računajo, rišejo, pišejo, potem pa glasujejo?

I. V.

Dezenine

Tovarna
čipk, vezenin
in rokavic
BLED

IZDELUJE:

- strojno klekljane čipke in strojne vezanine
- vse vrste ženske konfekcije
- damske rokavice iz sintetičnih materialov, kombinirane s čipkami

Vse svoje izdelke vam nudimo po konkurenčnih cenah
V MODERNO UREJENI TRGOVINI NA BLEDU,
LJUBLJANSKA CESTA 8

DELOVNI KOLEKTIV ŽELI VSEM KUPCEM
SREČNO NOVO LETO 1968!

PISMA BRALCEV

Pred dnevi sem v članku, ki ga je objavilo Delo, zasledil podatek, ki je menda uraden in najnovejši. Zame in verjetno še za marsikoga je ta podatek grozljiv. Ko pravim — še za marsikoga — nimam v mislih tistih ljudi, ki so pač nagnjeni k temu, da nekatere absurde razmere v naši družbi presoja bolj čustveno kot razumsko, jih drammatizirajo, pišejo in javno recitirajo na neko imaginarno družbo naslovljene epigrame. Za tistega, ki se trudi razumeti protislovje našega družbenega razvoja in ki iskreno želi, da bi se ta protislovja čim prej omilila, če že ne odstranila, pa je vseeno grozljiv najnovejši podatek Sekretariata za delo SRS, ki pravi, da imamo v slovenski strukturi zaposlenih komaj 6% visoko izobraženih delavcev, v strukturi nezaposlenih pa ljudi s prav takšno izobrazbo že 7%. Smo torej z našo nemočjo spreminjati stvari res prišli že tako daleč, da imamo v letu reformnem 1967 boljšo strukturo »na cesti«, v vsakem primeru pa izven naših delovnih organizacij? Verjetno precej nenormalen pojav za družbo, ki se želi s svojim gospodarstvom vključiti v normalne tržno-blagovne odnose doma in v svetu.

Prav dobro vem, da bi za podrobnejšo opredelitev tega problema moral poznati tudi notranjo strukturo teh 7% nezaposlenih visoko kvalificiranih strokovnjakov (tisti, ki se s tem ukvarjajo, prav gotovo to tudi poznajo!). Poznati bi moral torej tudi poklicne profile teh nezaposlenih visoko kvalificiranih, kajti prav vsi gotovo ne čakajo le pred zaprtimi vrati delovnih organizacij našega gospodarstva. Tu so gotovo še zdravniki, stomatologi, arhitekti, kajti teh in podobnih poklicev je gotovo zabeleženih kar precej na spiskih naših zavodov za nezaposlene. Kvalifikacijska struktura zaposlenih na tako po krivici poimenovanem negospodarskem področju pa tudi ni brezhibna. Pri tem ne mislim na tisto kvalifikacijsko strukturo, ki je na negospodarskem področju slaba, ker nam pač manjka določen strokovni kader. (Pred dnevi sem v nekem časopisnem poročilu z zasedanja ali prosvetno-kulturnega zbora ali republiške izobraževalne skupnosti — ne spominjam se točno — prebral, da nam na primer manjka v Sloveniji še 1800 predmetnih učiteljev s primerno strokov-

BOLJŠA STRUKTURA »NA CESTI«

no izobrazbo za predmetni pouk!) Verjetno pa je vendarle še marsikje tudi na negospodarskem področju potrebno popraviti kvalifikacijsko strukturo, jo spremeniti s strokovno izšolanimi ljudmi, ki so nam že na voljo. In to morda tudi tam, odkoder danes še letijo epigrami na družbo, ki da je tako neučinkovita pri spreminjanju kvalifikacijske strukture zaposlenih. Imam znanca — poslanca, ki se je v uradnem dokumentu prepiral, da so celo na tako imenitni instituciji, kot je naša univerza, v njenih strokovnih službah namreč, precejšnja odstopanja med strokovno izobrazbo, ki jo terja sistemizacija delovnih mest, in dejansko izobrazbo zaposlenih.

Preteklo bo torej očitno še precej časa, da bomo uresničili načelo — pravega človeka na pravo mesto!

V tem poslednjem mesecu koledarskega leta, ko povsod in od zveze navzdol razpravljajo, kako naj bi gospodarili v prihodnjem letu in ko mnogi izmed nas le preko tiska in ob televiziji sledimo tem razpravam, so mene prijetno presenetila nekatera razmišljanja in pobude. Prepiran sem, da bi bilo koristno, če bi jih začeli uresničevati. Gre za ideje, ki bi, če bi jih uresničili, gotovo pripomogle, da bi naše šolane, a nezaposlene strokovnjake vendarle spustili v delovne organizacije.

Prva zamisel: mnoge delovne organizacije gospodarstva zatrjujejo, da imajo z vsakim mladim strokovnjakom nekaj časa le izgubo, kajti pri delu se še precej časa ne znajde prav, plačati pa ga vendarle morajo njegovi izobrazbi primerno. In zdaj je slišati iz Beograda predlog, naj bi delovne organizacije za dve leti oprostili družbenih prispevkov na osebni dohodek novincev-strokovnjakov.

Druga zamisel: delovnim organizacijam naj bi predpisali, koliko mladih izšolanih ljudi naj bi obvezno sprejele na delovno prakso.

Tretja zamisel: s temeljnim zakonom o delovnih razmerjih naj bi delovne organizacije bile obvezane, da do določenega roka sestavijo sistemizacijo delovnih mest z opisom potrebne strokovne izobrazbe. Taka zahteva gotovo ni vmešavanje v samoupravne pristojnosti delovne organizacije, prispevala pa bi k temu, da v razpisih delovnih mest ne bi bilo več kriterijev, raztegnjenih kot harmonika, za isto delovno mesto, ki predpisujejo od nižje izobrazbe do najvišje. Obvezna sistemizacija delovnih mest z opredeljenimi zahtevami po strokovni izobrazbi za posamezna delovna mesta bi ne nazadnje omogočala tudi zaposlenim znotraj delovne organizacije, da napredujejo skladno s pridobivanjem višje strokovne izobrazbe. Mnogo je danes ljudi, ki v času svoje redne zaposlitve še nadaljujejo študij in tudi doštudirajo, zelo težko pa z novim in večjim znanjem dobe novo primerno delovno mesto v svoji delovni organizaciji.

Teh nekaj zamisli, ki vse po mojem trdnem prepričanju govorijo v prid stvarnemu spreminjanju kvalifikacijske strukture, nikakor ne bi smeli zavreči. Saj je prvo in drugo zamisel gotovo možno uresničiti že s slovenskim samoupravnim dogovorom.

V reformi pretežno govorimo o dinarju, manj o ljudeh. Zato se tudi ne morem strinjati s tistimi enosmernimi glasovi iz gospodarstva, ki terjajo le, naj področje izobraževanja »skrči svoje potrebe«, hkrati pa gospodarstvo razmetava družbena sredstva, ki so bila vložena v študij številnih mladih strokovnjakov, ko jih pušča ob lastni slabi kvalifikacijski strukturi na cesti.

Za konec, dopolnite, da se predstavim. Sam sem med delom doštudiral višjo komercialno šolo, a sem si bil priklonjen delovno mesto skladno moji pridobljeni izobrazbi poiskati si v novi delovni organizaciji. Tu pa žal zopet opravilam delo, ki bi ga lahko dekle le z administrativno šolo. Optimizem, kot vidite, pa me še ni zapustil.

I. S.

JELOVICA LESNA INDUSTRIJA

IZDELUJEMO IN IZVAŽAMO

- MONTAŽNE STANOVANJSKE HIŠE
- WEEKEND HIŠE
- MONTAŽNE FASADNE ELEMENTE
- VRATA
- OKNA
- FURNIR
- GRADBENE PLOŠČE
- LIGNOFOL

Telefon hišna centrala: 85-336, 85-337, 85-338, 85-339

ŠKOFJA LOKA

VSEM DRŽAVLJANOM IN ŠE POSEBEJ POSLOVNIM
PARTNERJEM ŽELIMO USPEHOV POLNO NOVO LETO 1968!

ŠTIRIDESET LET LJUBLJANSKE TOVARNE BATERIJ ZMAJ

DESETLETJE INDUSTRIJSKE REVOLUCIJE

Če smo kdaj morda z nejevoljo kupovali baterije tovarne ZMAJ, ki je pred 40 leti prevzela kot svoj simbol prav te prazgodovinske pošasti, kakršne sicer že šest desetletij krasijo tudi istoimenski most prek Ljubljane, potem je dandanes bistveno drugače. Drugače v tem, da baterije tovarne ZMAJ po svoji kvaliteti vendarle že dosegajo povprečno evropsko kvaliteto, da pa bodo po rekonstrukciji, ki jo v ZMAJU zaključujejo, še boljše in da se jih pravzaprav preveč vztrajno drži le slab sloves iz preteklosti, ko niso imeli niti pravih surovin in ko še niso poznali industrijske proizvodnje, kakršno je že davno vpeljala konkurenca onkraj naših meja.

Če je dandanes drugače, potem velja povedati tudi to, da je za njimi prvo desetletje sicer zapoznele, vendar zelo potrebne in tudi uspešne industrijske revolucije.

»NAVADA — ŽELEZNA SRAJCA«

Pred kratkim, ko je tovarna ZMAJ praznovala štiridesetletnico obstoja, je njihov direktor, sicer diplomirani ekonomist Karol Primožič dejal:

»Leta 1958, ko smo kupili prvi stroj, se je tudi pri nas sprožil proces oblikovanja industrijske miselnosti. Morda bi se to zgodilo tudi nekaj prej, če pri nas vseh takratnih gospodarskih načrtov ne bi potiskali v ozadje, češ da se ukvarjamo z neperspektivno proizvodnjo. Nove vrste baterij na nikelj-kadmijevi in še na drugih osnovah so tedaj namreč grozile, da bodo dejansko iztisnile klasične baterijske proizvodnje. Vendar so te nove vrste baterij še danes bistveno dražje od klasičnih in jih zato proizvajajo predvsem za posebne namene in potrebe. Dokler pa se spoznanje o bodočnosti klasične baterijske proizvodnje ni utrdilo, je moralo miniti več let...

Prvemu stroju, ki sem ga že omenil, so pred tremi leti sledili še vsi drugi, ki smo jih potrebovali za osnovne proizvodne faze. Nova tehnologija pa je s tem do konca zaosttrila različne konfliktno situacije, saj smo imeli denar in najpotrebnejše stroje, ne pa ljudi, ki bi bili večji nove tehnologije in ki bi tudi bili pripravljeni delati drugače, kot so bili navajeni. Trda je bila, trda, da se je zlagoma le začela spreminjati tudi miselnost naših ljudi; da so počasi začeli razumevati, da poleg strokovnikov potrebujemo tudi strokovnjake drugih profilov: strojnike, ekonomiste... In kar je najvažnejše: da se je končno utrdila misel, da le s skupnimi močmi lahko uresničimo tak razvojni program, ki ga bo za

svojega čutila tudi pretežna večina naših ljudi!«

Tako je povedal direktor Karol Primožič. Njegovim besedam bi dodal še nekaj podrobnosti.

SEDEMNAJST VARIANT ZA REKONSTRUKCIJO!

Po dve leti trajajočih razpravah, med katerimi so preselili kar 17 variant bodoče usmeritve njihove tovarne, so se slednjič odločili za adaptacijo sedanjih proizvodnih prostorov namesto novogradnje in za nakup dodatne angleške opreme in licenčne tehnologije, kakršno uporablja tovarna VIDOR, ki zaseda vrh svetovno priznanih proizvajalcev baterij.

V prid takšni odločitvi je marsikaj govorilo. O novih ali o prenovljenih delovnih prostorih so morali razmišljati v vsakem primeru, saj prejšnji nikakor niso ustrezali in bi pravzaprav zaradi upravičenih zahtev inšpekcije za delo sploh morali prenehati z obratovanjem. Ko pa so še računi pokazali, da bo adaptacija sedanjih prostorov najmanj za petkrat cenejša od novogradnje in da torej za ureditev sodobnih proizvodnih prostorov potrebujejo le 80 milijonov S-dinarjev, odločitev ni

bila več težka. Prihranek, ki so ga dosegli s takšno odločitvijo, pa so takoj tudi »pretopili« v nove stroje. Tako bo ZMAJ do polovice naslednjega leta v celoti mehaniziral in delno tudi avtomatiziral proizvodnjo, kar ne bo vplivalo zgolj na boljšo kvaliteto, marveč tudi na 30 do 70% višjo proizvodnjo posameznih izmed šestih osnovnih vrst baterij, kolikor jih vsebuje njihov proizvodni program.

ZA TRETJINO VEČJA PROIZVODNJA KOT LANI

Se to-le: dosedanje investicije v nove stroje so delavcem v ZMAJU omogočile, da so samo letos v primerjavi z minulim letom povečali proizvodnjo za tretjino, produktivnost pa — upoštevaje še vpliv nove organizacije dela in proizvodnje — kar za štirideset odstotkov. Kot rečeno, v naslednjem letu računajo s še višjo proizvodnjo in produktivnostjo ter prvič tudi z večjim obsegom izvoza. Poraba baterij na domačem trgu je namreč tako majhna — komaj dve bateriji na prebivalca ali šestkrat manj kot v zahodno-evropskih državah —, da so v izvoz tako rekoč prisiljeni.

Vendar pa jih prav dejstvo, da je poraba baterij na domačem trgu izredno majhna, sili v izredno obsežno tržne in druge raziskave ter v propagando. Tako skupaj z zagrebško tovarno baterij CROATIA, s proizvajalci radijskih sprejemnikov, električnih gramofonov in otroških igrač ter slednjic še s trgovci, ki tovrstne izdelke, za katerih delovanje so potrebne baterije, tudi uvažajo in prodajajo, ZMAJ začinja obsežno propagandno akcijo, katere edini namen je povečana prodaja baterij.

MILAN GOVEKAR

Kadar pridete v Celje, obiščite hotel
Avioturističnega podjetja »IZLETNIK« Celje

HOTEL

CELEIA

Telefon
20-41, 20-42

Obiščite nas, če potujete skozi Celje, če ste na službenem potovanju, če ste na dopustu.

Sodobna oprema vseh sob. — Prvovrstna kuhinja. — Domače in tuje specialitete. — Sončna terasa. — Potlet možnosti kopanja, pozimi zimski športi.

Sprejemamo aranžmaje po naročilu. Skupinam nudimo popust. Cene zmerne — postregli vam bomo vljudno in v vaše zadovoljstvo.

Premog razprodan, prihodnost neznanka

● Razgovor s Petrom Peterkočem, sekretarjem rudniškega komiteja ZK v Senovem

»Ponoči prihajajo šoferji s kamioni k nam, takšen naval je na naš premog,« je vsako besedo posebej poudaril jamski nadzornik v senovskem rudniku in sekretar rudniškega komiteja Peter Peterkoč.

»Me veseli, da ste zaloge razprodali. Torej se vam še ne bo treba tako hitro prekvalificirati?«

Slutila sem, da bo Peterkoč ob tem vprašanju izpraznil malho dokazov, da senovski rudarji še lahko ostanejo rudarji. In res je bilo tako.

»Naš premog je boljši kot zasavski, četudi se govori in piše, da rudnik nima perspektiv. Kopali ga bomo, dokler se bo splačalo. Rentabilnost se zmanjšuje, to je res, toda zato, ker izkop ni moderniziran. Takoj po vojni je bil naš rudnik najbolj akumulativen, z našim denarjem je družba izgrajevala industrijo, zdaj pa bi mi potrebovali denar za modernizacijo, pa ga ne dobimo.«

Večina senovskih rudarjev je Peterkočevih misli, vendar z njim vred trmoglavo ne vztrajajo, da morajo dobiti kredit za modernizacijo rudnika. Pred petimi leti mu je namreč strokovna komisija napovedala kratko življenjsko dobo — komaj petnajst let še. Toda ob tej napovedi so se začeli rudarji spraševati, kaj potem? Na predlog taiste komisije, ki je opravila geološke raziskave, so zaprosili Zvezno investicijsko banko za kredit, da bi zgradili lastno cementarno.

»Štirideset milijonov smo žrtvovali za raziskave,« je nadaljeval Peterkoč, »a na poslani elaborat in prošnjo za kredit pa niti odgovora nismo dobili. Mogoče res ne kaže graditi v Senovem cementarne, čeprav je surovina na pretek, če je bolj ekonomično širiti trboveljsko. Takšna pojasnila smo namreč dobili na naših republiških predstavništvih, kmalu zatem pa smo brali, da cement uvažamo. Ne vem, ali res ne bi mogli mi izdelovati gradbenih elementov namesto zasebnih obrtnikov.«

Premalo vem o potrebah po gradbenih elementih, da bi karkoli odgovorila. Prihodnost senovskih rudarjev pa še zdaj ni jasna. Nad tem se je Peterkoč pred najinim razgovorom obregnil na konferenci občin-ske konference SZDL in občinskega sindikalnega sveta Krško o zaposlovanju.

»Če bi vedeli, kam naj se usmerimo, bi že davno začeli graditi nove objekte,« je Peterkoč zopet pribil med najinim razgovorom in se razhujdil, da se ne morejo zanesti na tuja priporočila.

»Lani smo prosili za nasvet,« je dejal, »rečeno nam je bilo, naj zgradimo tovarno za predelavo plastičnih mas, z lastnim raziskovanjem tržišča pa smo ugotovili, da je takih tovarn že preveč. Potem so nam rekli, naj bi izdelovali fino litino in tudi s tem nasvetom si nismo pomagali. Investicije so zelo velike, dela pa za malo ljudi. Nas je pa blizu tisoč... Odkrito rečeno, zaupanje izgubljam v strokovnjake, ki sedijo na odgovornih mestih. Pred kakim mesecem smo spet sestavili svojo komisijo, ki naj bi v srednjeročnem programu gospodarskega razvoja Slovenije našla zanesljiv kos kruha za nas. Do zadnjega vendar ne moremo odlašati! Preveč nas je, da bi nas rudnik preživljal, dokler ga ne zapremo. Negotovost, v kateri živimo, pa, verjemite, ni prijetna. No, tudi to je krivo, da smo postali nezaupljivi in nestrpnosti in da želimo čimprej zvedeti, katero gospodarsko panogo bo skupnost pomagala razviti in kje bo naš prostor na soncu.«

MARIOLA KOBAL

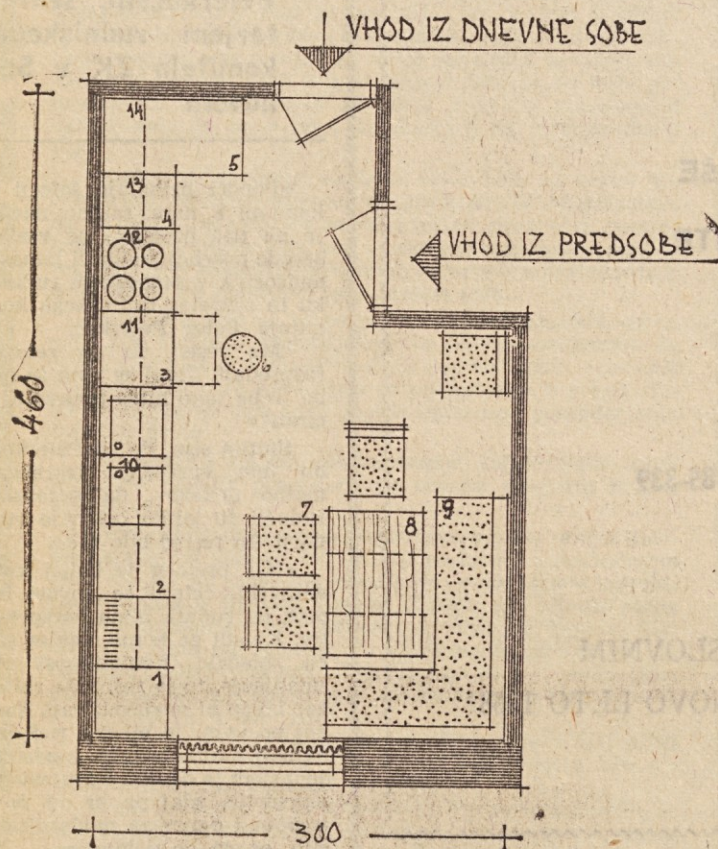
ARHITEKTOV KOTIČEK

VPRAŠANJE:

Prosim vas, da mi v vaši rubriki »Arhitektov kotiček« svetujete, kako naj bi si opremlil kuhinjo in dnevni kot v vrstni hišici, ki jo pravkar dokončujem. Dimenzije kuhinje so 360 x 460 cm, s tem da je na krajši steni okno, da je na nasprotni steni vhod iz

dnevne sobe, in da ima ta prostor še vhod iz predsobe. Zaradi lažje ponazoritve prilažam skico florisa kuhinje in dnevnega kota. A. L., Maribor.

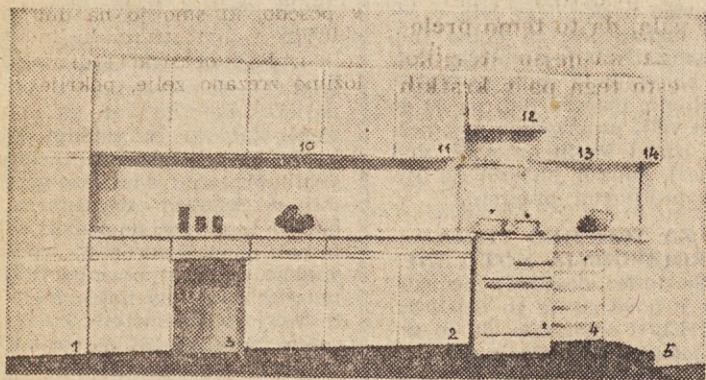
Z vprašanjem bralca A. L. iz Maribora smo se obrnili na arhitektko Dorotejo Dozet. Posredovala nam je takole skico opreme:

Sicer pa prepustimo besedo arhitektki Dozet:

Kuhinjski elementi so izdelani podjetja Marles iz Maribora, gre pa za tip kuhinje »Elegant«. Vrata elementov so obdelana s poliestrom bele barve, lence predalov pa s poliestrom pastelno modre barve. Na vratih in predalih so montirani beli linearni PVC ročaji, ki dajejo opremi zaključen estetski videz. Delov-

ne plosče, omaric so obložene s sivim ultrapasom, ki je odporen zoper mehanske in kemične poškodbe. Vse površine omaric se da tudi sila lahko čistiti, in sicer z mokro krpo, namočeno v raztopino detergenta. Pomivalna omarica pa ima vgrajeno dvojno pomivalno korito, lahko pa se odločite tudi za omarico z enojnim pomivalnim koritom dimenzij 80 x 100 cm.

Stoli so izdelani iz bukovega lesa, sedeži so iz vezanih plošč, prav tako v naravnem bukovem lesu. Če vam to ne ustreza, lahko na sedeže položite blazine iz blaga sivkasto-modre barve. Proizvajalec stolov je podjetje Brest iz Cerknice. Za mizo v dnevnem kotu priporočam raztegljivo mizo, ki jo proizvaja podjetje Marles, ki jo lahko na vsaki strani raztegnete za 30 cm. Obložena je z ultrapasom sive

barve, ogrodje pa je iz bukovega lesa. Kotna klop, izdelek varaždinske tovarne »Florijan Bobić« je iz naravnega bukovega lesa, sedežne plosče so tapcirane z modro sivim blagom, lahko pa se odločite tudi za kak enobarvni ton. Sedežne plosče se odpirajo navzgor, tako da lahko notranjost kotne klopi izkoristite za shranjevanje najrazličnejših predmetov.

Arhitektka Doroteja Dozet v odgovoru tudi pojasnjuje, da lahko A. L. iz Maribora dobi celotno opremo v prodajalni podjetja Slovenijales na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Priložila pa je tudi cenik posameznih elementov, ki jih predlaga za opremo.

KUPON ZA ARHITEKTOV KOTIČEK

1. visoka omara	50 x 52 x 1940 cm	394 N-din
2. pomivalno korito	150 x 55 x 85 cm	687 N-din
3. omarica s predalom in izvlečno desko	50 x 55 x 85 cm	220 N-din
4. omarica-predalčnik	40 x 55 x 85 cm	341 N-din
5. kotna omarica	100 x 55 x 85 cm	359 N-din
6. vrtljiv stol		68,10 N-din
7. stol-sardan		41 N-din
8. miza raztegljiva	100 x 67 cm	234 N-din
9. kotna klop	164 x 124 cm	409 N-din
10. viseča omarica	150 x 30 x 59 cm	296 N-din
11. viseča omarica	100 x 30 x 59 cm	210 N-din
12. napa	59 x 30 x 59 cm	162 N-din
13. viseča omarica	40 x 30 x 59 cm	125 N-din
14. viseča omarica	50 x 30 x 59 cm	137 N-din

NOVINARKA PRISLUŠKUJE KUPCEM IN PRODAJALCEM OTROŠKE KONFEKCIJE

Praznih rok naokrog

Po trgovinah s konfekcijo nisem iskala samo senzacionalne ocvirke, ki bi kompromitirali našo konfekcijsko industrijo in trgovce, ampak sem želela zvedeti samo, če kupci dobe, kar želijo in, seve, če jim cene ustrezajo.

Odgovor na prvo vprašanje: NE.

Odgovor na drugo vprašanje: SE KAR.

»KAR JE LEPO, SE SAMO PRODA«

Mislím, da bi bilo za vodstva trgovskih podjetij zelo poučno, če bi si prodajalke zapisovale, kolikim kupcem so dopoldne ali popoldne rekly: »Na žalost, zmanjkalo je.«

Ta stavek sem sama kdove kolikokrat slišala med nakupovanjem zase in sedaj, med zbiranjem gradiva za tole reportažo. V Ljubljani in v Kranju. Ljubljanska Modna hiša je zelo dobro založena s konfekcijo. Vendar jo veliko kupcev še vedno zapušta praznih rok.

»Uboji naši otroci,« mi je rekla prodajalka otroške konfekcije Julka Bevičeva, »če ne bi bilo Jutranjke iz Sevnice. Kar je lepega, je od Jutranjke. Pogledjte tole oblekico. Ali ni srčkana? Stirideset smo jih dobili, pa jih je samo še pet. Če pridete jutri, jih ne bo več.«

Ogledovala sem si oblačilce iz zelenega svilenege žameta z drobnim črnim karom in z bubi ovratičkom za punčke od 4 do 6 let starosti, ko je prišla k prodajni mizi mlada mamica.

»Imate pleten volnen komplet za šestletno punčko? Pri nas smo jih imeli deset, pa jih je zmanjkalo.«

»Mislíte na tiste iz Rašice? Tudi mi jih nimamo več,« odvrne prodajalka.

Mlada mamica je zaposlena v ljubljanski Na-Ma. Iskala pa ni kompleta od Rašice, ampak od nekega zasebnega pletiljstva...

»Kar je lepo, se samo precej proda,« sta vzajemno rekli prodajalki iz dveh največjih ljubljanskih trgovin s konfekcijo.

»Torej je premalo lepega?«

Julka Bevičeva skomigne z rameni, češ, kaj hočemo in kaj moremo, potem stopi k obešenim otroškim plaščkom:

»Če lepe stvari prepozno dobimo, nam tudi ostajajo. Za prvi november bi tele plaščke razprodali v nekaj dnevih, Jutranjka pa je za tri tedne kasnila...«

»Mogoče so pa predragi?«

»Oh, kar je lepo, gre. Tiste čedne oblekice so po 10.788 S-dinarjev, pa so jih kupovale delavke ravno tako kakor intelektualke. Starši imajo radi lepo oblečene otroke, cene niso najvažnejše.«

Ljubezni do otrok, kakor sem se kasneje prepričala, resnično premaga varčnost.

Dve nadstropji niže je postarana žena ogledovala otroške predpasnike. Kdove kolikokrat je vzela cenejšega v roke in potem dražjega, iz uvoženega bombaža, z našiti stkanimi punčkami:

»Za tole cunjico naj dam 2160 dinarjev? Veste kaj, zase dobim lep predpasnik za 800 di-

narjev,« se je jezila. Oči pa le ni mogla odlepiti od vtkanih punčk. In... Ja, kupila jih je.

MOČNA TUJA KONKURENCA

Kakor sem si ob moskovskih izložbah s konfekcijo rekla: »Daleč smo pred Moskovljani« in s podobnim občutkom zmagoslavlja odhajala od izložb v Sofiji, Budimpešti, Varšavi in Bukarešti, tako me je ob izložbah v Trstu in na Dunaju obhajala rahla zavist, pomešana z občutkom strahu...

Podobna čustva so me prevevala med ogledovanjem otroške konfekcije v ljubljanskem izvožno-uvoznem podjetju Centromerku. Izbira je zelo velika, toda... kupci so posegali predvsem po nemških in italijanskih izdelkih.

Otroške žabice kočevskega Trikona so v primerjavi z uvoženimi nemškimi tako revne... Kupcev ni premamila niti za 1300 S-dinarjev nižja cena.

»Slabo ne gre,« je rekla prodajalka. »Marsičesa pa sploh od domačih podjetij ne dobimo. V dokaz mi je pokazala oblekice iz dralonu po 7.950 S-dinarjev. Rdeče, kričeče modre, zelene... Z živobarvnim životkom in obrobo. Od Rašice smo kupili nekaj kompletov, pa smo jih težko prodali. Dvaintrideset tisočakov je le malo preveč za osem do desetletnega otroka, ki hitro raste.«

»Dvaintrideset tisoč,« se začudim.

»Mhm, ampak poleg krilca in puloverja še jopica, dokolenke in kapa... Idealno, le predrago!«

Na splošno pa: domača otroška konfekcija ne vzdrži v konkurenci s tujo, niti estetsko niti v cenah.

Par švedskih hlačk iz polivinila za dojenčka stane 1400 S-dinarjev, slabše domače pa ene same 1035 dinarjev. Kupci so kajpak posegali po švedskih. Čedni puloverji iz 36% volne in 64% sintetičke, ki jih izdeluje Rašica za šolarje, so po 10.000 S-dinarjev, nič manj lepi uvoženi pa po 7480 dinarjev.

»Imate morda tudi za štiri-letne fantke?« skeptično vpraša kupec, potem ko si skupaj z menoj ogleda uvoženi pulover.

»Zal jih je zmanjkalo.«

Tudi v Centromerkuju najbolj cenijo Jutranjko iz Sevnice. V plaščkih samo ta konkurira italijanskim proizvajalcem. Kar zadeva estetiko; v cenah pa ne. Italijanski moher je resda malo tanjši, toda najbrž je imela prodajalka prav, ko je rekla: »V hudem mrazu ostajajo triletni otroci doma, razen tega v enem letu prerastejo takle plašček. Osem tisočakov je kar zadosti za eno zimo, Jutranjki pa po 13.200 S-dinarjev.«

Verjetno je ta pripomba prišla tudi na tista ušesa, kjer utegne koristiti. Nova pošiljka otroških plaščev iz Jutranjke je bolj praktična in cenejša. Morda celo lepša. Temnomoder poliester, podložen z vatelinom in obrobjen s sintetičnim krznom, ljubeč kroj... Marsikdo se ustavi ob teh plaščkih, ki so za poldrugi tisočak cenejši, kakor tisti iz moherja.

V KRANJU — MAJHNA IZBIRA

V veleblagovnici Kokra sem zaman iskala otroško konfekcijo.

»Premalo prostora imamo, zato je ne prodajamo,« se je izgovarjala prodajalka. »Od dvanajstih let naprej jo dobite.«

»Kaj pa dobim?«

»Raztegljive hlače in jopice... Zdaj je malo manjša izbira, ker se pripravljamo na inventuro. Tudi tovarne nam zaradi tega ne pošljejo naročil.«

Pred vrati pa je dedek Mraz... Toda, kaj bi dopovedovala prodajalki. Ta prodaja, kar ima. Bolj ali manj spretno.

Ravno tako ne dobite otroške konfekcije v novo odprti konfekcijski trgovini Elite. Poslovalnica Modnih oblačil pa je od rok... Tako imajo Gorenjska oblačila v središču Kranja s svojo specializirano poslovalnico za otroško konfekcijo tako rekoč monopol.

Toda direktor Gorenjskih oblačil je suho v otroški konfekciji opravičil:

»Kranj ima močno tekstilno industrijo. Marsikdo dobi tovarniške ostanke... Za majhne otroke je škoda denarja.«

Ne vem, če to drži. Mislím pa, da se boste strinjali z menoj v naslednjih lastnih ugotovitvah:

Otroške konfekcije je vedno več, lepe je pa premalo, zlasti tiste po zmernih cenah.

MARIOLA KOBAL

Akcijska v miniatursi

Ko zapade sneg, začno radijski napovedovalci opozarjati šoferje: vožnjo brez zimskih gum in brez snežnih verig odsvetujemo na naslednjih cestah...

Zato smo se odločili v teh dneh, ko pričakujemo snežne padavine, da zavrtimo nekatere telefonske številke prodajal, kjer si lahko šoferji oskrbe snežne gume. Izbrali smo pet tipov avtomobilov, za katere bi lahko rekli, da so najbolj pogosti na naših cestah: Zastavo 750, Volkswagen, popularno »Katro« — Renault L4, Zastavo 1300 in Skodo 100 MB. Dobili pa smo takele odgovore.

● KOMBINAT BOROVO, LJUBLJANA, PRODAJALNA NA TITOV CESTI v Ljubljani: Prodajamo samo izdelke našega kombinata, lahko pa dobite zimske gume za Zastavo 750 in Zastavo 1300. Drugih nimamo.

● VELETRGOVINA ASTRA, LJUBLJANA, TITOVA CESTA: Trenutno so na zalogi samo zimski plašči brez zračnic tovarne Tigar iz Pirota, dimenzij 5,60 x 15, ki so primerni za Volkswagen in stanajo 24.525 S-din ter snežne gume 5,60 x 13 za Zastavo 1300 po 18.000 S-din.

● VOLAN, LJUBLJANA, KERŠNIKOVA ULICA: Razen za Renault 4L lahko dobite snežne gume za vsa druga vozila: za Zastavo 750 stanajo 16.100 S-din. Čeatovi plašči za vozila VW 25.400 S-din, Weibin Pirellijevi plašči za Zastavo 1300 26.800 S-din, plašči kranjske tovarne Save z žeblički so za 30 S-din cenejši, zimski plašči za Skodo 1000 MB pa veljajo 22.800 S-din eden.

● SLOVENIJA AVTO, LJUBLJANA, VOŠNJAKOVA ULICA: Trenutno so na voljo samo zimski plašči velikosti 5,50 x 12 za Fiat 850, še pred novim letom pa dobimo zimске plašče za vozila, za katere sprašujete.

● ASTRA, KRANJ, PERSERNOVA ULICA: Zimskih gum za vozila VW, Renault 4L in Skodo 1000 MB nimamo. Lahko pa dobite zimske plašče za Zastavo 750, ki stanajo 23.170 S-din, in plašče za Zastavo 1300, ki veljajo 18.790 starih dinarjev.

Tak je torej barometer za loženosti nekaterih pomembnejših prodajal avtomobilске opreme. Se sreča, da nismo vprašali, kako je z zimskimi gumami za nekatera druga vozila, morda nič manj pogosta na naših cestah.

Torej zares srečno pot!

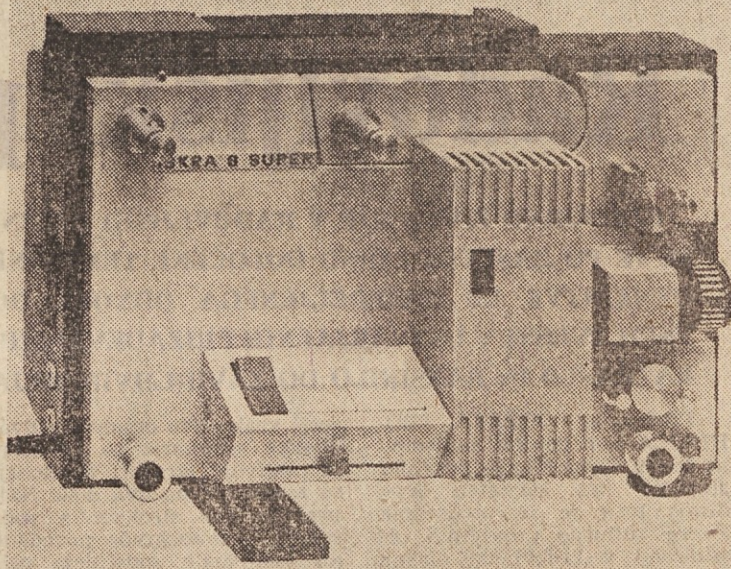
M. V.

NOVO!

Kino- projektor ISKRA 8

Kar je pomenil našim staršem družinski album, pomeni modernemu človeku projektor. Osemmilimetrski projektor ISKRA 8, ki vam ga danes predstavljamo, je nastal v tovarni Združenega podjetja ISKRA KRANJ po dolgoletnem študiju in na temelju izkušenj pri proizvodnji profesionalnih in pol-profesionalnih projektorjev. ISKRA 8 je kvaliteten, sodobno oblikovan 8-milimetrski projektor za trajno uporabo. Za estetsko dognano obliko je dobil priznanje na I. mednarodnem bienalu industrijskega oblikovanja v Ljubljani in na razstavi LGA — Zentrum Form v Stuttgartu.

S projektorjem ravnamo preprosto in to samo s tremi tipkami, ki se zelo mehko vklopljajo in ob preklopih ne povzročajo nobenih treslajev. Projektor je izdelan za priključek na omrežno napetost 110, 127, 220 in 240 voltov.

Hitrost projekcije filma naprej in nazaj se da naveden od 14 do 25 slik na sekundo.

Osemmilimetrski projektor je na voljo v več izvedbah. ISKRA 8 stane v malo prodaji 99.800 starih dinarjev, ISKRA 8 super, ki ga vidimo na sliki, pa stane 115.000 starih dinarjev.

O SMUČARSKIH ČEVLJIH IN MONTIRANJU STREMEN

ČE LE MOREMO, KUPUJMO KVALITETNO!

Tudi za smučarsko opremo velja staro pravilo: za malo denarja malo muzike! Zato bodimo »izbirčni« vsaj pri nakupu smuči, vezi in čevljev. Od teh rekvizitov je namreč precej odvisno, kako bomo smučali, medtem ko je vsa preostala smučarska oprema že bolj stvar okusa kot pa dobrega smučanja...

V prejšnji številki našega časopisa smo vsem bodočim smučarjem posredovali nekaj splošnih informacij o tem, na kaj morajo posebno paziti, ko kupujejo smučarsko opremo. Ker pa smo morali zaradi omejenega prostora pustiti na strani marsikatero aktualno vprašanje, v zvezi s smučarsko opremo, bomo danes spregovorili malce več o smučarskih čevljih in o montiranju stremen.

Prav tako, pomembne kot smuči so namreč za dobro smučanje tudi vezi in čevlji. Vezi pa moramo pritrčiti na smuči strokovno. V nasprotnem primeru nam namreč še tako draga in kvalitetna smučarska oprema ne bo omogočala takšnega veselja na snegu, kakršnega si želimo.

Kot že rečeno: mimo smuči in vezi so čevlji najpomembnejši smučarski rekvizit.

Pri kupovanju se nikakor ne smemo odločiti niti za tesne niti za široke čevlje. Univerzalni čevlji so enojni in primerni tako za smučanje kot za hojo. Lahko jih kupite v dveh izvedbah, v smučarski, s tanjšo gumo na podplati in v izvedbi za hojo, z debelejšo, močno nazobčano gumo. Primerni so za vse manj zahtevne smučarje in za mladino, ki čevlje hitro prerase. Ker še do nedavna takih čevljev ni bilo dobiti v naših trgovinah, pomenijo precejšnjo pridobitev na našem »športnem tržišču«.

Dvojni smučarski čevlji na vezavo so že znan in preizkušen

izdelek. Na trgu jih je mogoče dobiti v raz različnih izvedbah. Za čevlje te vrste je značilno, da jih lahko smučar zelo natančno zaveže in da v njih noga ne trpi. Tudi hoditi je v njih lažje. Slaba stran je le v tem, da je obuvanje precej dolgočasno.

V zadnjem času pa se vedno bolj uveljavljajo čevlji brez vezalk, ki jih nadomeščajo posebne kovinske sponke. Prednost teh čevljev je v tem, da jih lahko smučar zelo hitro obuje in tudi sezuje. Slaba stran pa v tem, da v njih noga dokaj trpi, posebno pri hoji. Ker so ti čevlji zelo trdi, so primerni le za ljudi, ki veliko smučajo. Tudi ortopedi zanje niso navdušeni. Res pa je, da današnji smučarji pogosto dajejo prednost praktičnosti.

V zadnjem času tovarne že izdelujejo sponke na peresa, ki pomenijo lep napredek, saj blazijo premočno stiskanje nog.

Na trgu so že več let znani tudi dvojni čevlji z notranjim lahkim čevljem, ki služi smučarju za domače čevlje v smučarskem domu. Po zaslugi tovarne Alpina lahko kupijo smučarji take čevlje že v domačih trgovinah. Mimo velike praktičnosti — zunanji čevlji je na sponke — takšni čevlji nimajo drugih prednosti in jih bodo v tovarni delali, kot so nam pojasnili, v večjem številu le, če bo zanje kaj več povpraševanja.

Seveda so eni kot drugi smučarski čevlji zelo dragi, saj veljajo celo do 40.000 S-dinarjev. K temu pa moramo dodati, da so kljub vsemu še vedno razmeroma ceneni, saj stanejo enako kvalitetni čevlji v tujini tudi dvakrat toliko.

Torej, ko prenesemo naš žep izdelek za smučarske čevlje in se za nakup končno tudi odločimo, upoštevajmo predvsem naslednje:

● Ko čevlje pomerimo, moramo imeti na nogah vsaj en par tankih in en par volnenih nogavic. Noga mora »sedeti« v čevlju sicer trdno, toda še vedno udobno, da bo kos zahtevnim nalogam na smučeh.

● Če le moremo, se odločimo za kvalitetno usnje, to je za dražje čevlje, da jih že prva mokrota ne bo povsem deformirala in jih napravila neuporabne.

Precejšen problem predstavlja za vse, ki kupijo nove smuči, montiranje stremen.

Ob tem moramo povedati, da ponekod — na primer v ljubljanskem Slovenijašportu — montirajo trgovine kupcem vezi brezplačno. Vezi montirajo v Ljubljani tudi pri Centromer-kurju, Lovcu, Kolesariu in pa seveda pri Elanovem servisu na Vidovdanski cesti.

Če v ceno smuči oziroma vezi ni všteto tudi montiranje, potlej je treba ponovno odšteti za to uslugo blizu 2000 S-dinarjev, kar vsekakor ni malo. In ker je poleg stroškov vezano montiranje stremen v trgovini pogosto tudi z dolgotrajnim čakanjem, bomo v naslednjih vrsticah povedali,

kako lahko opravimo to nalogo sami, če imamo seve pri roki vsaj najnujnejše domače orodje.

Ker je pri montaži vezi največjega pomena mesto, kjer se odločimo pritrčiti čeljusti oziroma varnostne glave, si najprej pogledimo nekaj načinov, kako izračunamo najprimernejšo točko, kjer jih moramo pritrčiti. Pri prvem, do nedavnega najbolj razširjenem načinu, pomnožimo pol dolžine smučke — za dolžino smučke velja celotna dolžina, merjena čez krivino — torej tista, ki je označena na smučeh ob strani — s faktorjem 0,95. Dobljene centimetre izme-

Smučarski čevlji s sponkami na peresa pomenijo lep napredek v sodobni obutvi za smučanje, saj blazijo premočno stiskanje nog

rmo od repa smučke proti krivini. Na označeno mesto pride sredina prsnega jermena ali sredina stranskega držalca podplata. Faktor 0,95 pa velja le za čevlje števil 41 in 42, medtem ko ga je treba pri večjih čevljih povečati na 0,955 ali tudi na 0,96. Pri manjših številkah čevljev pa ga je treba znižati na 0,945.

Pri markerjevi formuli, ki je danes vse bolj v veljavi, vzamemo pol absolutne dolžine smučke — dolžine, ki jo dobimo pri merjenju smučke pri ravni črti — pri dolžini smuči 210 cm je absolutna dolžina 208 cm — dodamo 2 cm in na dobljeno točko, merjeno od repa navzgor, postavimo sredino vijakov na glavo markerja.

Na drugačen način lahko izrazimo isti postopek tako, da polovični dolžini smučke — absolutni — odštejemo 1 cm in na dobljeno točko, merjeno spet od zadnjega konca navzgor, postavimo prednji rob čevlja.

Na podlagi obeh ravedenih načinov dobimo ustrezno mero le za turne in kombinacijske smuči. Pri smučeh za slalom pomaknejo tekmovalci vezi do 1,5 centimetra naprej, pri smučeh za smuk pa do 2 cm nazaj. Pri montaži turnih smuči se moramo izogibati montiranju preveč naprej, saj je vedno manjša napaka, če pomaknemo vezi za spoznanje preveč nazaj.

Pozor, mamice!

KADARKOLI POTUJETE V TRST IN HOČETE RAZVESELITI VAŠE MALČKE IN ZADOVOLJITI SAME SEBE, OBIŠČITE SPECIALIZIRANO OTROŠKO KONFEKCIJSKO TRGOVINO

TRIESTE

Via Carducci 45
TELEF. 96-988

NASPROTI POKRITE TRŽNICE

NUDIMO VAM VSE, KAR POTREBUJEJO DOJENČKI IN OTROCI DO 10 LET STAROSTI

NIZKE CENE, POSTREŽBA SOLIDNA IN V SLOVENŠČINI

Nasveti in še kaj...

Nekaj nasvetov k novoletnemu jedilniku

Zadnjič sem sicer obljubila, da bom spregovorila o zamrzovanju gotovih jedi ter kruha in sladice. Toda ker smo na pragu novoletnih praznikov, sem se odločila, da to temo preložim za kasnejšo številko; namesto tega pa v kratkih besedah nekaj nasvetov k novoletnemu jedilniku.

Lepo in prijetno je, če se praznik pozna po boljšem jedilniku. Vendar pa ni potrebno, da prav zaradi tega prazničnega jedilnika jemo potem ves mesec slabše. Tudi ni prijetno, da takšen praznični jedilnik prekomerno obremeni z delom družinske članke. Izberimo torej jedilnik, ki bo boljši, ne predrag ter hitro pripravljen.

Za sestavo jedilnika izberimo takšne jedi, ki smo jih lahko pripravili že prej, jih za slovesnost le pogrejemo, prevremo ali do kraja pripravimo.

NEKAJ RECEPTOV:
SRNIN HRBT Z GOBAMI
(za 4 osebe):

3/4 kg srninega hrbita, 5 dkg prekajene slaninice, 1 dkg surovega masla, žlička limoninega soka, sol, poper, mast za pečenje.

Meso očistimo kože ter porеžemo kile, ga pretaknemo s prekajeno slanino ter natremo s soljo, poprom in limoninim sokom. Tako marinirano meso pustimo stati pokrito v porcelanasti skledi vsaj 1–2 uri. Nato prelijemo meso z vročo mastjo in počasi pečemo uro in pol. Med pečenjem polivamo pečenko z mastjo, mesnim sokom ali juho. Na pol zmehčano meso ločimo od kosti, narežemo na primerne kose, damo nazaj v ponev, prilozimo drobno zrezane gobe, prilijemo z juho in dušimo do mehkega. Če je omaka preredka, jo zagostimo s kislo smetano.

K mesu v omaki serviramo lahko kruhove cmoke, mlince ali zabeljene široke rezance.

SARMA IZ KISLEGA ZELJA

1/2 kg zmlete sveže svinine, 5 dkg prekajene slaninice, strok česna, 2 žlici kisle smetane, 2 dkg masti, 2 stroka česna, pol srednje debele čebule, 12 dkg riža, sol, poper, 1 jajce, 8–10 lepih listov kislega zelja, 1/2 kg zrezanega kislega zelja.

Omaka: 4 dkg masti, 1/4 čebule, žlica moke, 4 žlice paradiznikove meze, sol, 15 dkg, prekajenih svinjskih rebere, 1 del kisle smetane.

Na masti prepražimo drobno sesekljano čebulo, dodamo zmleto svinino, zrezano slanino, sesekljani ali zmečkani česen, na pol kuhan riž, jajca, sol in poper ter vse dobro zmešamo. Klobasice nalagamo v posodo, ki smo jo na dnu obložili z narezanim kislim zeljem. Po klobasicah tudi naložimo zrezano zelje, pokrijemo s prekajenimi rebri ter prelijemo s paradiznikovo omako.

Paradiznikova omaka: na masti prepražimo sesekljano čebulo in moko, dodamo paradiznikovo mezo ter zalijemo z mrzlo vodo. Pustimo, da prevre, osolimo ter prelijemo sarmu. Sarmu počasi kuhamo do mehkega, pred serviranjem primešamo še kislo smetano.

K sarmi serviramo krompir lahko pripravimo že dan prejve cmoke, kruh ali krompir v kosih s peteršiljem. Sarprej in jo pred uporabo le prevremo in legiramo s kislo smetano.

HITRA OREHOVA POTICA

1/2 kg ostre bele moke, 10 dkg kvasa, 7 dkg sladkorja, 10 dkg masla ali margarine, 2 rumenjaka, mleko po potrebi, dišave po okusu.

Nadev: 40 dkg lepih orehovih jedrc, 1 del vrelega mleka, žlica surovega masla, rum, cimet, 1 jajce, sladkor po okusu.

Moko presejemo, med njo zdrobimo margarino, dodamo sladkor, dišave, rumenjake in vzhajen kvas. Na hitro pognetemo testo, ga razvaljamo na pol centimetra debelo, pomaknemo z nadevom, zvijemo, damo v pomazan pekač in takoj spečemo v srednje vroči pečici. Vročo potico potresemo s sladkorno moko.

Nadev: Orehe zmeljemo in polovico poparimo z vrelim mlekom ter ohladimo. Posebej umešamo rumenjake, maslo in sladkor do penastega, dodamo poparjene in ohlajene orehe ter dišave in dobro zmešamo. Testo enakomerno pomaknemo z nadevom, nato pa še potresemo s suhimi orehi, ki smo jih prej oddelili.

SADNA KUPA

Kupljen ali doma pripravljen biskvit narežemo na kvadratne rezine, po pol centimetra debele. Na vsak kosček biskvita položimo vloženo marmelico. Na marellico kanemo malo marmelade ter jo potresemo s sesekljanimi mandolinami. Tako delamo izmenoma do vrha, na vrhu pa z brizgalko oblikujemo stolpič sladke smetane.

ELA KOVAČIČ

labod

V tej srajci
boš eleganten

Radovljiški primer

KULTURNO ŽIVLJENJE V RADOVLJIŠKI OBČINI
SE JE PO ZASLUGI JASNO DOLOČENE TEMELJNE
USMERITVE IN OPREDELJENEGA ODNOSA DO
VSEH ZVRSTI V USTVARJALNIH PRIZADEVANJIH.
RAZRASLO IN RAZŠIRILO DO ZAVIDLJIVIH MEJA

Profesorja JOŽETA BOHINJCA sem poiskal na osnovni šoli v Zgornjih Gorjah, kjer slušuje kot ravnatelj šole. Mimo tega je še predsednik Zveze kulturno prosvetnih organizacij v radovljiški občini. Ob poklicnem delu na šoli verjetno niti minute prostega časa ne izpusti, da se ne bi posvetil bogatemu kulturnemu življenju v občini.

Takšnih »Bohinjcev« pa je v radovljiški občini še več. Kultura, tista vsakdanja, bodisi v prosvetnih društvih, bodisi v katerikoli drugi obliki, jim je postala del življenja.

Prof. JOŽE BOHINJEC, JOŽE SMOLEJ, JUSTI AZMAN, prof. VODOPIVEC, FRANC KOROŠEC, tov. CERKVENIK, FRANC MENCINGAR in še mnogi drugi, ki delajo bodisi v okviru občinske Zveze kulturno prosvetnih organizacij bodisi v prosvetnih društvih ali Svobodah v Kropi, Zasipu, Srednji vasi pri Bohinju, v Bohinjski Bistrici, Lancovem, Gorjah, Podnartu, Lescah itd., zaslužijo nedvomno vse priznanje za dejansko amatersko delo, ki ga opravljajo na kulturnem področju našega podeželja, če ga lahko tako imenujemo.

Morda smo koga, verjetno še bolj prizadevnega kulturnega amaterskega delavca pri tem naštevaju izpustili. Pa naj nam ne zameri. Tudi njega bomo ob priložnosti obiskali in se z njim pogovarjali.

NAJBOLJ DELAVNA IGRALSKA SKUPINA

Na treh področjih se pravzaprav odvija kulturno življenje v radovljiški občini.

● Najprej je na vrsti amaterska dejavnost v okviru petnajstih prosvetnih društev in Svobod.

● Potem so gostovanja poklicnih kulturnih ustanov, zlasti poklicnih gledališč iz Ljubljane.

● In organizacija raznih kulturnih prireditev, za popestritev turistične sezone, kajti radovljiška občina je z Bledom in Bohinjem prava turistična dežela.

»Med amaterji so še zmeraj najbolj delavne igralske skupine,« pripoveduje prof. Jože Bohinjec.

Zategadelj ni tudi prav nič nenavadnega, da občinska Zveza kulturno prosvetnih organi-

zacij vsako leto organizira dnevne seminarje za režiserje in aktivne igralce. Seminarji so razdeljeni na dva dela. Najprej se pod strokovnim vodstvom — mimogrede povedano na seminarjih sodelujejo priznani gledališki strokovnjaki kot Mirko Zupancič, Mirko Mahnič itd. — pogovorijo o tem, kakšna dela bodo v tekoči sezoni naštudirale posamezne amaterske gledališke skupine po raznih krajih v občini. Drugi del seminarja pa je posvečen strokovnemu delu, s konkretnimi napotki, tako za režiserje kot aktivne igralce-amaterje.

Rezultati takšnega, že nekajletnega načrtnega dela pa so na dlani.

Največ so prav gotovo pridobile gledališke amaterske skupine v Bohinjski Bistri, Bohinjski Bistrici, Lancovem in deloma tudi v Mošnjah, Zasipu, Rudnem, kjer se amaterji lotevajo že zelo zahtevnih gledaliških del.

V Bohinjski Bistri so letos naštudirali »Vojaka Tanaka« in z njim imeli že sedem predstav. Pripravljajo pa še »Jakoba Rudo«, »Razvalino življenja« in mladinsko gledališko delo.

Ob koncu vsake amaterske gledališke sezone pa organizirajo v občini, vsakič v drugem kraju, tudi srečanje vseh amaterskih gledaliških skupin.

»Na zaključnih razgovorih,« dopolnjuje prof. Jože Bohinjec, »sodeluje tudi več kot 150 gledaliških amaterjev. Tu se pogovorimo, kaj je bilo dobrega in kaj slabega v minuli sezoni. Mislim, da s takšno obliko dela in na koncu še razgovorov, dovolj spodbujamo naše amaterje k še kvalitetnejšemu delu.«

Doslej je bilo govora le o amaterski gledališki dejavnosti.

Amaterji v radovljiški občini pa pridno delajo tudi na področju glasbene dejavnosti.

Peovski zbori iz Kroke, Podnarta, Radovljice, Bohinjske Bistrice, so že upravičili pojem dobrega petja. Potem so tu še folklorne skupine v Gorjah, Bohinjski Bistrici in na Bledu. In bogata likovna dejavnost. Že več kot 50 razstav znanih in manj znanih likovnikov, tudi domačinov, se je zvrstilo v festivalni dvorani na Bledu... In slednjič literarno glasbeni večeri, ki jih občinska Zveza

kulturno prosvetnih organizacij prireja v sodelovanju s Prešernovo družbo. In še, in še...

BLIZU 15.000 OBISKALCEV

V tem letu pa se je v Radovljici, na Bledu in v Kropi zvrstilo kar 36 gledaliških predstav ljubljanskega Mestnega gledališča, Drame in Mladinskega gledališča iz Ljubljane ter gledališča »Tone Cufar« z Jesenic.

Tako je pravzaprav minila že tretja sezona gostovanj poklicnih gledališč v radovljiški občini.

»Želeli smo obogatiti delo amaterskih kulturnih skupin,« opravičuje omenjena gostovanja prof. Jože Bohinjec, »in jih spet spodbuditi h kvalitetnejšemu delu. Drugo, kar nas je vodilo k organizaciji gostovanj, pa je tudi to, da v Radovljici in na Bledu amaterske gledališke skupine ne uspejo nuditi občanom trajnejšega kulturnega življenja. Nivo publike zlasti v Radovljici in na Bledu je že namreč takšen, da terja kvalitetnejšo raven prireditev. To pa lahko dosežemo le z gostovanji poklicnih kulturnih ustanov...«

Petnajst tisoč ljubiteljev gledališča se je zvrstilo na teh predstavah. Med njimi tudi Minka Pokljukar iz Zgornjih Gorij pri Bledu, ki se vedno abonira za vse predstave. Nasploh pa je abonentov v Radovljici in na Bledu za te predstave blizu 300. »Edino zveza kulturno prosvetnih organizacij nam še nekaj nudi, sicer pa v Gorjah tako nimamo nobene kvalitetne prireditev. Še kakšno operno delo bi radi videli na naših odrih,« je povedala. Delavka iz radovljiške Almirne pa dodaja: »Prej sem se vedno vozila v gledališče v Ljubljano. Zdaj pa sem neskončno vesela, da ljubljanska gledališča prihajajo v Radovljico. Dve moji prijateljici, ki nikdar nista šli prej v gledališče, sta se zdaj, ko gresta lahko v gledališče kar v Radovljici, tako navdušili, da sta se abonirali na vse predstave.« Franc Mencinger iz Bohinjske Bistrice se tudi strinja z gostovanji poklicnih gledališč v Radovljici in na Bledu, »...toda gostovanja teh gledališč bi morali organizirati tudi po vaseh, vendar z manj zahtevnimi in dostopnejšimi gledališkimi deli za preproste ljudi.«

»Ne smemo pa dopustiti, da bi bilo po finančni plati zavoljo gostovanja poklicnih gledališč okrnjeno delo domačih amaterskih prosvetnih društev in Svobod,« je še pristavil Tone Plestenjak iz Kroke.

IZKAZALE SO SE DELOVNE ORGANIZACIJE

Z denarjem za kulturo je povsod križ.

V radovljiški občini pa niti ne.

Iz občinskega proračuna so v tem letu dodelili 110.000 novih dinarjev za amatersko kulturno dejavnost in 20.000 novih dinarjev namensko za gostovanja poklicnih gledališč. Nadaljnjih 32.000 N-din so za gostovanja poklicnih gledališč namensko prispevale delovne

Kdor zdravje ljubi,
ne pije veliko.
Če pa pije,
pije Hermeliko!

ORGANIZACIJE V OBČINI, 27.000 NOVIH DINARJEV PA JE OBČINSKA ZVEZA KULTURNO PROSVETNIH ORGANIZACIJ DOBILA ZA OMEMENJENA GOSTOVANJA IZ REPUBLIŠKEGA SKLADA ZA POSPEŠEVANJE KULTURNIH DEJAVNOSTI.

Delovne organizacije radovljiške občine so se res izkazale. Le Veriga iz Lesca ni prispevala niti dinarja.

Lepo pa bi bilo, če bi prav domače delovne organizacije še bolj podprle tudi amatersko kulturno dejavnost, kajti 110.000 novih dinarjev iz občinskega proračuna je še zmeraj premalo.

JASNO OPREDELJEN ODNOS DO KULTURNO PROSVETNEGA DELA

Kulturno življenje v radovljiški občini se je tako po zaslugi jasno določene temeljne usmeritve in opredeljenega odnosa do vseh zvrsti v ustvarjalnih prizadevanjih razraslo in razširilo do zavidljivih meja.

Občinska zveza kulturno prosvetnih organizacij v radovljiški občini, v teh prizadevanjih za popestritev in obogatitev kulturnega ozračja, ni ostala zgolj povezovalce ter pobudnik kulturnih akcij, marveč je s svojimi koncepti ter zamislimi usmerjala vse dejavnike na področju kulture. Hkrati pa izoblikovala nekako opredeljeno smer nadaljnjega razvoja kulturno prosvetnega dela v občini.

Velika njena zasluga je nedvomno v tem, ker je jasno opredelila svoj odnos do vseh zvrsti kulturno prosvetnega dela in podpirala ustvarjalna prizadevanja na vseh področjih in v vseh smereh. Kulturne organizacije so ob takšni temeljni usmeritvi in v določenih okvirih lahko sproščale ustvarjalne sile kulturno umetniških sekcij, zborov, amaterskih skupin itd.

Odnosno pa se je ZKPO zavzemala tudi za sožitje med poklicnimi kulturnimi institucijami ter amaterskimi kulturnimi organizacijami. Tako so se poklicne kulturne institucije in se še enakovredno uvrščajo med ustvarjalce kulturnega življenja v radovljiški občini, hkrati pa bogato dopolnjujejo delo amaterskih skupin.

MILAN ŽIVKOVIC

V počastitev stote obletnice gledališča na Slovenskem nas je ljubljanska televizija presenetila sredi decembra z imenitno oddajo, za katero se res ne kaže pripraviti, ali je bolj zabavna kot kulturna ali bolj izobraževalna. Gre za quiz (NE)ZNANA TALIIJA, ki bo odslej do junija prihodnjega leta na sporedu vsake štiri tedne. Po prvi kritiki, javni, pa tudi tisti, ki ji prisluhnemo takole privatno (in sodeč tudi po 200 odgovorih na vprašanje, zastavljeno gledalcem ob televizijskih sprejemnikih!), se zdi, da so to kulturno oddajo z zanimanjem sprejeli tako tisti, ki sicer na TV zaslonu iščejo le zabavno in da so tej zabavni oddaji prisluhnili prav tako oni, ki so sicer bolj naklonjeni kulturno resnobnemu programu. A kar zadeva njen izobraževalni značaj, jo je najbolj uganil kolega novinar, ki je v »Delu« zapisal, da dvomi o tem, če široka publika ta trenutek ve o katerem drugem našem dramatikcu več kot o A. T. Linhartu, ki mu je prva quiz oddaja bila posvečena.

Odslej vsake štiri tedne zanimiva kulturno-izobraževalna TV oddaja, ki sicer nosi popularni naslov QUIZ

(NE)ZNANA TALIIJA

Lahko torej zapišemo: bravo, režiser FRAN ŽIŽEK, »oče« te domiselne oddaje! Kratko kramljanje z njim pa nam je razkrilo, da se v zamisli te oddaje vendarle skriva več kot to, da je bil Žižek tokrat »srečne roke«. Zanimaj nas, smo ga na primer vprašali, ali je TV quizu (Ne)znana Talija bila stota obletnica gledališča na Slovenskem le pretveza (koristna in dobra prilika), ali pa je Žižkov motiv za tovrstne oddaje vendarle globlji?

Fran Žižek meni, da televizija po svetu danes deluje na dva načina. Prvi način, da na ljudi vpliva z dokončnimi odgovori in jih poleg tega skuša še zabavati. Jaz nisem pristaš takšne televizije, je dodal Žižek. Drugi način, mnogo pomembnejši, pa je v tem, da skuša televizija gledalca pripraviti k razmišljanju, ne le z namenom, da bi se izobraževal, temveč da bi tudi začel spreminjati sebe in svet, v katerem živi. Bojim se, je dejal Žižek, da bo prvi način vplivanja televizije prevladal tudi pri nas, ko bodo gledalci lahko izbirali med dvema programoma. V svetu se to že dogaja, da gledalci obračajo gumb na tisti kanal, ki prinaša le zabavo. In vendar je televizija medij, ki lahko ogromno stori za kulturo narodov. Italijanska televizija je na primer v svojih začetkih ogromno storila za odpravo nepismenosti, v afriških deželah je pomenila televizija prvi stik ljudstev z neko širšo kulturo. Toda, če danes pregledujemo programe zlasti velikih TV hiš, lahko hitro opazimo, da prevladuje v njih zgolj informativno in zabavno.

Kar se mene tiče, je dejal Žižek, sem pristaš čiste televizije. Pod tem razumem predvsem žive prenose in take zvrsti televizijskih oddaj, ki jih ne moreta nadomestiti niti gledališče niti film. Največjo draž za gledalca gotovo nosi v sebi živi prenos oddaje. Gledalec ima občutek, da prisostvuje dogodku, ki se pravkar dogaja. S takim živim prenosom seveda vedno tvegamo določen tveganje, razne spodbujanje in napake, ki jih pri magnetofonskem zapisu vedno lahko odstranimo. Mislim pa, da nam občinstvoraje odpusti kak spodbujanje, kot pa da mu postrežemo s hladno perfektnostjo magnetoskopskega zapisa. In quiz je prav takšna oddaja. Živa, direktna in je ne moreta nadomestiti ne gledališče ne film. Spodbuja gledalca in ga sili, da skupaj z nastopajočimi (ki odgovarjajo na zastavljena vprašanja), razmišlja, preverja svoje znanje.

Moje motive v prid quiz oddajam sem torej razložil, je dejal Žižek. Sicer pa je (Ne)znana Talija doslej tretja serija mojih quiz oddaj. Pred 10 leti je bila prva, »Poznaš svoj domači kraj«, sledila ji je »TV transverzala«. Stota obletnica gledališča na Slovenskem pa mi je pravi okvir za quiz oddajo s področja gledališča, čeprav bi podobno lahko zasnovali kdaj kasneje tudi o filmu ali npr. o likovni umetnosti. Z (Ne)znano Talijo bomo v določenem smislu lahko storili za popularizacijo gledališča več, kot to lahko store vsa gledališča skupaj. Pravim, v določenem smislu, in naj to ne izzveni domisljavo. S tem mislim na prednost, da televizijski sprejemnik zbira okrog sebe množico ljudi, od katerih mnogi le malokdaj ali nikoli ne pridejo v stik z živim gledališčem; imamo prednost, da s filmskimi zapisi predstavimo vsa naša poklicna gledališča in v tekmovalnih skupinah tudi naše najbolj vrle slovenske gledališke amaterje; imamo prednost, da v določenih programskih okvirih zaobjamemo v quiz oddaji tudi vse gledališko zgodovinsko gradivo, ki je že zbrano in ki ga bomo ob tej priložnosti skušali še dopolnjevati. V vsaki izmed osmih quiz oddaj pa bomo predstavili tudi po enega naših najbolj priznanih gledaliških igralcev, in sicer vedno v sedmih različnih vlogah iz dramskih del obravnavanega avtorja. Skratka tako, kot se nam je v prvi oddaji predstavil sedemkrat Stane Sever. Pri vseh teh zamislih se je bati le priganjevalca — časa —, saj so štirje tedni kratka doba za obsežne priprave.

Ko je tovariš Žižek pojasnil, da se bomo v tej kulturni sezoni tako po Linhartu srečali še s Shakespearom, Cankarjem, Molièrom, revolucionarno dramo iz časa med obema vojnoma do partizanskega teatra, s srbskim gledališčem in Nušičem, dubrovniškim in Držičem in s hrvaškim gledališčem ter Krležo, smo ga seveda tudi vprašali, kako so pritegnili k sodelovanju gledališke amaterje. Izbirali so med tistimi gledališkimi amaterji, je odvrnil Žižek, ki so se v zadnjih letih s svojim delom najbolj uveljavili. Ti ljudje, ki se v svojem prostem času trudijo popularizirati gledališko umetnost mnogokrat tudi tam, kamor poklicni sploh ne dosežejo, zaslužijo, da prav zaradi tega tudi njih televizija popularizira. Mi bi zato v tekmovalnih ekipah resnično radi videli amaterske igralce in režiserje, je dejal Žižek, da bi jih predstavili, žal pa imajo nekateri določene pomisleke, ali pa tudi tremo. Toda mi pravimo, kot sem že prej dejal: važno je sodelovati ne zmagati! Pošiljamo jim nekaj gradiva, da ga lahko do oddaje preštudirajo. Za resničnega gledališkega nepoklicanega ljubitelja ne sme biti važen le njegov nastop na odru. Pomembno je tudi njegovo znanje o gledališki kulturi, če hoče biti resnični popularizator te lepe umetnosti. Končno naj povem še to, da bomo v vseh oddajah poskušali pokazati, v kakšnih razmerah delajo naši amaterji in kdo pravzaprav so ti ljudje. Doslej smo pridobili za sodelovanje gledališke amaterje iz Kranja in Maribora, pa iz Velenja, Jesenice, Murske Sobote, Raven, Celja, Trbovelj, Zagorja, Novega mesta, Tolmina, Nove Gorice in skupino iz ene od obalnih občin. Le Sentjakobčanov doslej nismo navdušili.

SONJA GASPERŠIČ

USTANOVLJENA LETA 1915
KERAMIČNA INDUSTRIJA LIBOJE — CELJE

- GOSPODINJSKA IN DEKORATIVNA KERAMIKA
- GRAFITNI LONCI
- OPEČNI IZDELKI

Prišel je dedek Mraz, prinesel kup igrač

100 odstotna varnost vašega vozila

avto alarmna naprava

bolje se je zavarovati kot obžalovati

S kakšnimi upi ... ?

Le še 38 dni nas loči od X. zimskih olimpijskih iger. Na pariško letališče Orly je s posebnim avionom Air France že prispela iz Grčije olimpijska bakla. Sedem tisoč francoskih športnikov bo v teh dneh izmenjalo olimpijski ogenj, preden bodo v Grenoble, mestu sira, mleka, uni-verz in atomskih reaktorjev, zazvene fanfare in se začele X. zimske olimpijske igre.

Dvanajst dni bodo praznovali športniki vseh petih celin, dvanajst dni bodo oči vsega sveta uprte v francosko mesto Grenoble v svečanem belem oblačilu in dvanajst dni bo trajalo olimpijsko slavlje.

Vprašanje, ki si ga iz dneva v dan zastavljamo ob vsem tem predolimpijskem vrvežu, pa je, s kakšnimi upi pošiljamo naše športnike v francosko zimsko prestolnico, kaj bo pokazal nastop naših najboljših smučarjev, ki jih bomo že čez 38 dni postavili vstrib z najbolj izbrano svetovno smučarsko elito?

Napredek...? Stagnacija...? Morda spet korak nazaj...?

Težko bi se že danes natančneje pogovarjali o bližnjih uspehih oziroma neuspehih naših predstavnikov na X. zimskih olimpijskih igrah v Grenoble. Dejstvo pa je, in tega nikakor ne smemo podcenjevati, da smo že danes lahko razmeroma zadovoljni s pripravami naših tekmovalcev na to največjo preizkušnjo v belti areni. Priprave so bile dobro premišljene, dolgotrajne in ne navsezadnje tudi vsestranske. V nasprotju s pripravami na tako pomembna tekmovalca izpred let, to pot ničesar nismo pozabili. Napravili smo vse, kar je bilo v naših močeh. Kandidati za Grenoble so bili deležni tako poletnega kondicijskega treninga in zgodnjega smučanja na Triglavskem ledeniku kot vodnega smučanja v Seči in pozneje temeljitih treningov v Cerviniji in St. Moritzu.

In od koga pričakujemo to pot največ?

Vsekakor od skakalcev, ki so imeli za vadbo največ priložnosti. Poleg vsega omenjenega so se namreč s pridom posluževali že v ročnih mesecih 35-metrskih plastičnih skakalnice na Mostecu v Ljubljani in poleg »65-metrskih plastik« v Rožnovu, pa skakalnice v Obersdorfu in St. Moritzu.

Da so bile to pot priprave naših skakalcev zares odlične, potrjujejo med drugim tudi predolimpijske tekme v Grenoble, kjer je osvojil Peter Eržen odlično drugo mesto in postavil nov rekord skakalnice. Nam v prid govorijo tudi rezultati drugih naših tekmovalcev na predolimpijskem tednu v Grenoble in pa osmo mesto Marjana Pecarja na »Pokalu Kongsberg« v GA-PA.

Pa naši alpinci...? Tudi ti so razmeroma dobro pripravljeni. Morda tako dobro, kot že več let ne. Tehnična komisija smučarske zveze Jugoslavije predlaga, da odpotujejo v Grenoble 4 alpski smučarji: Andrej Klinar — mojster v smuku, Blaž Jakopič — odlični slalomist, in dve dekleti. V mistih imamo seveda Ankeletovo Majdo in Vido Terčev, ki sta se v minuli smučarski sezoni odrezali več kot odlično. V Grenoble sta na primer osvojili peto in šesto mesto ter med drugim potokli tudi sijajno Annie Famose.

V vsakem primeru čaka naše smučarje v Grenoble težka naloga. Se posebej, če pomislimo, kako naporen, trd in pogosto tudi malo učinkovit je bil njihov trening, ko so na primer na višini 2500 metrov ob pomanjkanju kisika ure in ure pešali navkreber z dilcami na ramah, da so lahko potlej smučali nekaj minut. Istočasno pa so njihovi konkurentje onstran meje presmučali ob žičnicah na stotine kilometrov, ne da bi pri tem morali trošiti dragoceno energijo za pešačenje in prenašanje smučí.

Na vse to in tudi druge stvari, ki postavljajo naše smučarje še vedno v neenakopraven položaj proti tekmovalcem v tujini, bo treba misliti, ko bomo čez 38 dni ocenjevali rezultate svojih predstavnikov na X. zimskih olimpijskih igrah v Grenoble. V vsakem primeru jim bomo morali po končanih tekmah toplo stisniti roko. Tudi tistim, ki se bodo uvrstili v »slabšo« polovico, saj bodo vsi vidnejši rezultati samo še v nameček. Za nastopajoče, kot tudi za nas gledalce, pa bodo pomenili več kot poln uspeh.

A. ULAGA

MEKA TEKSTILNA TOVARNA IN KONFEKCIJA CELJE

Izdelujemo vse vrste bombažne tkanine:

- inlete, damaste, modne popeline, kanafase itd.

Ne pozabite! Izdelujemo vse vrste posteljne konfekcije ter ženske in moške robce.

modna hiša

Ekskluzivni modeli za jesen in zimo

Ljubljana—Maribor—Osijek

PREDPRAZNIČNO RAZMIŠLJANJE O NEPRAZNIČNIH DEJSTVIH

Spet z dolgim nosom v leto 1968

● Kaj nudi pozimi Ljubljana svojim prebivalcem — športnikom, da bi jim bili hladni zimski dnevi čim krajši ● Zimski športi samo za petičneže ... ● Ljubljana še vedno nima dovolj objektov za rekreacijo in razvedrilo

Zima je včasih prav prijetna. Posebno tista, ko tako krepko škriplje pod nogami, da človek ne ve, kje je lepše. Doma na toplem ali zunaj, pod milim nebom, kjer sta za nekaj časa zagospodarila sneg in led...

Prav zares, tudi pozimi je lahko lepo. Se posebej, če ne sodimo med zaspance in radi izkoristimo svoje proste ure za rekreacijo, šport, za prijetno razvedrilo na prostem.

Prepričan sem, da se bo marsikdo ob prebiranju teh vrstic vprašal, kakšne imamo sploh možnosti za rekreacijo v teh mrzlih zimskih mesecih?

Možnosti...?

Tudi mi smo si v zadnjih dneh pred novim letom zastavili to vprašanje in sklenili, da poizvedemo, kaj vse je v tem času na voljo tistim prebivalcem mesta Ljubljane, ki se želijo vsaj enkrat ali dvakrat na teden pokoršeno pretegniti in malce poskrbeti za svoje zdravje.

Dokaj temeljiti smo bili pri svojem »obhodu«. Da nismo na ničesar pozabili, boste opazili sami. Na gornje vprašanje pa ne bo težko odgovoriti, ker...

No, preberite, pa boste videli kaj!

SEDANJOST MOČNO SPOMINJA NA PRETEKLOST

Rad se spominjam starih porumenelih fotografij moje babice, na katerih sem videl sani v obliki naslanjačev, ki so jih z lepimi gospami vred potiskali po snegu elegantno oblečeni gospodje s košatimi brki in visokimi klobuki.

»To je bila zabava in pol...«, mi je večkrat pripovedovala moja stara mami. »Pa tudi drsanje na ledu je bilo že takrat v modi...«

In ko danes brskam za odgovorom na naše vprašanje ter nehoče vzporejam današnje možnosti za rekreacijo s tistimi izpred 50 in več let, ugotavljam, da se vse skupaj ni kdove kako spremenilo.

Vsaj za tistega ne, ki nima tako polnega žepa, da bi lahko imel svoj avto in se vsaj ob nedeljah odpeljal tja, kamor bi ga pač vlekel.

Pretravam...?

Niti najmanj. Kdor mi sedaj ne verjame, mi bo potlej, ko bo prebral moje zapiske z obhoda po decembrski Ljubljani.

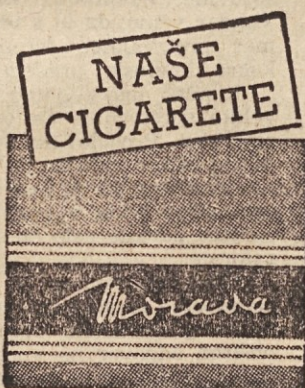
Če pa tudi to ne bo dovolj, potlej preostane slehernemu nejeverniku le še možnost, da

sam vzame pot pod noge in se na lastne oči prepriča, kaj je res in kaj ni res, kaj je izmišljeno in kaj so dejstva.

DRSALIŠČE VSEKAKOR SLUŽI SVOJEMU NAMENU

Moja prva pot me je vodila v Tivolij. Točneje: v park inž. Stanka Bloudka. Tu smo namreč pred petimi leti zgradili umetno drsališče, ki pomeni danes glavno pridobitev za zimsko rekreacijo Ljubljančanov.

Resnici na ljubo je treba povedati, da se velika investicija v umetno drsališče danes zares dobro obrestuje. Omenjeni športni objekt namreč s pridom uporabljajo tako številni ljubitelji drsanja, ki so seveda amaterji od nog do glave, kot tisti,

ki se s športom ukvarjajo zato, da tekmujejo, da nabirajo točke in ugajajo svojim ljubiteljem.

Urniki za drsanje je v Bloudkovem parku sestavljen tako, da lahko pride na vrsto sleherni ljubitelj športa na gladkem ledu. Med tednom je treba odšteti za dve uri drsanja 150 starih dinarjev, ob sobotah in nedeljah pa 250.

Navidez vstopnina ni visoka. V resnici pa je za marsikaterega mladega človeka, ki pogosto okleva, ali bi si kupil obloženo zemljo ali pa bi svoj denar prihranil raje za kaj drugega — previsoka.

V marsikaterem primeru celo nedostopna!

Ko smo že pri ljubljanskem drsališču in s tem tudi v vedno lepem Tivoliju, nikakor ne smemo prezreti umetne proge za sankanje, ki se je vsako leto znova veselijo tako mladi kot stari.

Sankaška proga v Tivoliju je redek primer — lahko bi dejali skoraj edinstven — da smo

vložili sredstva v športni objekt, ki služi vseskozi edinole razvedrilo, rekreaciji in ne samo v tekmovalne namene.

Proga sicer ni dolga ne verni koliko kilometrov, je pa zato toliko prijetnejša in kot nalašč za vse tiste, ki se radi sankajo in nič več. Lahko si mislimo, koliko sprejme vsako zimo hvalježnih mladih obiskovalcev, saj so za ta šport nujno potrebne samo sanke.

Te pa veljajo danes približno le toliko, kot en slab smučarski čevlji ali na primer drugo razredno okovje za smuči.

ZA MNOŽIČNO SMUČANJE BI MORALI IMETI MNOŽIČNE TUDI JURČKE!

Kaj pa smučarji? Je zanje poskrbljeno...?

Naš odgovor: tako kot pred dvajsetimi ali petdesetimi leti. Nič boljše in nič slabše.

Kot nekoč imajo še danes ljubitelji belega športa v Ljubljani na voljo le klanec na Golovcu, Gradu, Šišenskem hribu ali v Podutiku.

V Ljubljani, ki ima toliko in toliko deset tisoč mladih ljudi, ki ima toliko in toliko tednov na leto sneg, še zdaj nimamo ene same najpreprostejše, najbolj cenene smučarske vlečnice. Imamo pa več smučarskih skakalnic, med njimi celo plastično!

Že več kot deset let stari načrti za gradnjo vlečnic na Golovcu, Smarni gori in Šišenskem hribu so danes že močno porumeneli. Do načrtov smo se še nekako dokopali, od tu dalje pa nismo storili enega samega koraka več. Privlačni tereni na Smarni gori, Katarini in Toškem čelu pa tudi drugod danes žalostno samevajo. Ene same lopate nismo zasadili, da bi nekaj storili za naše mlade smučarje. Celo nasprotno! Na Šišenskem hribu, tako rekoč v centru mesta, smo prepredili lepo smučarsko stezo, ki je nekoč služila za tekmovalanje, z bodečo žico.

Seveda se smučarji, posebno mladi, srečujejo danes še z drugim problemom, ki je po eni plati še bolj pereč, kot pa delina snežne odeje, vprašanje terenov, vzpenjač... Znano je namreč, da stanejo danes najpreprostejše dilce približno 20 tisočakov. Smuči so torej presneto drage. In če računamo, da veljajo solidni smučarski čevlji okoli 30 tisočakov, smu-

čarske hlače od 12 do 15 itd. itd., bomo prišli do zaključka, da je danes smučanje sila draga zabava. Točneje: smučarski šport je danes tako drag, da otroci staršev s povprečnimi dohodki nanj niti pomisliti ne smejo.

Tako se je povsem upravičeno uveljavilo načelo, da bi morali imeti za množično smučanje v žepu tudi množične jurčke.

ŠE VEDNO BREZ ZIMSKEGA KOPALIŠČA!

Pred leti, ko sem bil še študent, sem preživljal poletne mesece v inozemstvu. Preko dneva sem bil v službi, večer pa je bil moj.

Pogosto sem se odločil za priljubljeno zabavo — plavanje. Kadar se mi je mudilo, sem stopil kar čez cesto, kjer je bilo pokrito kopališče z olimpijskim bazenom. Vedno pa čas ni bil problem. Takrat sem stopil s prijatelji do drugega, dvajset minut oddaljenega zimskega kopališča, ki je imelo poleg običajnega zimskega bazena še za spoznanje manjši bazen z 10-metrskim stolpom za skakanje in manjši bazen za mladi-

no. No, danes, ko živim v Ljubljani, sem za vse omenjene užitke, seveda tako kot vsi drugi, prikrajšan.

Pa nočem biti krivičen! Kdor namreč pravi, da v Ljubljani ni zimskega bazena, ta se moti. Kdor pa trdi, da se v zimskih bazenih v Ljubljani ne more kopati, temu pa lahko samo prikramo.

Je pač tako.

Bazenček na Kodeljevem v poslopju Visoke šole za telesno kulturo namreč zares ni mogel rešiti vprašanja našega plavalnega športa v najširšem pomenu besede. Saj so njegove dimenzije tako skromne, dolg je komaj dobrih 12 metrov, da zadovoljuje le svoje lastnike in bližnje šole.

Ko smo gradili omenjeno visoko šolo, smo zatrjevali, da je bazen dovolj velik, da za kaj bolj »impozantnega« nimamo sredstev. Danes pa se po starem običaju že točemo po glavi in godrnjamo.

x x x

Skratka, možnosti za razvedrilo in oddih Ljubljančanov v zimskih mesecih so še vedno na moč skromne.

V Ljubljani sicer nimamo tako malo športnih objektov. Pravzaprav precej. Če pa jih začnemo takole po vrsti naštevati od prvega do zadnjega, bomo ugotovili, da smo skoraj vse zgradili za tekmovalni šport. Z drugimi besedami bi lahko dejali: večina obstoječih športnih objektov služi danes le tistim ljudem, ki se s športom ukvarjajo zaradi razvedrila, zdravja, zaradi športa samega.

Na množico drugih, ki pa jim šport pomeni izključno le rekreacijo, sprostitev po delu oziroma nabiranje novih moči, na vse tiste smo doslej pozabljali... in pozabljamo še danes.

Na rob občnemu zboru goriških sindikato

' PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELAVSKA ENOTNOST

Posebna izdaja
v Novi Gorici

Današnja posebna izdaja Delavske enotnosti v Novi Gorici je pravzaprav že nastala na osnovi sklepa občnega zbora novogoriških sindikatov, da o delu in stališčih tega delovnega sestanka občinsko vodstvo v kar najkrajšem času informira celotno članstvo.

Seveda pa na tako skopo odmerjenem prostoru ne bo možno zajeti celotnega in izredno bogatega delovnega dogovora novogoriških sindikatov, saj so samo pripravili na ta občni zbor segale nekaj mesecev nazaj in so delegati dobili v roke že nekaj tednov pred občnim zborom obsežno gradivo. Zato so se uredniki te posebne izdaje morali odločiti, da iz gradiva za občni zbor in iz razprave povzamejo samo nekatere odlomke, medtem ko bo o drugih stališčih in problemih novogoriških sindikatov Delavska enotnost še poročala na svojih rednih straneh.

Ob tem naj povemo, da se je mimo gostov udeležilo občnega zbora 130 od 162 delegatov. V razpravi pa so sodelovali:

HENRIK BRODNJAK iz podjetja Gostol v Novi Gorici je razpravljal o problematiki varstva pri delu, o nalogah sindikatov na tem področju dejavnosti in materialni škodi, ki jo naša družba trpi spričo nezgod pri delu. Inž. JOŽE IVANC iz Tovarne cementa in salonita Anahovo je svojo razpravo posvetil problematiki skrajševanja delovnega časa in nalogam sindikatov v tem primeru. ALBIN STANTA iz posebne osnovne šole v Novi Gorici je razpravljal o problemih zaposlovanja duševno prizadetih otrok, podpredsednik občinskega sindikalnega sveta BRUNO TUTTA pa je svoje razmišljanje posvetil aktivnosti sindikalnih podjetij. Direktor novogoriške delavske univerze RAJKO SLOKAN je razpravljal o problematiki izobraževanja delavca za samoupravljanje, BORUT DEISINGER, vodja

službe pravne pomoči pri ObSS Nova Gorica, pa je govoril o nekaterih ugotovitvah iz prakse pravne pomoči sindikatov. JOŽE SUSMELJ iz centra za sociološke raziskave v Novi Gorici je govoril o problemih prehoda na deljen delovni čas, TEODOR KOŠIR, sekretar občinskega komiteja ZMS v Novi Gorici, pa je razpravljal o nekaterih problemih mladih proizvajalcev. VALENTIN JEŽ iz Tovarne cementa in Salonita v Anahovem je svojo razpravo posvetil nekaterim problemom izobraževanja delavcev, MILAN POGAČNIK, član predsedstva RS ZSS, pa je spregovoril o nekaterih aktualnih nalogah sindikatov in v imenu republiškega sindikalnega sveta zaželel novo izvoljenemu vodstvu goriških sindikatov obilo uspeha pri nadaljnjem delu. ANTONIJA MAJCEN iz podjetja Oblačila Ideal v Novi Gorici je razpravljala o nekaterih problemih njihovega podjetja, SAVO ŽNIDARŠIČ iz Elektro Gorica je govoril o problematiki rekreacije in oddiha zaposlenih, LOJZE ŠTRUKELJ iz Iskre Sempeter pa je razpravljal o nekaterih stališčih do reelekcije.

čarsko dejavnost gibljejo, kot izkazujejo priloženi podatki:

INVESTICIJE V GOSPODARSTVO	
1965	3727 milijonov S-din
1966	4898 milijonov S-din
1967	ocena 4221 milijonov S-din

INVESTICIJE V NEGOSPODARSTVO	
1965	2996 milijonov S-din
1966	2611 milijonov S-din
1967	1513 milijonov S-din

Večji del negospodarskih investicij je angažiran za gradnjo šol.

Ker na tem področju zaostajamo za potrebami, je izdelan predlog, po katerem naj bi se uvedel samoprispevek za vse zaposlene. Kot osnova za odmero samoprispevka naj bi se upoštevala višina 1,5 % bruto OD, kar bi za Novo Gorico pomenilo okoli 450 milijonov S-din, s tem pa tudi vrsto nadaljnjih možnosti za hitrejšo investiranje v nadaljnjo gradnjo šol, otroških vrtcev, bolnišnice in drugih ustanov. Sindikat to akcijo podpira, vendar smaramo, ker je še v teku, da sta vsak predlog in razprava o teh vprašanih zaželena.

Pri nas nekateri obravnavajo normo kot ostanek mezdnih odnosov. Smatramo, da je norma v socializmu dokaj objektivno merilo, ki preprečuje izkoriščanje delavca po delavcu. Ugotavljamo pa, da normiranje, ki sicer vzpodbuja povečevanje obsega proizvodnje, ob nezagotovljeni kontroli kvalitete dostikrat pripelje delovno organizacijo do naglega povečevanja izmeta in števila reklamacij in začne zatoorej delovati v obratni smeri. Pri nas dela na normiranih delih okoli 65 % delavcev v proizvodnji, zato je normiranje, brez iz-

kušeni normirskih kadrov, lahko večji predmet konflikta.

Pri normiranju ugotavljamo tudi, da v nekaterih delovnih organizacijah reza zainteresirana za prekomerno presega norm, ker participira na odstotku skupnega presežka norm, zato jih skoraj v benem primeru ne večajo. Ponekod pa tudi dogaja, da delavec ne pridobi niti lovnih navad, ko mu normo že spremlja, ne glede na to, da s tem posameznik mimo samoupravnih aktov in določil, segajo v delitev dohodka, ki je izključno pravica samoupravnih organov.

V nadaljnjem razvoju sistemov delovnega dohodka bo vsekakor imela analitska delovnih mest, na strokovnih osnovah skupno z drugimi merili, svoj odločilen vpliv in to bolj tam, kjer so pogosto razvijanje drugih oblik stimulacije omogočeni. Pri nas je že nekaj delovnih organizacij, ki imajo analitsko oceno delovnih mest in ki z njo ugotavljajo delitev delovnih delov osebnih dohodkov, ki so rezultat položaja, odgovornosti, šolske izobrazbe, težine dela, znanja itd., ki jih delovno delovno mesto zahteva.

V zadnjem obdobju se je zlasti v mentalni Anhovo in Meblu ter še v nekaterih drugih podjetjih, razvil sistem posredne stimulacije strokovnih služb strokovnjakov.

V nekaterih naših delovnih organizacijah predstavlja gibanje del OD v odnosa na celo plačo, iz naslova skupnih rezultatov, rezultatov skupine — oddelka in rezultatov osebnega prizadevanja, celo 40 odstotkov.

Osební dohodki so porasli nominalno naši komuni letos v primerjavi z 9-letnim obdobjem lanskega leta za 23 %.

Naloge novogoriških sindikato

Izveček iz referata Aleksandra Čerčeta, predsednika ObSS Nova Gorica

Obdobje med našim 8. in 9. občnim zborom je za naše narode, zlasti pa za to področje, zelo pomembno. V tem času smo se spominjali in praznovali vrsto pomembnih dogodkov:

Pred petdesetimi leti so delavci in kmetje pod vodstvom velikega Lenina strii oblast buržoazije in s tem pokazali, da se je za naš svet začelo obdobje novih družbenih odnosov — obdobje socializma.

V tem času praznujemo tudi dvajset let, odkar se je naše področje priključilo k Jugoslaviji. S tem je bila uresničena

dolgoletna želja nas vseh, saj je za našo ničitev teh ciljev dalo toliko borcev svoja življenja.

Prav v tem letu slavi cela vrsta delovnih kolektivov svoj 20. rojstni dan. Odstih skromnih začetkov pa do danes s vrstile delovne zmage, rasti so novi projekti, začeli smo izgradnjo Nove Gorice.

Pred dvajsetimi leti je začela na našem področju delovati tudi naša Zveza sindikatov kot ena najbolj množičnih družbeno-političnih organizacij. Od nalog, ki so bile ozko povezane z izgradnjo in obno-

omovine, do uresničevanja idej delav-
skega samoupravljanja je naša organiza-
cija vseskozi zastopala interese, prežete s
programskimi usmeritvami Zveze komu-
nistov Jugoslavije.

Letos poteka tretje leto, ko smo spre-
jeli vrsto pomembnih odločitev, s katerimi
smo začeli uresničevati gospodarsko in
družbeno reformo. Menim, da se posamez-
ni procesi reforme že odražajo v gospo-
darstvu in družbi sploh.

Delovni kolektivi so prešli iz eksten-
zivnega na intenziven način proizvodnje,
načelo »nagrajevanja po delu« je postalo
osnova pri oblikovanju sistema delitve
osebnihih dohodkov, dosežena je določena
stabilizacija med proizvodnjo in potroš-
njo, naš izvoz pa se približuje tistemu de-
viznemu prilivu, ki ga naše gospodarstvo
nujno potrebuje.

Priče smo tudi številnim ukrepom in
aktivnostim, ki imajo za cilj urediti še
vsa tista področja zakonodaje in drugih
predpisov, ki povzročajo številne ovire za
uspešnejše delo v pogojih gospodarske re-
forme.

Danes naš gospodarski prostor daje za-
poslitev vsakemu tretjemu prebivalcu ter
bo znašal narodni dohodek okoli 856.500
starih dinarjev na prebivalca, kar je dva-
krat toliko, kot je bilo v letu 1963, ko smo
začeli gospodarsko reformo.

Cepprav ni naloga referata, da poda ob-
širnejšo analizo tega obdobja, ker je dele-
gatom dano za današnji občni zbor še dru-
go gradivo, iz katerega se razvidni števil-
ni podatki, bom vseeno skušal opozoriti na
nekatera vprašanja, ki so pomembna za
bodoče delovanje sindikatov.

Tu gre predvsem za:

— vlogo sindikata pri nadaljnjem ures-
ničevanju gospodarske in družbene refor-
me v pogojih samoupravljanja;

— za odnos in delovanje naše organi-
zacije pri oblikovanju sistemov delitve či-
stege in osebnega dohodka;

— stališča sindikata do problemov za-
poslovanja in odpustov;

— odnos sindikata do prisilne uprave
v delovnih organizacijah.

INTERESI SAMOUPRAVE IN SINDIKATA SO ISTOVETNI

Posamezne delovne organizacije so še
vedno usmerjene na ukrepe in proizvodn-
jo »od danes do jutri« in ne razpolagajo
s podatki in analizami za srednjeročno ozi-
roma dolgoročno usmerjanje proizvodnje
in prodaje. To povzroča celo vrsto posled-
dic, od tistih, ki vežejo pretirana sredstva
na zalogah, do tistih, ki ogrožajo obstoj
podjetja. Delavci so prepuščeni psihozi ne-
gotovosti in malodušja, izgubljajo zaupa-
nje v samoupravo ter obračajo oči po tisti
državni oblasti in intervenciji, ki smo jo

v procesu samoupravljanja prenesli na de-
lovne organizacije. V tem obdobju še ni-
smo uspeli delavcu odpreti oči in mu na
številnih primerih z našega področja pre-
dočiti rezultatov tistih podjetij, tistih or-
ganov samoupravljanja, ki so v vseh od-
ločitvah znali povezovati le-te s strokov-
nimi programi in predvidevanji strokov-
nih služb in strokovnjakov.

V sodobnih pogojih je družbena pro-
duktivnost dela čedalje manj odvisna od
fizičnega napora delavcev, čedalje bolj pa
od nenehnega napredovanja tehnike, teh-
nologije, organizacije dela in znanstveno
raziskovalnega dela. Za izpopolnjevanje
teh nalog so potrebni strokovnjaki, delav-
ci, ki morajo nenehno izpopolnjevati svoje
znanje, delovna organizacija pa jih mora
k temu spodbujati. Interesi samouprave
in sindikata so istovetni, zato je nujno, da
naša prizadevanja tudi v bodoče usmeri-
mo k izboljšanju strokovnosti in znanja
delavcev.

PRISTOJNOSTI UPRAVNIH ORGANOV JE POTREBNO PRILAGODITI KONKRETNIM RAZMERAM

Tam, kjer je samoupravljanje šibko,
mu je potrebno še s posebno prizadevnost-
jo pomagati. Voditi ga je potrebno, toda
ne tako, da mu odvzamemo pomembne
funkcije, temveč tako, da bo sprejemalo,
v smislu dobrega gospodarja, tiste odlo-
čitve, ki zagotavljajo optimalne rezultate.
Samoupravljanje je potrebno utrjevati in
stremeti za tem, da odločitve samouprav-
nih organov ne bodo samo formalnost, ki
daje soglasja ob že gotovih dejstvih, vča-
sih celo naknadno. Zato bomo z večjo po-
zornostjo in z močjo vseh argumentov,
znanstvenih in drugih, še bolj organizira-
no branili pridobitve delavskega razreda
tako, da se bomo sproti idejno spoprije-
mali z vsemi, ki prikrito ali pa javno raz-
glašajo, da delavsko samoupravljanje ni
dalo pričakovanih uspehov. Prav ti s svo-
jim odnosom in stališči v sistemu samo-
upravljanja ne najdejo svojega mesta, ne
iščejo rešitev v sodelovanju s kolektivom
in organi samoupravljanja, temveč v svoji
vlogi, ki ima za izhodišče željo po oblasti
nad ljudmi in odločanje o vsem.

Ko analiziramo samoupravljanje in de-
lovanje samoupravnih organov, nas na do-
ločene pomanjkljivosti opozarjajo tudi po-
datki, da je pri nas veliko delavcev, 49 %, ki
izjavljajo, da se ne čutijo samouprav-
ljavce. Ta podatek nam — poleg že zna-
nih dejstev, ki so navedena v analizi Ob-
činskega sindikalnega sveta — priča, da
se do neke mere lahko tudi samoupravni
organi odtujijo kolektivu, da ga ne ob-

Pozdravi tujih delegacij

Fulvio Bergamas,
tajnik CGIL Gorica:

Prinašam vam prisrčen in iskren pozdrav tisočeri delavcev in delavk in mladih delavcev, ki so organizirani v Zvezni delavski zbornici v Gorici in pokrajini. Poseben pozdrav vašim voditeljem z zahvalo za vsa prizadevanja v medsebojnem spoznavanju in poglobljanju vprašanj, ki zanimajo delavce iz novogoriške občine in Goriške pokrajine. Naši stiki, ki trajajo že leta, kažejo pozitivne izkušnje na poti utrjevanja prijateljskih vezi med našima sindikalnima organizacijama in bratstva med prebivalci obeh področij.

Za nas so v tem trenutku važni razgovori, ki potekajo med tremi velikimi delavskim zvezami — CGIL, CISL in UKL — razgovori, ki težijo za tem, da premagajo ovire sindikalne neenotnosti pri izgradnji enotnega sindikalnega gibanja v Italiji, ki bo v skupno korist vsega delavstva v naši državi. V tem trenutku se delavstvo goriške pokrajine bori v okviru podjetij in na različnih ravneh za izboljšanje delovnih pogojev, zvišanje mezd, za čim širše zaposlovanje.

Sindikalne organizacije naše pokrajine in napredne stranke si aktivno prizadevajo, da bosta goriška pokrajina in dežela Furlanija — Julijska krajina most in ploden instrument gospodarskih menjav z vašo državo in z vsem deželami Podonavja. Bistveni instrumenti za nadaljnji razvoj prometa z vašo državo in za gospodarski razvoj goriške pokrajine pa so:

- izgradnja hitre ceste Gorica—Ljubljana;

- usposobitev železniške zveze Nova Gorica—Gorica za prevoz vseh vrst blaga tretjih držav;

- obojestransko povečanje zmogljivosti in izboljšanje mejnih prehodov, da pospešimo trgovino in turizem.

Kot vidite, dragi prijatelji, je mnogo vprašanj, ki zanimajo obe strani in ta vprašanja bo mogoče rešiti z miroljubno politiko, z razumevanjem in s prijateljsvom med narodi.

Naše prebivalstvo je po lastnih grenkih izkušnjah zadnjih let spoznalo škodo, ki so jo gospodarskemu razvoju goriške pokrajine in dežele Furlanija—Julijska krajina prinesle težke vezi vojaških sužnosti.

Zato delavstvo, ki je bolj kot drugi občutilo krvne žrtve, trpljenje in bedo, ki jo povzročajo vojna in vojne naprave, hrepeni po miru in se bori za izgradnjo miroljubnih naprav in ustanov, za poglobljanje medsebojnega spoznavanja prebival-

stva tu in onstran meje, za razširitev trgovske menjave in izmenjav na kulturnem področju, za uvrstitve prijateljskih vezi med našimi in vašimi sindikati. Boj za mir je prvenstvena naloga vseh narodov, boj za mir je sočasno tudi boj za konsolidacijo demokratičnih svoboščin znotraj vsake države. Boja za mir ni mogoče ločevati od boja za socializem. Nova družba, ki jo hočemo zgraditi tako, kot je v veliki meri naznačena v ustavi republike, porojena iz odpora s krvavimi žrtvami italijanskega naroda, se lahko gradi edinole v miru. Tako je tudi nadaljnji razvoj in gradnja socializma v vaši državi neločljivo povezan z obrambo miru in z uvrstitvijo vezi solidarnosti med naprednimi narodi v svetu.

Nočem jemati še več dragocenega časa delu vašega zbora, izražam vam, delegati, in vašemu vodstvu najboljšo željo za dobro delo in za nadaljnje uspehe v izgradnji socializma v vaši državi.

Naj živi prijateljstvo narodov Jugoslavije in Italije! Naj živi mir!

Giovanni Padovan,
tajnik CISL Goriške pokrajine:

Z veseljem sem sprejel vabilo vaših voditeljev, da se naj udeležim vašega sindikalnega zbora in se vam prisrčno zahvaljujem za pozornost in vljudnost, ki ste mi jo izkazali.

Stejem si v čast, da sem ved vami, prijatelji in tovariši iz novogoriške sindikalne organizacije, in vam prinašam najtoplejšo in bratske pozdrave v imenu CISL goriške pokrajine. Ta pozdrav želim razširiti na vse delavce vašega območja, ki v tem trenutku gotovo s pozornostjo spremljajo delo vašega zbora in pričakujejo rezultate, ki jih bo le-ta dal.

Ob tej slovesni priliki moram tudi ugotoviti, da so stiki sindikalnih organizacij Slovenije z našo učinkovito pomagali postaviti temelje za uspešno in odkritosrčno sodelovanje. Med raznimi srečanji je bilo mogoče izmenjati izkušnje, kar je pripomoglo k boljšemu poznavanju vprašanj in delovnih ljudi v obeh obmejnih področjih.

V teh srečanjih in teh pobudah za sodelovanje med sindikalnimi organizacijami različnih smeri in različnih držav, vidimo nujen pogoj, da se lahko uspešno borimo za čim popolnejše osvoboditev delovnih ljudi in da zagotovimo uresničitev politike miru in sodelovanja vseh narodov, da s tem premagamo razdobje preprek in da začnemo življenje narodov, ki si med seboj pomagajo.

Ko bo vaš zbor razpravljaj o mednarodnih stikih, bo gotovo upošteval pozitivna gledišča prijateljskega razvoja in jih potrdil, s čimer bo vplil nove sile in dal nove konkretne pobude tudi gospodarskega značaja, ki zanimajo obe naši področji.

CISL zato po meni pozdravlja vaše delo in sodi, da je vaš zbor pomemben in pozitiven dejavnik pri razpravljanju o vaših izkušnjah, ki so po našem mnenju koristne za vse delavsko gibanje.

Želim mu torej popoln uspeh!

Giovanni Migliorini, tajnik CGIL okrožja Pordenone:

Zastopstvo CGIL okrožja Pordenone je le pred nedavnim doseglo samostojnost v okviru videmske pokrajine, zato se danes prvič na taki ravni udeležuje občnega zbora novogoriškega sindikalnega sveta, čeprav naši stiki, ki so bili vedno bratski in pristržni, segajo že v leto 1964.

Veliko je problemov, ki jih lahko skupno rešujemo in jih tudi moramo skupno reševati. Skupen je tudi cilj, za katerega oboji nenehno prizadevamo, to je izgradnja socializma pri nas in v svetu.

Obiski vaših organizacij v Italiji, stiki našimi sindikalnimi organizacijami pa tudi z lokalnimi oblastmi kažejo obojestrano željo in voljo po sodelovanju in sodelovanju.

Zahvaljujem se novogoriškemu sindikalnemu svetu za prijazno vabilo in za uspešno izvedbo bratske stike, ki so postavili temelje za nadaljnje delo z željo seve, da

se le-to še razširi in poglobi zlasti na ravni stikov med neposrednimi proizvajalci enakih ali sorodnih strok. Naša sindikalna organizacija se bo nenehno trudila za doseg tega.

Posebej pa se zahvaljujem predsedniku občinskega sindikalnega sveta tov. Čerčetu in sodelavcem, ki so si prizadevali za razvoj dobrih odnosov, zboru pa želim uspešno delo.

Antonio Basso, tajnik CISL okrožja Pordenone:

Tudi naša delegacija se prvič udeležuje občnega zbora vašega sindikalnega sveta, ker je bila naša sindikalna organizacija do nedavna le del pokrajinske sindikalne organizacije v Vidmu.

Iskreno se zahvaljujem za prijazno vabilo, da se naj udeležimo vašega zbora, da se tako spoznamo z vašim delom, z vašimi izkušnjami pri reševanju problemov, kar je za nas tembolj koristno, ker še nimamo tolikšnih izkušenj.

Vesel sem, da lahko povabim vaše sindikalne delavce, da nas obiščejo, s čimer se bodo naši stiki, ki so bili že doslej dobri, še izboljšali. Mislim, da so prav sindikalni delavci tisti, ki lahko največ prispevajo k mednarodni solidarnosti, saj lahko izvršujejo in tudi morajo izvrševati svoje naloge ne glede na strankarsko pripadnost in državo, kjer delajo, ter si prizadevati, da bo delu in delovnim ljudem dano v družbi tisto mesto, ki jim gre.

Vašemu zboru obilo uspeha in iskren pozdrav!

Iz razprave na občnem zboru

Jože Ivanc, Tovarna mentila in salonita Anho:

Povečan psihični napor delovnega človeka v industriji in uradih je posledica monotoničnosti visokospecializirane delitve dela z vnaprej predpisanimi gibi in odzivi. določena organizacija dela vprega delavca v zapleten mehanizem, v katerem mora človek le vzvod, kolesce, del stroja ali del proizvodnega procesa. Stalni napor v težnji po čim bolj pravilni in uspešnih odločitvah, skrb za jutrišnji dan, dvom in neuspehi, vse to pritiska človeka in njegov živčni sistem, skratkoma ogroža njegovo človeško bistvo. Kot posledica tega zahtevam in delovnim razmeram sodobnega življenja, pa ima naš človek možnost soustvarjanja in sodelovanja pri samoupravljanju. Ljudje si po kot samoupravljalci vedno bolj odgovorni. Vendar to nadomestilo samo sebe ne zadostuje.

Industrijska utrujenost in celo izčrpanost, ki je posledica sodobnega tempa in načina življenja, zahteva še več prostega časa. Ta naj omogoči povečanje fizične in intelektualne sposobnosti in povečanja splošne kulturne ravni.

Samo človek, ki je zdrav, strokovno usposobljen in kulturno razgledan, se bo lahko uspešno uveljavljal kot samoupravljaec, kot enakopraven in ustvarjalni delček družbe. Zato je nujno, da naša družba vložijo vse napore za povečanje produktivnosti, kar nam bo omogočilo nadaljnje postopno skrajševanje delovnega časa, brez poslabšanja standarda posameznika in celotne družbe. Pred nami je torej velika naloga, da omogočimo vsem zaposlenim delo v skrajšanem delovnem času, povprečno tedensko največ 42 ur.

Pri nas je bilo z zakonom z dne 4. aprila 1965 določeno 5-letno prehodno obdobje za prilagoditev delovnih organizacij razmeram v skrajšanem delovnem času. Po

zakonu bi morale imeti vse gospodarske organizacije do konca leta 1966 izdelane programe za prehod na 42-urni delovni teden.

V naši občini je od skupno 85 delovnih organizacij že prešlo na delno ali v celoti skrajšan delovni čas 46 organizacij ali 54 %. Te organizacije zaposlujejo 10.866 delavcev ali skoraj 62 % vseh zaposlenih v občini.

Do z zakonom predpisanega roka za popolni prehod na 42-urni delovni teden nas ločita le še dve leti in pol. V naši občini so sicer rezultati pri uvajanju skrajšanega delovnega tedna znatno boljši od jugoslovanskega povprečja, vendar sindikati s tem stanjem ne moremo biti zadovoljni. Marsikje so ostrejšje razmere, v katerih sedaj posluje gospodarstvo, potisnile na stranski tir prizadevanja za skrajšani delovni čas. Sindikati za to ne moremo najti opravičila. Priprave za skrajšanje delovnega časa so vsota ukrepov, usmerjenih v boljšo organizacijo dela in boljše poslovanje. Prav to pa je ena od glavnih težajev gospodarske reforme.

Zato morajo občinsko sindikalno vodstvo in vodstva sindikalnih podružnic začeti široko in ustvarjalno akcijo tam, kjer ni bilo še nič ali premalo storjenega za prehod na 42-urni delovni teden, da čimprej nadomestimo zamujeno. V tej akciji je treba zahtevati od vodstev delovnih organizacij, da izdelajo jasne perspektivne načrte razvoja podjetij, temelječe na solidnih analizah tržišča in proizvodnih možnostih. Čimprej moramo uvesti sodobno organizacijo in delitev dela ter izkoristiti vse možnosti, ki nam jih nudi znanost za povečanje produktivnosti. Aktivirati je treba pamet, ne pa le mišice. Dolga bi bila lahko lista ukrepov, ki bi jih morala podjetja uvesti, da izboljšajo produktivnost in delovne razmere ter znižajo lastno ceno izdelkom.

Bruno Tutta, podpredsednik ObSS Nova Gorica:

Eno od pomembnih vprašanj, ki si ga moramo postaviti danes, je, ali smo uspeli v tem, da je vsaj pretežni del članstva vedel za aktivnost sindikalnih vodstev in v kakšni meri in ob kakšnih prilikah je članstvo lahko aktivno sodelovalo pri oblikovanju stališč in zaključkov, ki so bili sprejeti na raznih ravneh.

O tem, kako je za delovanje sindikalnih podružnic potrebno informiranje, sem se lahko prepričal na številnih občinskih zborih, kjer so postavljali tudi vprašanja, kot so:

- kaj delajo sindikalni organi?
- zakaj imamo sindikalne organe v občini in republiki?

— ali bomo zmanjšali število profesionalnih sindikalnih delavcev?

— kam gredo sredstva pobrane članarine in podobno.

Mnog naši člani niso seznanjeni z delom, še manj pa s stališči, ki jih sprejemajo sindikalna vodstva. Ne vem, kako nam si predstavljamo, da bodo neinformirani člani lahko aktivno sodelovali v sindikatu? V bodoče bomo morali posvečati več pozornosti temu bistvenemu elementu, katerega si ne moremo obetati uspešnega delovanja. Menim, da je naša osnovna naloga organska povezava z osnovnimi silami, to je s podružnicami in da s tem omogočimo članstvu objektivno oceno tega delovanja.

Čeprav je komuniciranje na osnovi stankov nenadomestljivo, pa ga moramo dopolnjevati s pisano besedo, ki bo stopna ob pravem času vsakemu članu dikata. Obstoječa sredstva za obveščanje bi morali vsekakor dopolniti. Ko je predsedstvo Občinskega sindikalnega sveta ravnavalo to vprašanje, je ugotovilo, da bilo potrebno vzpostaviti na relaciji — članstvo tesnejše stike s pogostejšimi številnejšim izdajanjem informacij, sproti seznanjale članstvo z delom, logi in zaključki, in bi tako ustvarili možnosti za aktivnejše poseganje članov v oblikovanje stališč in politike sindikatov. Da bi to dosegli, pa bi morali časno omogočiti članom sindikata, da tako hitro in učinkovito posredujejo stališča in mišljenja. To zamisel so prli tudi nekateri medobčinski odbori kovnih sindikatov, ki bi se prav tako služevali navedenega dopolnilnega informiranja. Izvedba te zamisli je na nabavo določene opreme in na nizacijo tega dela. Menim, da imamo možnosti, da se ta zamisel uresniči. Česar predlagam, da se vsestransko memo za ta predlog in da ga vnesemo zaključke današnjega zbora. Samo bo omogočena enotna in učinkovita sindikatov v občini.

Borut Deisinger, vodja službe pravne pomoči pri ObSS Nova Gorica:

V 15. členu temeljnega zakona o njih razmerjih določa ta zakon, da lovna skupnost pri nastajanju in delovnih razmerij opira tudi na aktivnost sindikatov in zagotavlja pri obravnavanju predlogov, ki se nanašajo na delovna razmerja, njeni člani s z mnenji in predlogi sindikatov načel tega zakona ob konkretnih njih in odločbah s področja delovnih merij. Drugi odstavek tega člena oblašča sindikalno organizacijo.

delavca na njegovo zahtevo ali z njegovo privolitvijo zastopa pri uveljavljanju pravic iz delovnega razmerja.

Sindikati v delovnih organizacijah pa se ne poslužujejo teh pravic, ki jim jih daje zakon, ali pa se jih poslužujejo zelo redko. Temu je poleg nepoznavanja vsebine dela nedvomno v precejšnji meri kriva nezaščitenoost sindikalnih funkcionarjev v delovnih organizacijah pri njihovem delu v korist delavcev — članov sindikata. Zato se le-ti redko odločno postavijo po robu vodilnim delavcem v delovni organizaciji, kadar gre za zaščito pravic delavcev. Nepoznavanje zaščitne funkcije sindikata je v neki delovni organizaciji pripeljalo celo do primera, da je predsednik IO sindikalne podružnice, ki ga je delavec izbral za zagovornika v postopku zaradi kršitve delovnih dolžnosti, izjavil na javni obravnavi, da je prepričan v delavčevo krivdo in da mu naj komisija izreče najstrožji ukrep.

Pomanjkanje pravnega znanja tudi ne more biti opravičilo za neaktivnost sindikalnih podružnic glede pravne zaščite delavcev v delovnih organizacijah. Noben predsednik IO nima pri sebi niti statuta niti poveljnih pravilnikov, da bi lahko delavcu, ki bi se obrnil nanj, pojasnil, kako je posamezno vprašanje urejeno v splošnem aktu delovne organizacije. V bolj zapletenih pravnih vprašanjih pa bi lahko delavca napotil na službo pravne pomoči ali pa bi se sam pozanimal pri tej službi o primeru, kar pa se dogaja zelo redko.

TZDR pa v svojem 146. členu tudi pooblašča sindikalno organizacijo, da lahko poleg delavca, ki mu je bila kršena pravica, in pristojnega upravnega organa občinske skupščine predlaga uvedbo postopka o prekršku po tem zakonu. V 3. delu temeljnega zakona o delovnih razmerjih so namreč naštetá dejanja s področja delovnih razmerij, ki predstavljajo prekršek, zaradi katerega lahko sodnik za prekrške denarno kaznuje delovno organizacijo in odgovorno osebo.

Taki primeri se dogajajo vsak dan, vendar skoraj nikoli ne pridejo do sodnika za prekrške. Delavci samj za te določbe zakona ne vedo ali se jih ne upajo uveljavljati, upravni organ občinske skupščine pa ne zve za take prekrške.

Občinski sindikalni svet je zato sklenil, da bo dosledno za vsak prekršek, zaradi katerega bo zvedel, predlagal uvedbo postopka, če delovna organizacija ne bo hotela popraviti svojega napačnega ravnanja, s katerim je oškodovala delavčeve pravice.

Milan Pogačnik,
predsedstvo RS ZSS:

Vaš občni zbor sovпада z intenzivnimi pripravami na občni zbor republiškega sveta sindikatov in s pripravami na kon-

gres sindikatov Jugoslavije, ki bosta oba pomenila mejnik za naše nadaljnje delo.

Težišče borbe za nadaljnji gospodarski razvoj in hkrati težišče dela sindikata smo prenesli v delovne organizacije. Znano pa je, da se Slovenci ne moremo pohvaliti z moderno industrijo, večjih uspehov ob hudi mednarodni konferenci pa ne moremo pričakovati, če ne bomo modernizirali naše proizvodnje. Nujno je tudi, da izboljšamo strukturo vodilnih kadrov v delovnih organizacijah, od katerih je v znatni meri odvisen nadaljnji napredek. Struktura kadrov v delovnih organizacijah se ne izboljšuje, čeprav o tem govorimo že več let. Eden glavnih vzrokov za to je določen oportunizem, ki vlada v mnogih delovnih organizacijah. V samoupravnih aktih delovnih organizacij bi moralo biti zapisano, kakšne kadre potrebujejo, potem pa bi vse subjektivne sile v teh organizacijah morale brezkompromisno iti na to, da se te zapisane zahteve tudi uresničijo.

Nedvomno je vprašanje nezaposlenosti vezano s problemi, ki sem jih že omenil. Imamo nezaposlene ljudi, ki so bili odpušteni iz delovne organizacije, ker so z modernizacijo proizvodnje ukinili njihovo delovno mesto, in mlade ljudi, ki prvič iščejo zaposlitev. Delovni ljudje bodo proti modernizaciji, dokler bodo v nevarnosti, da zaradi nje izgubijo zaposlitev. Kar zadeva mlade ljudi, ki prihajajo iz šol, pa moramo vztrajati, da jih delovne organizacije zaposlijo na delovnih mestih, ki so neustrezno zasedena, in na tistih mestih, ki jih zasedajo upokoјenci s polnim delovnim stažem in z visokimi pokojninami.

Delovni ljudje potrebujejo tako sindikalno organizacijo, ki bo znala braniti njihove interese. Prav gotovo je težko delati v delovni organizaciji, kjer je vodstvo proti sindikatu oziroma kjer so razni konflikti. Sindikat mora gledati, da je v dobrih odnosih z ostalimi faktorji, vendar mora zastopati interese delavcev in se boriti za svoja stališča. Poseben problem v sindikalni organizaciji je status sindikalnih delavcev: člani delavskega sveta so zaščiteni, sindikalno vodstvo pa ne. To vprašanje bomo morali urediti, saj je sedaj sindikalnim funkcionarjem večkrat onemogočeno delovanje. Dejstvo je tudi, da je sindikat premalo skrbel za svoje kadre, predvsem pa za njihovo izobraževanje. Kadrovsko politiko bomo morali v prihodnje voditi bolj skrbno in bolj načrtno.

Na koncu še nekaj o naših težavah. Zdi se mi, da večkrat govorimo samo o težavah, ne povemo pa, da smo dosegli tudi mnoge uspehe in da bomo z uspehom prebrodili tudi sedanje težave, če bomo enotni v naši akciji.

Sporočam vam pozdrav predsedstva republiškega sveta sindikatov in njegove iskrene želje za uspehe pri vašem delu.

Stališča 9. občnega zbora

I. SINDIKATI V URESNIČEVANJU INTERESOV DELAVCEV PRI RAZVIJANJU SAMOUPRAVLJANJA

Nadaljnja krepitev samoupravljanja je osnovna naloga sindikatov na vseh ravneh. Z okrepi gospodarske reforme so se zaostрили pogoji gospodarjenja, kar je vplivalo tudi na delo samoupravnih organov. Krog odločanja se je marsikje zožil le na strokovne sodelavce. Uveljavljanje intenzivnejšega gospodarjenja je povzročilo v nekaterih podjetjih pri delavcih tudi občutek negotovosti, kar zavira sproščeno, demokratično izmenjavo in sodelovanje pri reševanju problemov v delovni organizaciji. Analize dela samoupravnih organov potrjujejo, da se v vseh samoupravnih organih pojavljajo dokaj številne skupine delavcev, ki se ne udeležujejo razprav na sejah, kar vse slabi moč in učinkovitost samoupravnih organov. Taka neaktivnost posameznikov pa je predvsem posledica premajhnega znanja, kar jim le-to onemogoča spremljati dogajanja v delovni organizaciji, nemalo pa tudi posledica bojazni, da bi se z morebitnim drugačnim stališčem zamerili vodstvu delovne organizacije. Sindikalne podružnice si morajo prizadevati, da stalno dvigamo izobrazbeno raven delavcev, posebno pa še članov samoupravnih organov. Naloga sindikalne podružnice je tudi, da si prizadeva, izvoliti v samoupravne organe le tiste člane kolektiva, ki bodo sposobni zastopati interese delavcev in ki bodo znali svoja stališča tudi zagovarjati.

Sindikati si morajo prizadevati, da bodo neposredni proizvajalci informirani o vseh bistvenih razpravah v samoupravnih organih ter da bodo imeli vsi delavci možnost preko članov samoupravnih organov vplivati na spreminjanje sklepov samoupravnih organov. Sindikalne podružnice morajo spremljati izvajanje določenih interne zakonodaje in samoupravnih aktov in zagotoviti, da bodo v te akte sproti vnesene vse spremembe v delovni organizaciji.

II. SKRB SINDIKATOV ZA IZOBRAŽEVANJE DELAVCEV

Nenehna naloga sindikatov je skrb za splošno družbeno in strokovno izobraževanje delavcev, zato se bomo morali bolj kot doslej vključevati v razreševanje problemov izobraževalne skupnosti Nova Gorica.

Prizadevanja sindikata naj sežejo tudi na področje izboljševanja kadrovske strukture zaposlenih. Rezultati, ki jih odkriva analiza Zavoda za zaposlovanje Nova Gorica, niso ugodni, zato morajo sindikati vplivati, da bodo delovne organizacije namenile za izobraževanje še več sredstev kot doslej. V posameznih delovnih or-

ganizacijah, kjer namenijo znatna sredstva za izobraževanje, pa opazamo nezanimanje in celo odpor delavcev do izobraževanja. Sindikati morajo zato vplivati zlasti na mlajše delavce, ki se nečejo dopolnilno izobraževati, niso pa dovolj strokovno usposobljeni za opravljanje dela na določenem delovnem mestu, posredno ali neposredno, z različnimi personalnimi ali stimulativnimi ukrepi. Podpiramo sleherno prizadevanje posameznika za izobraževanje in prizadevati se mora, da ga bo kolektiv k temu vzpodbujal in mu to omogočil.

Za organiziranje družbeno ekonomskega in strokovnega izobraževanja delavcev se moramo sindikati in delovne organizacije tesneje povezovati z izobraževalnimi institucijami, Delavsko univerzo, ob čemer je potrebno že sedaj razmišljati o problemih izobraževanja v pogojih novega delovnega časa.

III. SINDIKATI V URESNIČEVANJU GOSPODARSKE IN DRUŽBENE REFORME

Nadaljnje razvijanje intenzivnega gospodarjenja postavlja pred sindikate obilo nalog. To je od gospodarske rasti neposredno odvisna osebnega dohodka in družbenega standarda delavcev. Intenzivno gospodarjenje pa pogojuje zlasti večja rentabilnost in produktivnost, kar zahteva načrtno in smotno odločanje in gospodarjenje. Sindikat si mora v delovni organizaciji zavzemati za program razvoja, ki bo v interesu kolektiva in novim delavcem, ki jim omogočena vključitev v delovni proces, naziral zvoal perspektivo. Sindikati v občini morajo htevatl srednjeročni program razvoja komunalne občine in ob upoštevanju komparativnih podatkov področja zagotavljati realnejše perspektive za zaposlovanje novih delavcev, usmerjal na meznike k izobraževanju in s tem povezovali potrebe po kadrih s sistemom in razvojem mreže.

Osnovo za nadaljnji razvoj področja komunalo bo predstavljala akumulacija gospodarskega v občini in vedno manj drugi viri sredstev, diti in podobno. Referat in poročilo ugotovila neskladnost v gibanju osebnih dohodkov, produktivnosti in skladov, kar pa ni značilno za našo občino, temveč tudi za republiko in rarijo. Menimo, da so na te neskladnosti, kje vplivati številni činitelji: porast življenjskih stroškov, povečanje amortizacije, nove davki bremenijo osebne dohodeke; marsikateri jetje dušijo prekomerne zaloge, v katerih zamrznjena znatna obratna sredstva; nobi podjetja porabijo velik del dodatnih sredstev za kreditiranje potrošnje, ker jim bančni

ne zagotavljajo normalnega obtoka; obojestranska zadolženost delovnih organizacij na zmanjšanje likvidnih sredstev itd.; nekateri delovni kolektivi pa šele sedaj žanjejo sadove dolgoletnega vlaganja in so v teh kolektivih porasli osebni dohodki, ker so se jim v preteklosti zavestno odpovedovali. Tem ugotovitvam moramo dodati pomembno dejstvo, da je skrb za akumulacijo vendarle dolgoročni interes delovnih ljudi, saj je od nje odvisna perspektiva celotne družbene slupnosti in je torej potrebno obravnavati ta problem celovito in z vseh vidikov. Podpiramo pa nenehno družbeno skrb za kontroliranje gibanja osebnih dohodkov, produktivnosti in skladov, ob čemer se zavzemamo za nadaljnji razvoj sistema delitve dohodka po vloženem delu, menimo pa tudi, da je potrebna bitra in učinkovita politična akcija v primerih, ko delitev ne poteka po načeli dobrega gospodarjenja.

Pomembna naloga sindikatov v delovnih organizacijah je nadaljnje razvijanje sistema nagrajevanja po delu, ob čemer se bomo morali zavzemati za proučeno in analitično delo na tem področju, tako da bi se pri delitvi osebnega dohodka optimalno odražal zlasti stimulativni del, ki naj bi upošteval prizadevanja celotnega kolektiva, predvsem pa prizadevnost posameznikov. Kolektivi premalo teoretično obdelujejo to vprašanje, za kar pa bo potrebno pritegniti strokovne sodelavce.

Tudi v bodoče ne bomo sindikati le opazovalci, temveč predvsem pobudniki za urejanje posameznih nalog s področja gospodarstva: v prvi vrsti se zavzemamo za enakopravno vključevanje gospodarskega prostora Goriške v programe razvoja republike. Dosedanji gospodarski rezultati na tem področju opravičujejo težnje po nadaljnjem vlaganju v gospodarski razvoj tega območja. Podpiramo realizacijo načrta za izgradnjo hitre ceste Villesse-Ljubljana, ki bo ustvarjala nadaljnje možnosti za porast gospodarstva občine. Zavzemamo se za mesto elektro-gospodarstva našega področja v razvojnem programu te panoge v republiki; za nadaljnji razvoj trgovine, gostinstva in obrti tako v družbenem, kot v zasebnem sektorju, kajti te dejavnosti imajo na našem področju posebne pogoje za nadaljnji razvoj. Podpiramo prizadevanja kmetijskih zadrug za doseganje rentabilnejše proizvodnje in razvijanja programov nadaljnjih integracijskih procesov. Ob podpiranju intenzivnega gospodarjenja se zavzemamo za tako investicijsko politiko, ki bo širila sedanje zmožljivosti obratov, ter za odpiranje novih kapacitet; razvoj poslovnega sodelovanja, integracijskih procesov in sodobne organizacije dela je z uveljavljanjem moderne tehnologije osnovni pogoj napredka, ki bo omogočal delovnim kolektivom, ki še niso prešli na skrajšani delovni čas, normalno prehajati na 42-urni delovni teden. Povečana proizvodnja, ki terja vključevanje gospodarstva v mednarodno delitev dela, zahteva tudi večjo udeležbo pri ustvarjenih devizah za tiste, ki jih ustvarjajo. Razvoj terciarnih dejavnosti

v zasebnem sektorju pa nalaga sindikatom nenehno skrb za delavce, zaposlene pri zasebnikih, zahteva tudi družbeno kontrolo dohodkov posameznikov, ki se morajo z družbenimi regulatorji, davčno politiko spravljati v normalne okvire delitve po delu.

Ob upoštevanju naraščanja števila brezposelnih sindikati ne podpiramo dela posameznih odgovornih delavcev v delovni organizaciji in v zasebni obrti, temveč smatramo, da se morajo ti posamezniki odločiti za eno ali drugo. Sindikalne podružnice bodo morale od delavskih svetov zahtevati sklepe za ukrepanje v zvezi z delom v zasebni obrti svojih vodilnih in odgovornih delavcev.

Sindikati predlagamo, da bi v primerih prisilne uprave predsedstvo občinskega sindikalnega sveta v sodelovanju z izvršnim odborom sindikalne podružnice zastopalo interese kolektiva, razpravljalo z njim ter dajalo pobude, ker smatramo, da je v primeru prisilne uprave možnost za delovanje sindikalne podružnice omejena, čeprav gre prav v teh primerih za izredno pomembna vprašanja.

Eno izmed važnih vprašanj, ki so v središču pozornosti delovnih ljudi, je sistem socialnega zavarovanja. Kljub reformnim prizadevanjem za izravnanje razlik med razpoložljivimi sredstvi in stvarnimi potrebami v zdravstvu, teh razlik ni bilo mogoče odpraviti in je nevarnost, da se bodo še povečale. Iz tega razloga si bo v bodoče nujno prizadevati, da se ustvari tak sistem v zdravstvenem zavarovanju in zdravstvenem varstvu, ki bo zagotavljal usklajenost dohodkov in izdatkov.

Smo v obdobju, ko se organizacija zdravstva korenito spreminja. Ta gibanja so za nas tako pomembna, da se moramo zavzemati za take rešitve, ki bodo za nas sprejemljive. Zato pa je nujno, da o teh vprašanjih v bodoče tudi razpravljamo tako na občinski ravni kot tudi v sindikalnih podružnicah.

Opazajo se razlike in pomanjkljivosti v zvezi z izplačevanjem nadomestil do 30 dni in drugih nadomestil v delovnih organizacijah. Sindikati smo za to, da se nadomestila pravično določajo, zato se moramo za to vprašanje zavzemati tako v občinskem svetu kot sindikalnih podružnicah.

Pomanjkanje sredstev za zdravstveno varstvo spriču velikih potreb, večjih izdatkov za denarne datjave in invalidsko zavarovanje bo v bodočnosti po vsej verjetnosti tirjalo ponovno razpravo o participaciji zavarovancev pri stroških zdravstvenega varstva, zato bo nujno potrebno spremljati to vprašanje ter sprejemati stališča o oblikah in višini udeležbe pri stroških zdravstvenega varstva. Sindikati pa se bomo zavzemali za varnost delavcev pri delu, za izboljšanje delovnih pogojev in higiensko-tehničnega varstva pri delu, kajti zanemarjanje teh vprašanj ekonomsko prizadene posameznike, posamezne kolektive in družbo.

Vedno bolj pereče postaja vprašanje zaposlovanja in brezposelnosti. Stagnacija ali celo zmanjšano vlaganje, zapiranje podjetij vase,

neproučene perspektive podjetij in drugo je povzročilo težave pri zaposlovanju, zlasti pri zaposlovanju mladine.

Sindikati se zavzemamo za dosego polne zaposlenosti in opozarjamo v zvezi s tem na nekatera vprašanja:

- usmerjanje razvoja komune na področje terciarnih dejavnosti delno omogoča zaposlovanje novih delavcev, ne more pa zagotoviti perspektive za zaposlitev vseh;
- z jasno opredelitvijo statusa popoldanske obrti, zlasti v primerih, ko le-ta ne rešuje minimalnega standarda posameznika, bomo zagotovili nekaj možnosti za zaposlovanje;
- dosledno prijavljanje delavcev pri zasebnikih bo pripomoglo k boljši ocenitvi dejanskega stanja brezposelnosti;
- nujna je okrepitev akumulacije gospodarstva, da bomo z razširitvijo obstoječih in z odpiranjem novih kapacitet odpirali tudi nova delovna mesta;
- na nekaterih področjih dela so še vedno možnosti za zaposlovanje, vendar posamezni kolektivi ugotavljajo, da za tovrstne dejavnosti ni interesa, kot denimo za gradbeništvo;
- sindikalno vodstvo se bo zavzemalo za čimprejšnjo ureditev zakonodaje o vajencih;
- spremeniti je potrebno režim, ki omogoča zaposlovanje že upokojenih delavcev;
- v zvezi z delom v podaljšanju delovnega časa velja pripomniti, da absolutnega števila teh ur ne moremo jemati kot možnosti za zaposlovanje, vendar terja tudi to več proučevanja za možnost zaposlitve delavcev;
- spričo težej nekaterih delovnih organizacij, da intenzivirajo gospodarjenje in poslovanje izključno z odpusti, zavzemamo sindikati odločno stališče, da so odpusti skrajno in zadnje sredstvo;
- zlasti je pereče zaposlovanje invalidov in drugih duševno in telesno prizadetih oseb. Vztrajamo, da način zaposlovanja le-teh in delovna mesta zanje določijo vse delovne organizacije v pravilnikih. Podpiramo zaključke in priporočila stalne konference za rehabilitacijo invalidov SRS;
- zaposlovanje ne more biti prepuščeno zgolj stihiji, temveč mora biti organizirana skrb organov in organizacij v občini. Vloga zavoda za zaposlovanje bo morala naraščati. V delo zavoda bo potrebno vključevati več strokovnih sodelavcev, ki bodo omogočili strokovno zaposlovanje delavcev, ne pa distribucijo le-teh. Zavod bo moral temeljito proučiti strukturo nezaposlenih.

IV. ŽIVLJENJSKE RAZMERE IN STANDARD DELOVNIH LJUDI

Stališče sindikata je, da v svojo dejavnost poleg strokovnega dela vključijo tudi druge oblike regeneracije delovnega človeka, med katere sodi zlasti rekreacija. Podpiramo politiko delavskega, socialnega turizma in dopolnilno obliko zdrav-

stvenega turizma. Zlasti velja poudariti nove smernice:

- omogočiti moramo rekreacijsko obliko letnega oddiha čimvečjemu številu delavcev v razpoložljivih počitniških in planinskih domovih. Vodilo naj bo: čim intenzivnejši in čim cenejši letni oddih za naše delavce. Organizacijska oblika tega dela naj se poišče v konceptu, podobnem instituciji Alpe-Adria;
- skrbeti moramo za razširjeno obliko rekreacije delavcev: za športna srečanja, kulturne prireditve, turistična potovanja in druge oblike udejstvovanja po interesih posameznikov;
- zlasti poudarjamo pomembnost delavskih športnih iger, ki bodo morale v prihodnje zajeti še večji obseg;
- z uvajanjem proste sobote za vse delavce je potrebno, da že zdaj pripravljamo program za to novo obliko rekreacije delavcev v času tedenskega počitka;
- sindikalne podružnice morajo postati pobudnik dopolnilne oblike zdravstvenega turizma, ki bo omogočal zdravstveno šibkim delavcem fiziološko regeneracijo;
- organizacija rekreacije in zdravstvene oblike turizma ni samo naloga sindikata, temveč tudi določenih strokovnih služb v delovni organizaciji, ki morajo rekreacijo pojmovati kot del poslovne politike.

Velik odstotek zaposlenih žensk v naši občini terja ureditev pomembnih vprašanj, ki bodo razbremenjevala zaposleno ženo-mater, tako da bo lahko na delovnem mestu kar najbolje opravljala svoje naloge. Med ta vprašanja sodita zlasti varstvo šolskih in predšolskih otrok ter družbena prehrana. Z uvajanjem deljenega delovnega časa se bodo ti problemi še bolj zaostriili. Zaradi težnje po večji produktivnosti sindikati ne zavračamo uvedbe spremenjenega delovnega časa, vendar opozarjamo, da terja ta urnik ureditev nekaterih problemov v občini: celodnevno varstvo šolskih in predšolskih otrok, varstvo dojenčkov, prometne zveze, družbena prehrana, prilagoditev trgovine, komunale in drugo. Ker menimo, da bo urejanje teh vprašanj terjalo znatna sredstva in čas, sodimo, da bo potrebno postopno prehajanje na nov delovni čas.

Sindikalne organizacije bodo podpirale in spremljale uresničevanje 1,5 odst. prispevka od bruto osebnega dohodka za financiranje splošnih družbenih potreb, ob tem pa bomo podpirali najprej realizacijo tistih nalog, ki jih zahteva članstvo. Prvi podatki iz vprašalnika o prioritetenem redu kažejo, da se zavzema članstvo najprej za dokončno izgradnjo bolnišnice Sempeter, nato pa za urejanje drugih vprašanj.

Na področju stanovanjske politike je problematično to, da urejamo stanovanjske probleme vodilnih in strokovnih delavcev hitreje kot stanovanjska vprašanja delavcev z nižjimi osebnimi dohodki. Zavzemamo se, da se pri vseh delitvah stanovanj upoštevajo socialni primeri, ki terjajo nujno rešitev. Sindikalne podružnice se bodo morale zavzemati, da bodo vlagali posamezniki prihranke namensko za stanovanjsko

izgradnjo, delovne organizacije pa naj bi jim dajale posojila iz sredstev, namenjenih za stanovanjsko izgradnjo in iz sredstev sklada skupne porabe.

V izpopolnjevanju samoupravnega sistema je pomembna zaščitna funkcija sindikata, ki se izraža tudi v zavarovanju pravic delavcev preko službe pravne pomoči, ki jo prejemajo člani sindikata brezplačno. Ta služba ugotavlja, da so delavci zelo malo seznanjeni z določbami splošnih aktov, včasih sicer iz malomarnosti, največkrat pa po krivdi delovne organizacije. Sindikalna organizacija se bo zavzemala za obveščanje in seznanjenost delavcev s splošnimi akti in za možnost, da bo imel delavec vpogled v določila splošnih aktov pri vodstvu sindikalne podružnice. Zavzemamo se za uresničenje že sprejetega stališča občinskega sindikalnega sveta, da se pri izdaji odločbe o kršitvi delovne dolžnosti ali o odpustu opozori posameznike na možnost pravne zaščite pri službi pravne pomoči pri ObSS.

Sindikalna organizacija se bo zavzemala, da najde v splošnih aktih svoje mesto določilo, da razpravlja o vseh pomembnejših predlogih sklepa na samoupravnih organih tudi sindikalna organizacija, ki ima pravico do predlaganja sprememb; taka določila nekateri statuti že imajo.

V. SINDIKATI V RAZVIJANJU MEDNARODNIH STIKOV

V prizadevanjih za krepitev mednarodnega sodelovanja, spoznavanja in krepitev bratstva in enotnosti med delavci različnih narodnosti in državne pripadnosti, bo občinski sindikalni svet nadaljeval s stiki z italijanskimi sindikati, pri čemer se bodo morali ti stiki bolj razvijati tudi med strokovnimi sindikati s te in one strani meje, kar izražajo v svojih mnenjih tudi predstavniki posameznih italijanskih sindikatov. Občinski sindikalni svet bo moral še nadalje usklajati te stike s programom komisije za mednarodne stike pri republiškem svetu ter na osnovi tega izdelati konkretnější program stikov za leto 1968.

VI. ORGANIZACIJSKA KREPITEV SINDIKATOV IN KADROVSKA POLITIKA

Poročilo o organizacijskih oblikah in metodah dela občinskega sindikalnega sveta in sindikalnih podružnic ugotavlja sicer pestrost teh oblik in široko dejavnost v minuli mandatni dobi, pogosto pa odkrivamo vrzel med sprejetimi stališči in izvajanjem teh stališč. Tudi ne kaže zanemariti rezultatov ankete o mnenju delavcev o samoupravljanju in sindikatih v naši občini. Ta dejstva postavljajo pred sindikate pomembne naloge. Ob tem, da so se izkazale posamezne organizacijske oblike pozitivne, bo Občinski sin-

dikalni svet moral posvetiti posebno pozornost delovanju sindikata v sindikalni podružnici. Ta stališča, ki naj bi predstavljala okvirni program dela sindikata v občini in sindikalnih podružnicah, bodo dejansko uresničena le, če bodo o njih obveščeni vsi člani sindikata. Občni zbor nalaga občinskemu sindikalnemu svetu, da takoj po zaključku občnega zbora, informira celotno članstvo o sprejetih sklepih občnega zbora. S takim informiranjem bo moral nadaljevati svoje delo občinski sindikalni svet pri izvajanju posameznih programskih nalog, kar bo krepilo zaupanje delavcev v sindikalno organizacijo. Sindikalno glasilo Delavsko enotnost, ki ima v naši občini malo naročnikov, bo potrebno razširiti ter zagotoviti še druge uspešne načine obveščanja zlasti o delu sindikatov v občini. Zato občni zbor zavezuje plenum in predsedstvo občinskega sindikalnega sveta, da proučita problematiko obveščanja ter da zagotovita za rešitev te naloge tehnične in strokovne pogoje.

Z krepitev organizacije sindikata v občini si moramo prizadevati vključiti vse delavce v organizacijo, zato občni zbor nalaga občinskemu sindikalnemu svetu, da formira sindikalno podružnico zaposlenih pri zasebnikih, ki se žele včlaniti v sindikat.

Uspešnost posamezne akcije, sindikata bo zagotovljena le z enotnostjo akcije pri članstvu, kar pa bomo zagotovili s krepitevjo sodelovanja občinskega sindikalnega sveta s sindikalnimi podružnicami. Vloga občinskega sindikalnega sveta zatorej ni le v zbiranju najkoristnejših pobud članstva in v uresničevanju le-teh, temveč tudi v kreiranju politike družbeno političnih organizacij in skupščine ter v izvajanju le-te v posameznih kolektivih. Za uspešnejše delovanje sindikalne organizacije pa je potrebno zlasti naslednje:

- sindikalna podružnica je osnovna celica sindikalne organizacije, ki z uspešnim delovanjem zagotavlja uveljavljanje vseh koristnih pobud članstva ter pri izvajanju demokratično sprejetih stališč in mnenj sindikalnih forumov realizira ta stališča in pobude;
- nujno moramo doseči enotnost akcije sindikata od republiških forumov do sindikalne podružnice, kar ustvarja največjo možnost za realizacijo sklepov. Ta enotnost akcije bo zagotovljena s programom dela;
- ob primerjanju možnosti za delovanje članov samoupravnih organov in članov izvršnega odbora sindikalnih podružnic ugotavljamo, da uživajo člani samoupravnih organov določeno imuniteto, medtem ko niti predsednik sindikalne podružnice ni tako zaščiten in često prav iz teh razlogov vlada v sindikalni podružnici mrtvilo, nedelavnost. Občinski sindikalni svet naj zato priporoči samoupravnim organom, da v internih aktih posebne pravice članov organov samoupravljanja pri njihovem delu v teh organih razširijo tudi na predsednika sindikalne podružnice;
- sindikalna organizacija mora voditi sistematično kadrovske politiko, tako da bodo izobila

- kovani osnovni kriteriji za člana, ki naj bi bil sindikalni funkcionar;
- nadaljevati bo potrebno z izobraževanjem sindikalnih kadrov preko seminarjev, razgovorov ter ob tem sodelovati z delavsko uni-verzo;
- ob ugotavljanju mnenj delavcev o potrebi profesionalnih delavcev v sindikatu v sindikalnih organizacijah in v občini se razkriva potreba po nadaljnjem profesionalnem delu

sindikata v občinskem merilu, ob čemer bo potrebno zagotoviti tudi v bodoče strokovnost posameznikov, zaposlenih na občinskem sindikalnem svetu.

Občni zbor zadolžuje novo vodstvo sindikata v občini za izdelavo terminskega programa dela, ki bo zagotavljal časovno in akcijsko realizacijo stališč 9. občnega zbora, sindikalne podružnice pa za izdelavo lastnega programa dela.

Novo vodstvo

Za predsednika občinskega sindikalnega sveta so delegati vnovič izvolili dosedanjega predsednika Aleksandra Čerčeta. V predsedstvo pa so bili izvoljeni:

NADA BELTRAM, Občinski sindikalni svet Nova Gorica; BRUNO TUTTA, Sekcija za vzdrževanje prog Nova Gorica; TONE ČEBOKLI, Zavod za prosvetno pedagoško službo Nova Gorica; ALBERT GREGORIČ, Oblačila »Ideal« Nova Gorica; FRANC HUMAR, Podjetje za popravilo voz in strojev Nova Gorica; ANDREJ FRANČEŠKIN, Zavod za zaposlovanje delavcev Nova Gorica; ing. JOŽE IVANC, Tovarna salonita Anhovo; ing. MIRKO JUG, Kmetijska zadruga Nova Gorica; NARCIS KOCJANČIČ, Bolnišnica za predšolsko invalidno mladino Stara gora; VILJEM PAHOR, Goriška zavarovalnica Nova Gorica; RUDI SATLER, »Iskra« Nova Gorica — Šempeter; JOŽE SIVEC, »Meblo«, Nova Gorica; MARIJA SMODIŠ, Zavod za zdravstveno varstvo Nova Gorica; JOŽE ŠUŠMELJ, Center za sociološke raziskave Nova Gorica.

MIMO ČLANOV PREDSEDSTVA SO BILI V PLENUM OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA NOVA GORICA IZVOLJENI:

MOMČILO AŠANIN, Carinarnica Nova Gorica; SREČKA BIRSA, Tekstilna tovarna Okroglica; DRAGICA BITEŽNIK, SGP GORICA; ŠTEFAN CIMAN, Stanovanjsko podjetje Nova Gorica; ANICA COTIČ, »Almira« Nova Gorica; MIRO ČUK, »ITEK« Kanal; JULIJ DAKSKOBLER, Soške elektrarne Nova Gorica; ANDREJ FRANKO, »Elektro« Gorica Nova Gorica; JOŽE GREGORIČ, »Mizar« Volčja draga; VELJKO JELASKA, Obrtno gradbeno podjetje Nova Gorica; VALENTIN JEŽ, Tovarna salonita Anhovo; SERGEJ KOGLOT, »Avtopromet« Nova Gorica; TEODORA KRPAN, Otroški vrtec Nova Gorica; ANTONIJA MAJČEN, »Ideal« Nova Gorica; NADA MARVIN, »Grosist« Gorica — Šempeter; VILJEM PAHOR, Goriška zavarovalnica Nova Gorica; FRANC PAHOR, Vozila Gorica — Šempeter; ERNEST PAJNTAR, Transportno podjetje Postojna — Železniška postaja Nova Gorica; POLDE PELICON, »Gostol« Nova Gorica; JORDAN PETROVČIČ, Poligalant Volčja draga; HEKTOR PLESNIČAR, »Manufaktura« Nova Gorica; FRANKO RUTAR, PTT podjetje Nova Gorica; MILENA STEPANČIČ, Osnovna šola Dobrovo; DRAGO SVOLJŠAK, Goriški muzej Nova Gorica; STANE ŠTOKELJ, Jadran Miren; ANICA URŠIČ, Osnovna šola Solkan — Nova Gorica; SAVA URŠIČ, »Park-hotel« Nova Gorica; ing. ALDO VOLK, »Šampionka«, Renče; SAVO ZNIDARŠIČ, »Elektro« Gorica — Nova Gorica.

V NADZORNI ODBOR PA SO BILI IZVOLJENI:

ANTON FRANK, Podjetje za popravilo voz in strojev Nova Gorica; JORDANA GREGORIČ, »Park-hotel« Nova Gorica; FRANCKA LAPUH, »Almira« Nova Gorica; SAVO MIKLUŽ, Goriška zavarovalnica Nova Gorica; ANDREJ TRONKAR, upo

VSEM ČLANOM SINDIKATA IN VSEM OBČANOM NOVOGORIŠKE OBČINE ŽELI SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO 1968. LETO

OBČINSKI SINDIKALNI SVET
NOVA GORICA

Kolektiv steklarne »Boris Kidrič« Rogaška Slatina

OBRAT V SLOVENSKI BISTRICI

ŽELI VSEM DELOVNIM LJUDEM
USPEHOV POLNO NOVO LETO 1968

Kolektiv steklarne »BORIS KIDRIČ« Rogaška Slatina

OBRAT
V ROGAŠKI SLATINI

ŽELI VSEM DELOVNIM LJUDEM
SREČNO NOVO LETO 1968

Gozdno gopodarstvo Slovenj Gradec

VAM ŽELI OBILO USPEHOV V NOVEM LETU 1968!

Sindikalna podružnica
trgovskega podjetja
na veliko in malo

TEHNOMERCATOR
CELJE

Želi vsem delovnim
kolektivom Jugosla-
vije veliko delovnih
uspehov v letu 1968!

ŽELEZARNA JESENICE

PROIZVAJAMO:

- PLOČEVINO — debelo, srednjo, tanko
- TOPLO VALJANE PROFILE — okrogle, kvadratne, šestkotne
- VLEČENO, LUŠČENO, BRUŠENO JEKLO
- HLADNO VALJANE TRAKOVE
- HLADNO OBLIKOVANE PROFILE
- ŽIČNIKE
- VARILNI DODATNI MATERIAL

Vsem delovnim ljudem želimo
uspehov polno novo leto 1968!

TRGOVSKO
PODJETJE

Železnina

ŠKOFJA LOKA

ŽELI
POTROŠNIKOM
SREČNO
NOVO LETO 1968

APNENIK »PEČOVNIK« CELJE

obvešča cenjene stranke, da proizvaja apno v kosih,
hidrirano apno in apno v prahu ter gramoz v vseh
granulacijah

VSEM POSLOVNIM PARTNERJEM ŽELIMO SREČNO IN
USPEŠNO NOVO LETO TER SE PRIPOROČAMO

KOLEKTIV IN SINDIKALNA PODRUŽNICA
APNENIKA CELJE

TVO

TOVARNA
VOLNENIH ODEJ
ŠKOFJA VAS

proizvaja in nudi
vse vrste
volnenih odevi
Tradicija
in izkušnost
kolektiva —
jamstvo
za kvaliteto izdelkov

VSEM KUPCEM
ŽELIMO SREČNO
NOVO LETO!

FRANC KRAJNC
strojno ključavničarstvo
PTUJ, Ob Grajeni 5/a

izdelujem

- različne kovinske izdelke serijsko
- opravljam usluge strojnega ključavničarstva in
- mehanična dela

po konkurenčni ceni

CENJENIM STRANKAM
ŽELIM SREČNO
NOVO LETO 1968!

VSEM DELOVNIM LJUDEM, KOLEKTIVOM IN USTANOVAM
ŽELIMO SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO 1968

OBČINSKI SINDIKALNI SVET LAŠKO
OBČINSKA SKUPŠČINA LAŠKO
OBČINSKA KONFERENCA ŽK LAŠKO
OBČINSKA KONFERENCA SZDL LAŠKO
OBČINSKI KOMITE ZMS LAŠKO
OBČINSKI ODBOR ZVEZE ZDRUŽENJ BORCEV
NOV LAŠKO

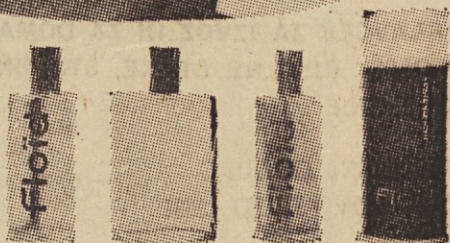
floïd

vodica pred britjem, vodica po britju, kolonjska voda

floïd

oživlja in neguje kožo,
kompletna serija
za urejenega,
negovanega moža

INDUSTRIJA VOLNENIH IZDELKOV
»VOLNA« LAŠKO

izdeluje in nudi cenjenim potrošnikom svoje kvalitetne
proizvode:

kamgarn, polkamgarn ter mikane tkanine za plašče in oblake.
Posebno znan je proizvod raztegljiva tkanina Hel-Anka, v
vseh modnih in pastelnih barvah.

- Hel-Anka za kostime, obleke in smučarske hlače
- Hel-Anka za šport in razvedrilo, za lov in smuko
- Hel-Anka za igro, šolo in sprehod
- Hel-Anka za vse letne čase
- Hel-Anka za vsakogar in vsako priložnost

Potrošniki, zahtevajte v trgovini le izdelke Industrije volne-
nih izdelkov »VOLNA« Laško, prijetno se boste počutili in
zadovoljni boste.

CENJENIM KUPCEM IN DOBAVITELJEM
ŽELIMO USPEŠNO IN ZADOVOLJNO NOVO LETO!

CESTNO PODJETJE CELJE

Sprejema naročila in sklepa
pogodbe za vsa dela pri re-
konstrukciji cest, asfaltira-
nju cest, izgradnji mostov
ter vsa v stroko pripadajo-
čih del

Vsem poslovnim part-
nerjem in delovnim lju-
dem širom naše domo-
vine želi kolektiv

SREČNO
IN USPEHOV POLNO
NOVO LETO 1968

avtotehna

ZASTOPSTVO TUJIH FIRM
LJUBLJANA, CELOVŠKA CESTA 38

Vam dobavi v najkrajšem roku:

Za osebe, ki razpolagajo z deviznimi sredstvi

BOSCH gospodinjske stroje, pralne stroje, hladilnike,
avtomaterial itd.

OPEL vozila

VALVOLINE motorno olje

OM tovorna vozila

CEAT gume

Za vse zgoraj navedene artikle so stalno na zalogi rezervni deli ter je zanje
dobro urejena servisna mreža.

TEKSTILNA TOVARNA
PREBOLD
SLOVENIJA - JUGOSLAVIJA

TELEFON: PREBOLD 72-210, 72-211

TELEGRAMI: TEKSTILNA PREBOLD

TELEX: 33540

- NAŠ ZAŠČITNI ZNAK ZAGOTAVLJA KVALITETNE —
VISOKO OPLEMENITENE BOMBAŽNE IN STANIČNE
TKANINE
- SPECIALIZIRANA PROIZVODNJA PODLOG ZA LAHKO
IN TEŽKO KONFEKCIJO
- NOVA VRSTA UMETNEGA USNJA VISTRAM,
KI GA IZDELUJEMO PO LICENCI FIRME BAYER

V NOVEM LETU 1968 VAM ŽELIMO VELIKO USPEHOV
IN ZADOVOLJSTVA

**ELEKTRO
KRANJ**

VAM ŽELI SREČNO IN ZADOVOLJNO NOVO LETO 1968

VSEM DELOVNIM LJUDEM ŽELIMO OBILO DELOVNIH
USPEHOV TER SREČNO IN ZADOVOLJNO NOVO LETO 1968!

Občinski sindikalni svet Dravograd
Skupščina občine Dravograd

OBRTNI CENTER

»ZARJA« ŽALEC

s svojimi poslovnimi dejavnostmi:

ključavničarstvo, kleparstvo, kovinostugarstvo, elektroinstalacije, splošno mizarstvo,
lesna galanterija, steklarstvo, pleskarstvo, fotoatelj, krojaštvo, TV servis, servis
popravlja gospodinjskih aparatov, se priporoča s svojimi uslugami ter čestita za
NOVO LETO 1968.

VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU ŽELIMO SREČNO
IN USPEHOV POLNO NOVO LETO 1968!

Skupščina občine
Ravne na Koroškem

Občinski sindikalni
svet Ravne
na Koroškem

Vsem znancem, poslovnim prijateljem in potrošnikom

čestita uspešno novo leto 1968

Veletrgovsko podjetje

KOKRA — KRANJ

z oddelki na veliko, manufaktura, trikotaža, galanterija, plastika in s prodajalnami
na malo v Kranju, na Bledu, na Jesenicah, v Metliki, v Škofji Loki in v Zireh

Lesno industrijsko
podjetje
Slovenj Gradec

PROIZVAJA ŽAGAN LES IGLAVCEV ZA IZVOZ IN ZA DOMAČI TRG
LADIJSKI POD, PANEL PLOŠČE, RISALNE DESKE, STAVBNO
POHIŠTVO IN OGRODJA ZA KAVČE

KOLEKTIV LIP SLOVENJ GRADec
VAM ŽELI SREČNO NOVO LETO 1968!

KOLEKTIV TOVARNE FARMACEVTSKIH IN KEMIČNIH
IZDELKOV

LEK Ljubljana

S SVOJO POSLOVNO ENOTO V MENGŠU

ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM SREČNO
IN USPEHA POLNO NOVO LETO 1968

Gradbeno podjetje

»GRADNJA«

Žalec v Savinjski dolini

- IZDELUJE BETONSKE ELEMENTE
- SPREJEMA NAROČILA ZA PRIVATNE GRADNJE
- IZVAJA VSE VISOKE IN NIZKE GRADNJE

CENE KONKURENČNE! ZA DELA SE PRIPOROČAMO!

OBILO USPEHOV VSEM DELOVNIM ORGANIZACIJAM V LETU 1968
ŽELITA KOLEKTIV PODJETJA IN SINDIKALNA PODRUŽNICA!

SATURNUS

KOVINSKO PREDELOVALNA INDUSTRIJA — EMBALAŽA —
AVTOOPREMA

PROIZVAJA:

- RAZNO PLOČEVINASTO EMBALAŽO
ZA PREHRANO, KEMIČNO IN FARMACEVTSKO
INDUSTRIJO IZ ČRNE, BELE IN ALU-PLOČEVINE
- ARTIKLE ŠIROKE POTROŠNJE: KUHINJSKE SKATLE,
PLADNJE ITD.
- DELE ZA AVTOMOBILE IN BIKLE: ŽAROMETE
VSEH VRST IN SVETILKE
- ELEKTROTOPLOTNE APARATE: KUHALNIKE, PEČI
IN KALORIFERJE
- LITOGRAFIRANE PLOŠČE IN ELOKSIRANE NAPISNE
PLOŠČICE

*Vsem delovnim ljudem želimo uspešno
novo leto 1968!*

TOVARNA GLINICE IN ALUMINIJA

»BORIS KIDRIČ«

KIDRIČEVO

PROIZVAJAMO:

- SUROVI ALUMINIJ V VALJARNIŠKIH FORMATIH
IN INGOTIH
- KALCINIRANO GLINICO Al_2O_3
- ALUMINIJSKE LEGURE
- KATLAN
- MEŠANICE FENOLA

Telefon: 31-095 Maribor
Teleks: Kidričevo 331-16

Pošta Kidričevo, železniška postaja Kidričevo

KOLEKTIV TGA ŽELI VSEM SREČNO NOVO LETO 1968!

KOMUNALNI SERVIS KRANJ

VAM ŽELI USPEHOV POLNO NOVO LETO!

Kovinotehna Celje

veletrgovina
s tehničnim blagom
izvoz — uvoz
CELJE,
Mariborska 17

telefon 39-71 telex 033516 telegram KOVIT Celje

Kvalitetna jekla, barvne kovine, kroglični ležaji, izdelki črne metalurgije, gospodinj-
ske potrebščine in predmeti široke potrošnje, orodje, vijačno blago in žičniki, inštal-
lacijski material, gradbeni material.

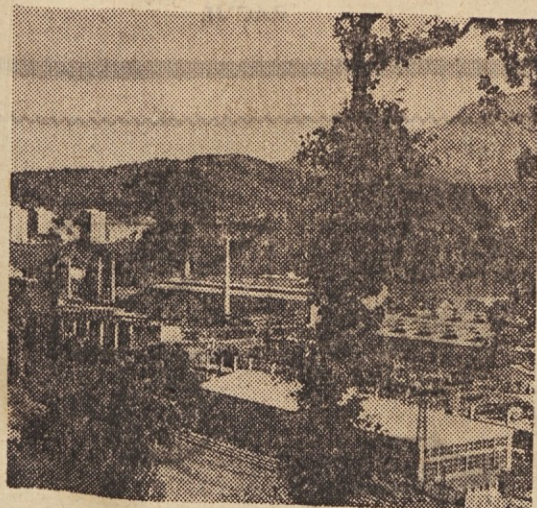
NAŠA VELIKA ZALOGA GARANTIRA NAJŠIRŠO IZBIRO TAKO PO KAKOVOSTI
KAKOR PO ASORTIMENTU TER SOLIDNO IN HITRO POSTREŽBO!

VSEM KUPCEM ŽELIMO SREČNO NOVO LETO 1968!

ŽELEZARNA RAVNE

TOVARNA PLEMENITIH JEKEL
RAVNE NA KOROŠKEM

NAD 300 LET KVALITETNE TRADICIJE
PLEMENITIH JEKEL

IZDELUJE:

- LITA
- KOVANA IN
- VALJANA JEKLA

VSEM DELOVNIM LJUDEM
ŽELIMO SREČNO
IN USPEŠNO
NOVO LETO 1968

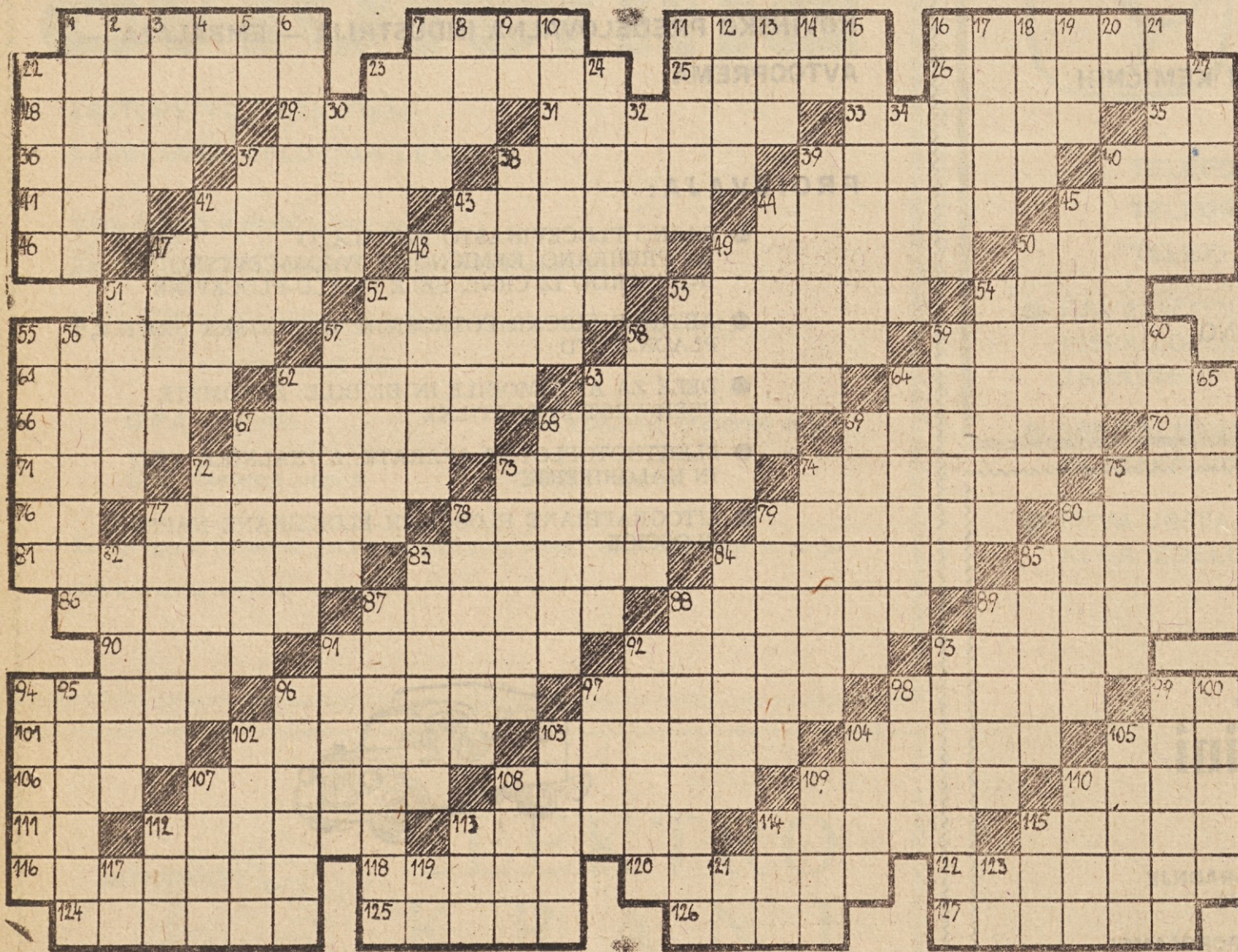
LESNA INDUSTRIJA PIVKA

PREDEN SE ODLOČITE ZA NAKUP KOSOVNEGA POHIŠTVA,
ZAHTEVAJTE KATALOG IN CENIK PODJETJA!

- PROIZVAJA TUDI KVALITETNO PRIZNANE VEZANE
IN PANEL PLOŠČE
- PLEMENITE IN SLEPE FURNIRJE
- LEPLJENE SEDEŽE IN NASLONE
- LESNO EMBALAŽO
- ŽAGA MEHKI IN TRDI LES

VSEM DELOVNIM LJUDEM ŽELIMO SREČNO IN ZADOVOLJNO
NOVO LETO 1968!

NOVOLEETNA NAGRADNA KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. ženska v letih, 7. ženin ali možev oče, 11. spisek, seznam, 16. bližnja sorodnica, 22. v tanke lističe zvaljan kositer, 23. ljubljansko gradbeno podjetje, 25. pristaš filozofske šole s sedežem v Elei, 26. oder, podstenje, 28. nemški romantični pisatelj (Achim von), 29. ž. ime, opera Flotowa, 31. duhovniški molitvenik, 33. prvina iz skupine redkih zemelj, 35. »Varnostni svet«, 36. afriška država, 37. slovenski skladatelj (Ksenija), 38. prestolnica Hercegovine, 39. zobna gniloba, 40. glavni števec, 41. če, 42. poljska ptica, 43. veter z morja, moršček, 44. pevec, učitelj petja, 45. ameriška filmska igralka (Deborah), 46. kemični simbol za natrij, 47. umazanija, iztrebki, 48. ljubljanski vodja televizijskih oddaj (Sandi), 49. del gledališča, 50. aktovka, 51. domača žival, 52. morje na severu Evrope, 53. okrajšan naziv zelo močnega razstreliva, 54. indonezijski otok, imenovan včasih raj na zemlji, 55. mesto v severozahodni Španiji, 57. nekdanja mera za žito, 58. čitatelj, 59. vmesni obrok hrane, 61. vrsta žita (kaša), 62. glavna pogonska os pri avtomobilu, 63.

118. pravoslovje, 120. starogrški traged, 122. pozemsko življenje po budizmu, 124. obljubljena dežela Izraelcev, 125. del alpinistične opreme, 126. najmanjši delec snovi, 127. velika azijska država.

NAVPIČNO: 1. delovno področje, panoga, 2. družabni ples, 3. staro ime za italijansko reko Aniene, 4. glavno mesto sosedne države, 5. kadar, 6. glavno mesto Kazahske SSR, 7. materina ali očetova sestra, 8. nekdanji turški velikaš, 9. začetnici slavnega partizanskega komandanta, 10. skavt, gozdomnik, 11. človek, ki vse dela z levo roko, 12. praprebivalec na naših tleh, 13. vrsta ujede (brkati...), 14. kemični simbol za tantal, 15. mesto v ZDA, v državi Iowa, 16. nasprotno od junior, 17. organska kemična spojina, 18. postava, život, 19. rastlinska bodica, 20. egipčanski bog sonca, 21. prisilov, 22. hudič, vrag, 23. neubogljivost, samovoljnost, 24. zavora pri vozu, 27. vrtna cvetlica, 30. reka, ki teče skozi Firence, 32. pravoslovce, 34. zadruga v carski Rusiji, 37. jus, 38. sredstvo za uničevanje moljev, 39. bencinski tank na vozilu, 40. ženska, ki pere, 42. moško ime, 43. madžarski pesnik in pisatelj, 44. porcelanska glina, 45. črevesna bolezen, 47. listnato drevo, 48. madžarski narodni ples, 49. zastava, 50. raztaljena snov, 51. poulična prodajalna časopisov, 52. sodobni slovenski slikar, 53. ukrajinski ples, 54. vrsta pesmi, 55. oprema, 56. notranji organ, 57. pomemben angleški pesnik (Dylan), 58. izdelovalec in prodajalec brusov, 59. slovanska boginja smrti, 60. znamenit grški matematik, 62. poštni rog, 63. udnica, skrnina, 64. bolj redko drevo z značilno krošnjo, 65. veletok v Južni Ameriki, 67. izdelovalec metel, 68. mesar, 69. prirodna nadarjenost, 72. pristanišče v južni Kitajski s poldrugim milijonom prebivalcev, 73. tenak, šibak glas, 74. uvozna pristojbina, 75. železov kršec, 77. znanstvenik, ki računa trdnost in ravnotežje sil v konstrukciji, 78. aristokrat, plemenitaš, 79. staroslovanska pijača, 80. slovenski prešernoslovec (Crtomir), 82. glavno mesto Armenske SSR, 83. gostinski uslužbenec, 84. železna spona, tudi tovarna v Lescah, 85. kraj na Krasu, tudi zid pred isticami v kuhinji, zapeček, kamin, ognjišče, 87. eden izmed prstov, 88. igra na srečo, 89. Zevsova ljubica v grški mitologiji, 91. pristajalna steza, 92. izrit kupček zemlje, 93. italijanski komediograf (Kršmarica Mirandolina), 94. prvak ljubljanske drame, 95. malokrvnež, 96. pripadnik ameriške verske ločine, 97. veliko jezero v Etiopiji, 98. podzemeljski prostor v stavbi, 99. reka, ki teče skozi Karlovac, 100. živinska krma, 102. telesna straža, 103. ime nekdanjega slovenskega tekmovalca v kanuju Bernota, 104. veliko jezero v SZ, 105. glavno mesto Avstrije, 107. teža embalaže, 108. ime risarja Mustra, 109. hrib blizu Ljubljane, 110. ptič, ki živi le na Novi Zelandiji, novozelandski noj, 112. vladarjev namestnik na Hrvaškem, 113. značilen predstavnik vrste, 114. glasilo jugoslovanske loterije, 115. jeza, bes, 117. kemični simbol za kalcij, 119. kemični simbol za telur, 21. okrajšava za »starejši«, 123. veznik.

RN

Kozerija

Tri dni sem sedel na posvetovanju, posvečenem ekonomskim enotam v delovnih organizacijah, in ko sem četrty dan zjutraj prišel v uredništvo, sem moral svoji urednici obljubiti, da bom do popoldneva napisal kozerijo.

»Samo še nate čakam.«

»Brez skrbi!«

In sem razložil svoje zapiske s posvetovanja ter si skiciral tele osnovne misli:

Praksa je potrdila družbeno korist ekonomskih enot, pogledov nanje pa še nismo uskladili, odtod odstopanja. Precej razširjeno mnenje, da te enote razbija delovne organizacije, je neutemeljeno in škodljivo: dokazano je, da tam, kjer dobro delajo, celo utrjujejo kompaktnost podjetij. Kampanjski posegi na to področje se maščujejo. Ekonomska enota ni božji dar; mora biti rezultat prizadevanja samoupravljalcev, da bi boljše gospodarili.

V sobo je pogledala urednica: »Bo kaj?« — »Že pečem.« — »Pohiti, prosim!«

Toda, ko sem napisal prvo stran, sem spoznal, da takšno pisanje sploh ni kozerija, ki bi bralca pritegnila, ga spodbudila k razmišljanju in ga hkrati nasmejala.

Tedaj je zazvonil telefon.

Tukaj »Grakpos! Ste vi? Prav vas želim. Ne morem razumeti, da tako pomembno temo, kot je vloga ekonomskih enot, obdelujete v tisti vaši kozeriji. Kot novinar bi morali vedeti, da v našem podjetju ne nasprotujemo ekonomskim enotam in da smo to že nekajkrat javno izjavili. Trdim pa, da so te enote stvar prihodnosti, ko bo imel vsak obrat enako tehnično strukturo proizvodnih sredstev. Zdaj prihajajo k meni delavci z vašim članikom v rokah in terjajo nekaj, česar jim ne moremo dati.«

In mi je razlagal, kaj vse se lahko zgodi, če so v enem obratu zastareli stroji, v dru-

ZGODBA BREZ KONCA

Zapičil sem pogled v nevidno ločko na zidu in začel razmišljati, na kakšno kopito bi nategnil te resnice.

Pa je prihrumel v pisarno možakar, ki ga še svoj živ dan nisem videl, vrgel na moje zapiske naš časopis in pokazal na kozerijo, ki so mi jo objavili v eni prejšnjih števil.

»Ste vi napisali tole...?«

Slo je za čisto nedolžno zgodbo o delavcu, ki je po ustanovitvi ekonomskih enot spoznal, da bo posledje potreboval več znanja in se je zapisal v večerno šolo; ko pa je šolo končal, so v njegovem podjetju ukinili ekonomske enote.

»Kako si drznete...?«

Zadeva je postajala vedno bolj zanimiva.

»Zakaj niste prišli v upravo in mi bi vam povedali resnico. Nič kolikokrat sem že rekel vratarju: Ne puščaj novinarjev v tovarno; čakajo po obratih in kdo ve, kaj bodo napisali. Jaz bi vam lahko povedal, da v našem podjetju sploh ne potrebujemo teh enot, ker moramo vsak dinar dati za rekonstrukcijo in da nam v takšnih razmerah delajo ekonomske enote le zgačo.«

»Od kod pa ste?«

»Ne veste, kaj,« je zajedljivo dejal, »iz »Peteksa« vendar, iz podjetja, o katerem ste pisali.«

»Toda jaz nisem...«

»Niste nas imenovali. Vsi pa vedo, da gre za nas.«

»Pravim, da sploh nisem pomislil na vaše podjetje, da nisem govoril z nobenim članom vašega kolektiva in da do tega trenutka sploh nisem vedel, kaj vi sodite o ekonomskih enotah.«

»Pa dobim lahko to črno na belem?«

Napisal sem mu izjavo in ko je možakar pomirjen odšel, sem se spet zagledal v nevidno točko na zidu in razmišljal:

Kaj, če bi preprosto napisal, da je bilo posvetovanje, že četrto, kar jaz pomnim, in da so na njem povedali vse tisto, kar so ugotovili na prejšnjih, in da so se predstavniki delovnih organizacij vnovič zavzeli za krepitev ekonomskih enot in sklenili, da se bodo čez leto spet sestali.

gem pa sodobni in potem se delavci kregajo, ker ne vedo, kako bi pravično delili dohodek.

In spet sem moral povedati, da nisem mislil nanje, ko sem pisal tisto kozerijo, in ko sem odložil slušalko, me je urednica zbadala:

»Imaš kakšno veliko sliko? Tvojo, seveda, jo bom objavila namesto kozerije.«

»Samo še malo,« sem jo poprosil, »nekaj časa in malo niru.«

In v tistem hipu se mi je posvetilo: Mož v svem flanelastem plašču se vzpenja v temni noči po strelododu v direktorjevo pisarno, vlomi v vitrino, kjer hrenijo notranji zakonodajci, vzame nekaj listov, se spusti po strelododu na tovarniško dvorišče in jih pripravi na razglasno desko. Zjutraj berejo delavci pravila o dejavnosti ekonomskih enot, ki so jih njihovi predstavniki nekoč tako vehementno sestavljali, potem pa zaklenili v vitrino. Oni so pozabili nanje, delavci pa ne.

Pisal sem s takšno ihto, da nisem slišal prihoda novega obiskovalca.

»Vidim, ustvarjate,« je dejal. »Upam, da ne kaj takega, kot zadnjač. Povem vam, da naših delavcev ne poznate. In, če ste s tisto kozerijo mislili na nas, potem bi morali vedeti, da delavci v »Kovroli« se niso zreli za samoupravljanje. Vi bi jih morali učiti, ne pa hujskati. Da, dragi moj tovariš...«

Pokazal sem mu vrata. Nekaj je mencial o demokraciji, pa sem mu dejal:

»Tisto zgodbo sem si izmislil. Zdaj pa vem, da se je ne bi smel. Pisati bi moral o vas. Z imenom in priimkom.«

Mož je pobegnil, jaz pa sem v svojem pisanju prišel do odstavka, v katerem delavci berejo stara in neuveljavljena pravila o delovanju ekonomskih enot, in začel razmišljati, kaj naj napišem za zaključek. Kozerija mora namreč imeti jedrnat in spodbuden konec.

»Ne morem več čakati,« je rekla urednica. »Moram poslati v tiskarno. Daj, kar imaš.«

Nič ni pomagalo, oddal sem zgodbo brez konca. Sicer pa, napišite ga sami. VSAK V SVOJI DELOVNI ORGANIZACIJI.

NAGRADE

1. nagrada 200,00 N-din
2. nagrada 150,00 N-din
3. nagrada 100,00 N-din
4. nagrada 50,00 N-din
5. nagrada celoletna naročnina DE
6. in 7. nagrada polletna naročnina DE

Rešitve pošljite do 15. januarja 1968 na naslov: Uredništvo Delavske enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4 v zaprti kuverti z oznako »Križanka«.

spor, svaja, 64. Izidorjev oče v Tavčarjevi Visoški kroniki, 66. večanje, naraščanje, 67. pomorščak, 68. hrbtni del ustrojene živalske kože, najdebelejši, usnje, 69. glavno mesto balkanske države, 70. medmet smeha, 71. bajeslovni rimski kralj, 72. muslimanski menih, 73. besednjak, slovar, 74. država v Severni Ameriki (orig.), 75. zabava, veseljačenje, 76. osebni zaimsek, 77. okvir za sat, satovnjak, 78. gora blizu Reke z zanimivimi smučišči, 79. gozdni sadež, 80. letni čas, 81. plin, ki se razvija, če karbid polijemo z vodo, 83. velik glasbeni instrument, 84. močnejši kol v plotu, 85. oblika rastlinskega plodu, 86. najvišja gora Turčije, 87. glivična bolezen, 88. neobdelana zemlja, 89. starogrška pokrajina, 90. lahko hlapljiva tekočina, 91. ladijski kljun, 92. morska ožina in mesto v Grčiji, 93. tros, klična spolna celica, 94. slovenski skladatelj (Risto), 96. pristaš misticizma, 97. skrajni konec hrbtenice, 98. kraj, zaključek, 99. enaka soglasnika, 101. prav tak, 102. kdor živi na gostiji, 103. pripomoček za pretakanje, 104. ime ameriškega filmskega igralca Ladda, 105. dolina, 196. krajevni prislov, 107. grško podzemlje, 108. olika, lepo vedenje, 109. šolska potrebščina, 110. kokoš, 111. ime črke, 112. gostinski uslužbenec, 113. velikani v grškem bajeslovju, 114. muza ljubezenskega pesništva, 115. arabski polotok, 116. angleški ekonomist, zadnji veliki predstavnik buržoazne klasične politične ekonomije,

AVTOELEKTRO TOLMIN je dobil letos jugoslovanskega oskarja za plastično embalažo svojih vžigalnih svečk

Vsak kupec vžigalne svečke je lahko nagrajen dvakrat. Prvič s kvaliteto svečke, ki je trenutno med najboljšimi na svetu, in drugič, če vrne plastično embalažo podjetju AET. Za štiri poslane plastične embalaže ste lahko izžrebani za dobiček — avtomobilski radijski sprejemnik, za eno vrnjeno plastično embalažo pa lahko prejmete denarno nagrado v višini 100 N-dinarjev.

